Tatiana Vlad-Guga

Din calvar la altar

In memoriam
Mircea Vlad

Suceava, 2014

Tațiana Vlad-Guga

Din calvar la altar

In memoriam părintelui Mircea Vlad

Suceava, 2014

ISBN 978-973-0-16476-3

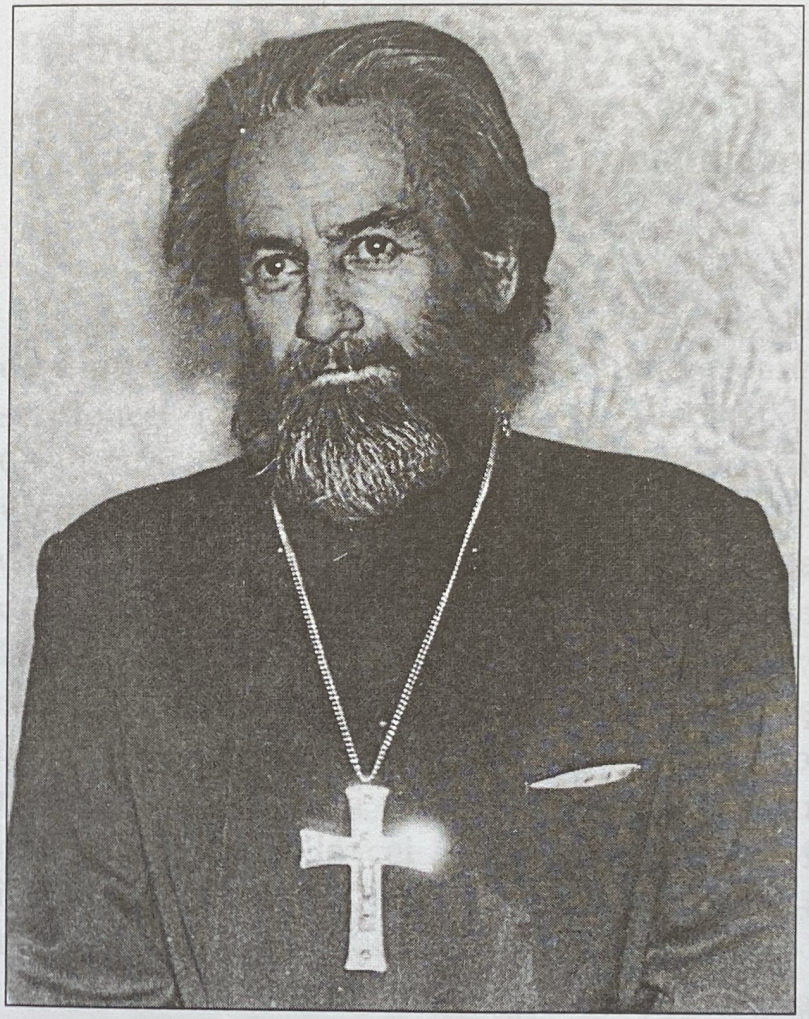

PREFAȚĂ

Părintele MIRCEA VLAD (1923-1984) – un exemplu de iubire şi slujire devotată a enoriaşilor, de păstrare şi consolidare a credinței străbune

Cartea de față, *Din calvar la altar*, este cea de-a unsprezecea lucrare literară a profesoarei, scriitoarei şi luptătoarei Tațiana Vlad-Guga. Originară din nordul Bucovinei, această vrednică şi energică româncă s-a retras din calea invadatorilor sovietici şi a rămas după al doilea război mondial, în refugiu, la Vatra Dornei. Ea a trăit cu speranța că, într-o bună zi, când lăcomia cuceritorilor se va potoli şi teritoriile anexate la Imperiul Roşu vor redeveni libere, va fi posibil să revină în satul natal. Dar, până la cei 90 de ani, pe care îi împlineşte acum, în 2014, acest vis curat nu s-a realizat.

Aidoma scriitoarei Anița Nandriş-Cudla, care în cartea sa, *20 de ani în Siberia. Destin bucovinean* (1991) fixează şi imortalizează calvarul românilor nord-bucovineni exilați în

Siberia, Tațiana Vlad-Guga lasă cititorilor de azi şi de mâine mărturii zguduitoare şi nepieritoare despre drama aceloraşi confrați care s-au văzut obligați de împrejurările războiului şi schimbările de frontiere să se salveze, refugiindu-se în interiorul propriei lor patrii – unde, însă, ocupanții sovietici ajutați de slugile lor comuniste i-au urmărit, anchetat, ostracizat, întemnițat sau obligat să se reîntoarcă în teritoriul anexat la U.R.S.S. Dacă Anița Nandriş-Cudla era o simplă țărancă autodidactă, Tațiana Vlad Guga este absolventă a două facultăți, de Teologie şi Filologie. Însă pe amândouă le uneşte talentul nativ de povestitor, suferințele şi umilințele îndurate, provocate de lăcomia şi cruzimile marelui cuceritor, dorul lor de libertate şi dreptate, dragostea şi respectul ce trebuie să-i unească într-o familie armonioasă pe toți locuitorii dintr-un teritoriu, indiferent de etnie, limbă, religie sau alte criterii secundare, în afara aceluia esențial de-a fi şi de-a rămâne oameni adevărați în orice împrejurare.

Tațiana Vlad Guga scrie două cronici contemporane despre soarta românilor nord-bucovineni, ambele emoționante, captivante şi

însuflețite de idealul afirmării şi apărării adevărului istoric.

Prima, *Fugiți de urgia bolşevică* (2013) reconstituie mărturiile autoarei şi ale altor refugiați din nordul Bucovinei în timpul celor doua refugii: a) între 28 iulie 1940 şi 1 august 1941, după invadarea zonei de către sovietici şi b) de la 25 martie 1944 şi până în zilele noastre, când sovieticii au reocupat aceste teritorii şi le-au păstrat prin tratatele de pace impuse ca învingători.

A doua, cartea de față, *Din calvar la altar* (2014) este povestea cutremurătoare a fratelui ei Mircea Vlad, care în urmă cu 30 de ani, adică în 1984 a trecut în eternitate.

Venit pe lume la 1 septembrie 1923 la Suceava, în casa părintelui Constantin Vlad şi a presviterei Elena (născută Voronca), Mircea a rămas orfan de mamă, la numai 4 ani, împreună cu sora sa, Tațiana, de doar 3 anişori.

Moartea mamei a însemnat prima durere fără seamăn cu care s-au confruntat. La o vârstă atât de fragedă, prezența, dragostea, grija ocrotitoare a mamei, atât de necesară, zi de zi şi chiar noapte de noapte, însemna ceva

absolut necesar ca apa şi aerul şi aidoma căldurii de la soare.

Tatăl, cunoscând şi respectând cu strictețe canoanele ortodoxe a păstrat în adâncurile inimii sale icoana vie şi neîntinată a presviterei Elena. S-a resemnat. Nici măcar n-a mai visat să încerce să-şi refacă viața de familie, deşi era încă tânăr. A apelat - în cazul Tațianei - la ajutorul bunicii materne şi a lăsat fetița la ea până la vârsta şcolară. Pe Mircea l-a păstrat pe lângă el. L-a învățat de mic cu grijile şi necazurile vieții. L-a educat în spiritul cultului muncii cinstite şi a lucrului bine făcut, al ordinei şi disciplinei, al moralei creştin-ortodoxe, al credinței strămoşeşti, al dragostei de neam şi țară. El însuşi, spre a-i deveni exemplu, s-a avântat în activitatea obştească a comunității rurale pe care o păstorea: a devenit preşedinte al Asociației Culturale Arboroasa şi al Băncii Populare de Păstrare şi Credit din comuna Iordăneşti, unde a fost paroh între 1930 şi 1944. În acelaşi timp, s-a făcut luntre şi punte şi pe amândoi copilaşii rămaşi orfani de mamă i-a purtat la şcoală şi i-a ajutat să devină oameni.

- 2 -

Tațiana Vlad Guga îşi propune - şi reuşeşte de minune - să înfățişeze în cartea sa drumul greu şi întortocheat, aidoma unei noi Golgote, pe care l-a parcurs Mircea, din ajunul şi din timpul celor două refugii şi al celui de-al doilea război mondial, în deceniile postbelice ale ocupației sovietice şi sub noul regim proiectat şi instalat odată cu tancurile staliniste, până ce a ajuns să-şi vadă visul împlinit: acela de-a fi şi el preot într-o mare familie rurală, ca şi tatăl său - al cărui exemplu însuflețitor şi mobilizator l-a călăuzit mereu ca un far sacru ce i-a încălzit întreaga ființă oricât i-a fost de greu.

Cartea *De la calvar la altar* este tocmai această poveste adevărată. Eroul ei ne apare într-o mie şi una de ipostaze. Copil orfan. Elev eminent. Student la Teologie la Cernăuți. Un tânăr smuls din satul natal şi afectat de cele două refugii. Recrutat şi obligat să-şi întrerupă studiile şi să facă în pripă o şcoală de ofițeri în rezervă, apoi înaintat în grad, şi făcut sublocotenent este trimis în luptele pentru eliberarea Transilvaniei, unde s-a remarcat prin fapte de bravură şi a fost recompensat cu medalia „Bărbăție şi Credință". Lăsat la vatră

şi-a reluat studiile la Teologie la Facultatea de la Cernăuți care acum se afla şi ea în refugiu la Suceava. Dar nenorocirile îl urmăresc şi lovesc neaşteptat. Este arestat de două ori. Ultima oară tocmai când se logodea şi se pregătea să fie hirotonisit spre a deveni preot, fiind luat pe sus de la masa unde se afla şi logodnica sa. Este întemnițat fără a fi judecat şi condamnat. E purtat vreme de 6 ani pe la închisorile din Suceava, Botoşani, Aiud, Piteşti. Suferă şi o condamnare administrativă şi e „plimbat" şi tratat ca un sclav pe la Canal, Capul Midia, Năvodari, Poarta Albă. Când e eliberat i se anulează studiile şi este obligat să accepte „munca de jos" adică e trimis şi „reeducat" vreme de alți 4 ani, ca lucrător la mina Arşița, în subteran, la Iacobeni, Vatra Dornei. Vrând să recupereze timpul irosit prin închisori, munceşte pe brânci. Devine stahanovist. Primeşte steagul de fruntaş. Ortacii îl poreclesc „Sfântul Mircea, ocrotitorul şi sfătuitorul şi apărătorul nostru". În sfârşit, după 4 ani de minerit este lăsat să plece şi i s-a aprobat să-şi dea examenul de stat la Teologie, pe care-l ia cu note maximă. Dar, de la mină s-a procopsit şi cu un certificat pe care e diagnosticat „bolnav

grav de silicoză". Este de fapt un certificat de moarte, adică un condamnat, care îşi aşteaptă doar ziua execuției.

Şi, totuşi, acest condamnat îşi va prelungi viața, până în 1984. Va ajunge preot, cum a visat. Va construi două biserici cu sătenii din parohia sa. Un adevărat record, care nu s-a mai înregistrat nicăieri în țară tocmai în acei ani grei...

Cartea Tațianei Vlad Guga se citeşte cu sufletul la gură. În cuvinte simple şi cu o forță evocatoare molcomă şi plină de farmec, care te învăluie şi te cucereşte pe nesimțite, autoarea îl urmăreşte pe erou pas cu pas. Mircea ni se dezvăluie el însuşi din amintirile în care se încheagă imaginea mamei, din dialogurile cu tatăl sau cu sora sa, ca elev la Bălăceana sau în vacanțele de la Iordăneşti ori ascultând şi comentând sfaturile bunicii, tatăl îl călește, încă de mic, obligându-l să alerge prin rouă, dimineața, să se spele cu apă rece ori să se frece cu zăpadă, iarna; la un moment dat, băiatul se gândeşte să devină țăran, dar tatăl îl lămureşte cât e de greu să poată ajunge un țăran ca lumea. Relațiile cu profesorii, cu colegii sau cu unchiul la care stă în gazdă sunt alte prilejuri care îi oferă autoarei prilejul să-i caracterizeze

cât mai complex şi nuanțat, nu atât ea însăşi, cât vorbele, fapte le sale, împrejurările în care se afla. Aşadar, aidoma unui film, în care scenaristul se străduieşte sa rămână cât mai neutru, spre a-i lăsa spectatorului putința să vadă, să înțeleagă, să judece cât mai imparțial, el însuşi, tot astfel Tațiana Vlad Guga, deşi soră a eroului cărții, ni-l prezintă pe Mircea Vlad aşa cum a fost, cu lumini şi umbre, cu bune şi rele, înfățişându-ni-l şi caracterizându-ni-l mai mult prin faptele şi cuvintele lui însuşi şi ale altora, decât ale ei, ale autoarei. Întreaga povestire curge ce o apă de munte, limpede, pe alocuri mai repede, alteori mai potolită, în undele căreia se oglindeşte cerul cu toate culorile sale, precum Omul Mircea Vlad în diversele lui ipostaze, împrejurări nebănuite ale vieții.

În pofida unor îngenunchieri şi înfrângeri vremelnice, Mircea Vlad trăieşte în cartea Tațianei Vlad Guga, din prima până în ultima pagină a cărții, ca o personalitate puternică, inteligentă. curajoasă, răbdătoare, plină de bunătate şi de altruism, care nu-şi pierde încrederea în el însuşi şi nici în oamenii din preajmă şi tocmai ca aceea în final, chiar dacă silicoza îl doboară, înaintea trecerii sale în

eternitate îşi înscrie pe răbojul vieții două ctitorii noi, ridicate în vremuri de restrişte, care lăcaşuri sunt expresia acelei *biserici vii*, pe care o realizează el în parohia sa; dragostea, înțelegerea şi prețuirea reciprocă între paroh şi comunitatea rurală pe care o iubeşte şi slujeşte cu generozitate şi dăruire până la sacrificiul suprem. Este, în finalul acestei cărți o împlinire, pe care cititorul o simte şi o trăieşte şi pentru care îi mulțumeşte autoarei, fiindcă Mircea Vlad ne apare ca un veritabil erou, învingător în tot ce-a vrut.

- 3 -

...Pe Mircea Vlad l-am întâlnit ne-am cunoscut şi împrietenit în casa părinților mei, la Sasca, într-o vacanță de vară. Imboldul inițial de-a discuta şi-a ne confesa ni l-a prilejuit o fotografie de-a sa unde lângă un grup de studenți de la Cernăuți se afla un tânăr asistent sub poza căruia scria: asistent dr. Ilie Grămadă. Acesta era acum prof. univ. dr. la Universitatea ieşeană - ne aflam în 1962 - era şi director la Teatrul Național şi ne preda: istoria medie universală, istoria artelor şi etnografie. Tot la Iaşi, dintre profesorii de la Cernăuți se mai afla

Iustin Moisescu, care ajunsese mitropolit al Moldovei.

Părintele Vlad era un bărbat frumos. Şaten. Cu ochi căprui. Cu ovalul feţei neted, plin, curat. Avea un păr castaniu. Bogat. Purta o mustăcioară rară, scurtă şi semicirculară, răsfrântă sub nas, iar de sub buza de jos pornea un barbişon, care-i da o anumită prestanţă şi anunţa îndeletnicirea de slujitor al Domnului. Avea o statură medie, potrivită. Era o fire deschisă, extrovertită. Te privea blând, deschis, direct, se uita drept în ochi când îi vorbeai şi avea ceva care te îndemna să-i spui fără jenă tot ce aveai pe inimă. La mâncare era foarte cumpătat, poate chiar înclinat spre asceză. Când era vorba de băutură, nu făcea nici un fel de moft, niciodată; închina cu mesenii, oricine erau ei şi păstra totuşi o anumită măsură. Umbla curat, însă modest îmbrăcat. Purta zilnic sutana. Se oprea şi răspundea la salut, glumea cu fiecare. Lua parte la nunţi sau la hore şi, uneori, nu se sfiia să-şi dea jos reverenda şi să se prindă el însuşi în joc cu gospodarii, cu o pricepere şi sprinteneală care stârneau admiraţia celor de faţă. Era foarte popular. Şi sta şi-l asculta pe fiecare, care i se jeluia cu câte ceva.

În câteva săptămâni de la sosire în satul Sasca Mică, a câştigat interesul şi simpatia enoriaşilor din cele cinci sate ale parohiei: Sasca Mică, Sasca Mare, Păiseni, Sânca, Sasca Nouă. Biserici erau numai două - Sasca Mică, sediul central al parohiei care avea hram la Sf.Alexandru pe 30 august şi la Sasca Mare, unde era o bisericuţă veche, de lemn, cu hramul la Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril; la aceste două slujea prin rotaţie. Celelalte sate - Păiseni, Sânca, Sasca Nouă nu aveau nici un fel de lăcaş de cult oricât de modest.

Deşi, când a venit în parohie, la 1 august 1959, părintele Mircea Vlad găsea o atmosferă total nepotrivită - părintele Zăharescu, fiu adoptiv al satului, căsătorit cu fata crâşmarului Grigore Popescu era la închisoare, urmaşul său, preotul Bostan se transferase la Iaşi şi îşi lăsase încă unele lucruri la casa parohială - Mircea Vlad a fost primit imediat în gazdă, iniţial la Costache Iacob, apoi la Vasile Doroftei, lângă fosta casă parohială, unde fusese şi magazin sătesc şi clădirea trebuia refăcută. Era însă în toiul bătăliilor pentru colectivizare şi satul fierbea ca un cazan înăbuşit, gata să dea în clocot, greu de oprit; unii ţărani fugiseră şi

stăteau ascunşi prin pădurile din preajmă, sub pretext c-au găsit de lucru, la scos butuci şi la fasonat lemne. Cei rămaşi nu se-ndurau să renunțe la bucățica lor de pământ „de bună voie şi nesiliți de nimeni", încât, astfel, să-şi dezmoştenească copiii. Fiindcă lotul ce-l aveau era singura lor comoară.

Mircea Vlad s-a apropiat de oameni. Deşi n-avea decât 36 de ani, acumulase şi concentrase în el o uriaşă experiență de viață, amară, cum nu puteai găsi la mulți preoți din întreaga țară. A început prin a ține slujbele cu multă regularitate, organizând corul bisericesc şi având el însuşi un glas îngeresc, baritonal, care răsuna profund şi îi încânta pe enoriaşi. Pomelnicele erau strigate clar şi rar, atât pentru vii, cât şi pentru morți. La botezuri, nunți sau înmormântări a anunțat de la început că fiecare va da atât cât poate sau, dacă nu are să dea, slujba se ținea în acelaşi mod, fără nici o deosebire, pentru cel bogat ori sărac. Când venea de la slujbă, obişnuia să se oprească pe la grupurile de bătrâni întâlniți pe scăunele de la poartă şi să le dea câte un mic dar în bani: „să-ți iei, moş Vasile, o cămaşă nouă, din banii de la Sfânta Liturghie!"... În duminica următoare, cei

care primiseră un astfel de dar oricât de modest, erau la biserică. Fiind mereu prezent în mijlocul sătenilor - la biserică, la hore, la nunți şi înmormântări, la serbările şcolare, la cumetrii, la sesiunile sfatului popular comunal – îi asculta pe săteni, le ştia păsul, îşi făcea fini de botez şi de cununii. Cât a stat în comună a botezat şi cununat în toate cele cinci sate, încumetrindu-se, împrietenindu-se, înrudindu-se, astfel, cu o mulțime de săteni. De aceea, când Doamna Tațiana Vlad Guga a anunțat că vrea să facă, în primăvara anului acesta, 2014, o pomenire după părintele Mircea Vlad, la cei 30 de ani de la trecerea sa în eternitate, mai mulți săteni, bărbați şi femei s-au bucurat şi au dat autoarei bilețele despre felul cum s-a împrietenit Mircea Vlad cu sătenii şi a reuşit să-i câştige de partea sa, încât să construiască, în două decenii, două lăcaşuri noi, frumoase, durabile, care fac şi azi mândria acestor sate. Publicăm în anexă câteva fragmente din aceste răvaşe ale sătenilor. Părintele Mircea Vlad, scrie Aneta lui Nicolae Doroftei, era „un preot deosebit"; el „a cununat oameni care trăiau de ani de zile în desfrânare", „a botezat o droaie de copii, din cei care aveai părinții trecuți la

secte", „a refăcut casa parohială din temelii, la Sasca Mică"; el „făcea slujbe foarte frumoase în mare liniște" şi „dacă cineva vorbea, imediat îl chema la făcut mătănii, la Maica Domnului, în văzul tuturora"; „în afara slujbelor era foarte glumeț, purta un baston la care îi spunea „Spovădău" cu care îl mai lovea uşor pe câte unul pe care-l ştia el certat cu cele sfinte". Era „foarte prietenos şi un bun sfătuitor". Fiind degradată pictura bisericii din Sasca Mică - scrie Maria lui Ghiță Simion, - părintele Mircea Vlad s-a sfătuit cu oamenii şi a refăcut din nou toată pictura, fiind un foarte bun gospodar. Tot el s-a apucat şi i-a îndemnat pe oameni să construiască biserica din Păiseni şi Sasca Nouă, prima din stejar, cea de-a doua din cărămidă. Dintr-o recentă teză de doctorat, *Slujitori ai credinței strămoşeşti în anii 1945-1989*, studiu de caz *Protopopiatul Fălticeni*, (prezentată la Universitatea „Ştefan cel Mare" din Suceava şi semnată de părintele Gh. Brădățanu, sub îndrumarea prof. univ. dr. Mihai Iacobescu, în primăvara anului 2014) aflăm că părintele Mircea Vlad a reuşit să ridice o primă biserică în satul Păiseni pe care a sfințit-o în 1968, cu un mare sobor de preoți, în frunte cu fostul său

profesor de la Facultatea de Teologie din Cernăuți, I.P.S. mitropolit Iustin Moisescu. Ea are hramul Sf. Mare Mucenic Dumitru. În anii următori – aflăm din aceeaşi lucrare – părintele Mircea Vlad a ridicat cu enoriaşii biserica Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril de la Sasca Mare, pe care a sfințit-o la 31 august 1980, în prezența unui numeros sobor de preoți, în frunte cu I.P.S. Teoctist, mitropolitul Moldovei şi Sucevei. În toți aceşti ani s-au ridicat în întreg cuprinsul Protopopiatului Fălticeni 14 biserici noi, din care una la Păiseni şi alta la Sasca Mare, în cadrul aceleiaşi parohii, Sasca, ceea ce reprezintă un caz unic în țară. (p. 279-283 şi 316-317 din lucrarea sus menționată).

O altă mărturie despre faptele părintelui Mircea Vlad, ne-a trimis în timpul redactării acestei lucrări, maistrul militar Mitruț Davidel, vicepreşedinte al Asociației Naționale „Cultul Eroilor". El relatează că, în anii în care slujea părintele Mircea Vlad, era agent fiscal la primăria comunei Sasca. Părintele Mircea Vlad a fost cel dintâi preot la Sasca care a reuşit să aibă, întotdeauna „biserica plină de credincioşi", fiindcă era „un om popular", era „exigent cu tineretul şi ştia să-l atragă la

biserică", când umbla cu Ajunul se oprea şi se sfătuia cu fiecare gospodar, întrebându-l „ce necazuri are", sau „ce-i fac copiii"; niciodată nu fixa preţuri la botezuri, nunţi sau înmormântări, iar când era întrebat zicea: „bădie, cât te lasă punga şi inima, noi nu avem preţuri fixe"... La hramuri, când se adunau zeci de colaci, îi chema pe consilieri şi le zicea: „făceţi-mi o listă şi mergeţi în sat şi daţi la văduve şi la cei necăjiţi"! Părintele a avut întotdeauna „foarte bune relaţii de colaborare cu primăria şi şcoala din toate satele noastre; în 1970 părintele, împreună cu un grup de gospodari a refăcut monumentul eroilor din sat şi a inscripţionat şi numele celor căzuţi în al doilea război mondial. Când, în 1960, au venit apele mari şi s-au revărsat în toată lunca, în timp ce părintele venea de la Păiseni cu agentul fiscal Mitruţ Davidel, căzând în apa Moldovei, în timp ce trecea puntea împreună cu bicicleta ce o ducea în spate, a fost salvat de agentul fiscal, iar în prima duminică la slujba din sat, a relatat acest caz, mulţumind salvatorului şi întregii comunităţi rurale că are astfel de fii...

... De aceea, ca unul care am participat, alături de părinţi la sfinţirea primei sale ctitorii,

şi i-am închinat atunci o poezie, îndrăznesc să închei aceste rânduri cu o strofă ce mi-a rămas în memorie, fiindcă părintele Vlad, în ciuda plecării sale de timpuriu în eternitate, în pofida silicozei, care l-a ameninţat şi cu care s-a confruntat, a învins în final, lăsând în satul Păiseni şi în satul Sasca Mare două lăcaşuri în care, câtă vreme oamenii de aici se vor închina, vor rememora de-a pururi şi numele său:

Doamne!... când silicoza mă va răpune
Şi braţele-mi cădea-vor istovite şi reci
În acest templu modest, al credinţei străbune
Mă voi ruga către Tine, cu urmaşii, în veci.

Prof. univ. dr. Mihai Iacobescu
Universitatea „Ştefan cel Mare" Suceava

MOTIVAȚIE

- Alo! Alo! Aici prietena ta, Angela Panțâru. Bună ziua! Ți-am citit cartea „Fugiți de urgia bolşevică". Felicitări!

- Mă bucur, ți-a plăcut?Aştept critica.

- Am citit-o pe nerăsuflate, mi-a plăcut, dar constat că nu e completă.

- Cum aşa? Ce-i lipseşte?

- M-am bucurat că în paginile tale l-am regăsit pe fratele tău, pe care l-am cunoscut pe când eram fetiță, în Gura-Humorului, şi mă jucam cu fiica sa, Neli. Era un om minunat. Mic de statură, mereu cu zâmbetul pe buze; ne aducea câte o desagă cu colăcei şi chiar colaci mai mărişori, pe care-i împărțea la toți copiii, glumind cu fiecare dintre noi, care, tare, tare l-am mai îndrăgit. Ce s-a mai întâmplat cu el?

- Ai dreptate. Am amintit prea puțin despre fratele meu în carte. El nu s-a refugiat cu noi. Tata l-a căutat la Şcoala de Ofițeri de rezervă din Bacău, dar nu l-a găsit. Ulterior, am aflat că şcoala fusese mutată la Păuliş.

- Aş fi dorit să aflu mai multe despre el!

-A avut o viață extrem de zbuciumată.

- Tocmai de aceea nu e voie să fie uitat şi trebuie reabilitat, că prea multe rele i s-au mai atribuit. Din acest motiv ți-am spus că mi se pare nedrept că n-ai scris mai mult despre el în cartea ta.

- Sunt perfect de acord cu ceea ce-mi spui, dar, în cartea mea despre refugii şi refugiați, nu mai încăpea lunga şi trista lui poveste. Am de gând, dacă încă nu mor aşa de curând, să-l reabilitez pe Mircea, post mortem. Nici acum nu e prea târziu, cred.

- Mă bucur că te-ai gândit şi aştept cu sufletul la gură cartea despre fratele tău. La revedere şi succes la scris!

- Mulțumesc! La revedere!

Amintiri despre mama

Mircea, de felul său, încă din fragedă copilărie, nu era foarte vorbăreț, dar, dacă-l întrebai ceva ce-l interesa, devenea chiar foarte sfătos şi povestea cu lux de amănunte, de-ți era mai mare dragul să-l asculți. Avea o memorie formidabilă.

-Vă mai aduceți aminte, părinte, de mama dumneavoastră?, l-a întrebat odată o enoriaşă din Sasca, unde era el preot din anul 1959 până-n 1980.

-Cum să nu... Şi într-o clipă i-au apărut mărgele de lacrimi între gene. Aveam trei ani şi jumătate când m-a părăsit, de s-a dus la Domnul... Pe atunci, tare mi-a mai fost ciudă pe Domnul care mi-a luat-o. Eram un copil prost şi nu puteam înțelege mare lucru. Mă tot rugam să mi-o aducă înapoi...Văzând că ea nu mai vine la mine, eram aşa de supărat, încât, cu

un bulgăre înghețat de omăt, răcnind la tata, am spart sticla de pe tabloul mamei:

-Nu vreu mamă de carton, vreu mamă de carne!

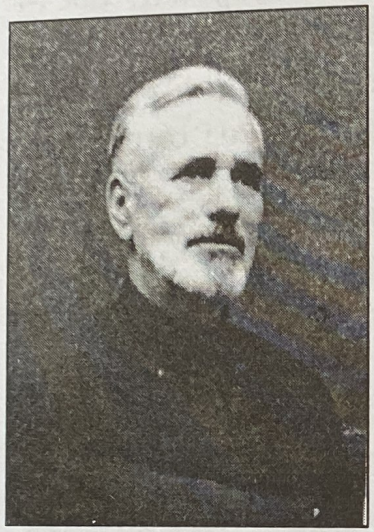

Și azi, când mi-aduc aminte, îmi vine să plâng de jele, cât l-am mai putut supăra şi pe tata...Despre mama, ce să-mi mai aduc aminte de la vârsta aceea? Era tare frumoasă şi tare bună. Țin minte cum m-a sărutat pe frunte, după ce m-am lovit de colțul mesei şi mi-a zis:

„Un băiat voinic ca tine n-are voie să plângă, că e ruşine, uite, pupă mama şi nu mai creşte cucuiul... Aşa-i că nu te mai doare?" Şi pe loc mi-a trecut durerea... Îmi mai amintesc cum ne-a făcut odată semn cu degetul la gură, spunându-ne mie şi surorii mele, să nu mai tropăim prin casă să nu mai răcnim şi să nu zgâlțâim leagănul, ca să nu se trezească Răducu, frățiorul nostru.

- Mai aveți un frate?

- Nu mai am. Din cauza lui a murit mama, în urma unei infecții la naştere, iar după alte trei săptămâni s-o dus şi Răducu lângă ea...

- Şi cine v-a îngrijit?

-Cum cine? Tata, cine altul? Ba, atunci când mama era tare bolnavă, după naştere şi până la înmormântarea lor, a mamei şi a frățiorului, am fost ajutați de o mătuşă, mătuşa Lidia Doroftei, verişoară dreaptă cu tata. Tare bună a mai fost ea cu noi..., bună ca şi mama... Ea s-a măritat, după ce a plecat de la noi, cu un avocat, Karol Zelinka, om foarte cumsecade, neamț sau ceh bucovinean, Dumnezeu să-l ierte, că a murit tânăr, lăsând-o pe mătuşa Lidia foarte necăjită, văduvă cu o fetiță, Cornelia, Neli o strigam noi... Tata şi sora mea s-au mai întâlnit cu ele în timpul refugiului, la Codlea, unde erau refugiate, pe când eu eram pe front şi luptam pentru eliberarea Ardealului, în 1944...

M-ați întrebat de mama. V-am spus puținul cât mi-l mai amintesc, cum am văzut-o cu ochii mei de copil, dar ştiu despre ea, ce fel de femeie minunată a fost, din cele ce mi le-a spus tata, care a iubit-o încă din anii de liceu. În anul 1914, îndată după ce a dat tata bacalaureatul, a început primul război mondial, iar el a şi fost

încorporat în armata austro-ungară şi, după ce a absolvit Şcoala de Ofiţeri, a fost trimis pe frontul din Italia. Mama, care avea atunci numai 16 ani, i-a promis că-l aşteaptă şi s-a ţinut de cuvânt, deşi tatăl ei, Epaminonda Voronca, pe atunci avocatul şi primarul oraşului Suceava, ar fi vrut s-o mărite cu un judecător. Dar ea a tot motivat că e încă mult prea tânără pentru măritiş. N-a îndrăznit să-i dezvăluie tatălui ei taina inimii sale... După patru ani de război, în anul 1918 s-a întors tatăl meu la vatră, cu grad de locotenent. El n-a putut accepta comportamentul mult prea dur al unor ofiţeri români care înjurau şi chiar îşi băteau soldaţii. Chiar dacă pe front, numai printr-un noroc a scăpat de curtea marţială austriacă pentru tentativă de dezertare, dorind să se alăture unor colegi de clasă, care trecuseră de partea italiană, acum, deşi locotenent în armata română, având mari posibilităţi de avansare, renunţă cu durere la cariera militară şi se înscrie la Facultatea de teologie din Cernăuţi.

Ca ofiţer, bunicul ar fi acceptat s-o mărite pe mama cu tata. În calitate de student teolog, a venit tata la bunicul să ceară mâna mamei, pentru a se logodi şi a se căsători apoi cu ea.

- Fata mea, unui student şi încă teolog, asta niciodată! Am un ginere preot, preotul Berariu din Mihalcea, nici nu vreau să aud că şi Lena mea s-ar duce în vreun sat, la scormonit pământul şi la muls vacile. Tinere, ia-ţi gândul de la fata mea! Satele-s pline de fete zdravene, obişnuite cu munca la câmp şi-n grajd; de aşa una ai dumneata nevoie, nu de o orăşeancă delicată cum e Lena mea.

Tata era ca înlemnit, auzind asemenea vorbe şi amuţise pe moment, dar viitorul socru i-a şi arătat uşa:

- Aşadar, tinere, drum bun şi noroc, salutare!

Îmi închipui ce-o fost atunci în inima tatei. A plecat cu lacrimi în ochi de acolo şi cu un nod amar în gât.

Nu ştia cum să-i spună iubitei sale că tatăl ei nu-l vrea ca ginere. Se temea acum să n-o piardă pe ea, care, cu siguranţă, va trebui să asculte de părintele ei. Mare i-a fost, însă, bucuria, când mama l-a asigurat:

- Te-am aşteptat patru ani, te mai aştept încă patru, până termini tu facultatea şi atunci ne căsătorim fără voia lui. Dacă mă măritam cu tine ca ofiţer, trebuia să-mi deie zestre şi mi-ar

fi dat-o, poate, dar aşa, n-am nevoie de zestre, nu-i aşa?"

- Bineînțeles că nu! Eu numai pe tine te vreau, nu averea ta, i-a răspuns bucuros tata.

Şi aşa, mama l-a mai aşteptat încă patru ani pe tata. Până la urmă, s-au căsătorit fără nuntă mare, în casa părintească a mamei, casa bunicilor, care şi astăzi mai există pe str. Samuil Isopescul în Suceava.

Bunicul tot n-a fost de acord cu această căsătorie, dar nu s-a mai putut împotrivi, căci mama şi-a impus voința, spunându-i răspicat tatălui ei:

- Şi dumneavoastră, tată şi mamă, v-ați căsătorit din dragoste, fără voia părinților voştri; de ce ați uitat, tată, că ați furat-o pe mama, în timp ce ea era forțată de părinții ei să se mărite cu un pădurar bogat şi bătrân? Ați furat-o în timpul nunții ei cu pădurarul, în timp ce ea dansa în rochie de mireasă, ajungând cu partenerul ei de dans până în capătul grădinii, unde, de pe gard, ați urcat-o pe cal şi ați dus-o în pădure la Ilişeşti, la nişte cărbunari, la care ați locuit mai mulți ani, până ați primit dispensă de la Papa de la Roma pentru a vă căsători. Cât au suferit părinții mamei, neştiind

nimic despre dispariția fiicei lor! Şi ce ruşine a mai fost în familie, rupându-se toate legăturile cu celelalte surori! Eu nu vă fac nici de ruşine, nu fac nimic pe ascuns. Costică a venit cuviincios la dumneavoastră, tată, cerându-vă mâna mea. L-ați repezit ca pe un golan. A studiat patru ani, eu l-am aşteptat în total opt ani: patru în timpul războiului mondial şi patru în război cu voi."

A vorbit atunci mama ca un adevărat avocat, iar părinții ei nu s-au mai putut opune căsătoriei. I-au făcut o nuntă mică, iar ca zestre mama nu a primit decât două perne, două plapume şi două aşternuturi de schimb. Tatăl meu n-a râvnit niciodată la avere şi s-a împăcat tare bine atât cu mama, cât şi cu socrii săi. Mi-a povestit că primul său post ca preot cooperator a fost în satul Mahala*, lângă Cernăuți. Acolo nu exista pe atunci, prin 1922, casă pentru preotul cooperator, ci numai casă parohială, unde locuia preotul paroh. A închiriat tata o locuință la un gospodar. Camera nu avea duşumele, ci lut pe jos. Ca să fie neted şi curat, trebuia să se ungă această „pardoseală" cu un fel de cocă făcută din humă amestecată bine cu puțină bălegută de vacă şi apă, ca o pastă fină,

de culoare neagră, care se ungea cu palma şi cu o lopăţică în aşa fel, ca suprafaţa să fie perfect netedă. După ce se usca, într-o oră sau două, se aşterneau pe jos ţolurile. Aşa erau pe atunci aproape toate casele ţărăneşti. Cât a mai admirat-o tata pe mama, văzând-o într-o zi, în genunchi, făcând această muncă pe care n-a cunoscut-o în casa destul de elegantă a părinţilor ei!

- Ce faci, Lena dragă, acolo? Tu, orăşeancă, ai ajuns să faci asemenea munci? De ce te-ai apucat la aşa o treabă? Îţi chemam eu o femeie din sat să...

- Da, ce, eu n-am mâni? N-am ştiut, ce-i drept, cum se face pasta asta, dar m-a învăţat lelea Mariuca şi-s tare mândră că pot lucra şi eu ca femeile din sat!

- Ce-ar zice tatăl tău dacă ar afla cum ai muncit tu azi?, i-a reproşat tata.

- N-are voie să-mi zică nimic! Îi aduc eu îndată aminte cum ardea el cu mama mea cărămizi pentru a-şi construi casa. A face şi a arde cărămizi e o muncă mult mai grea şi mai obositoare decât ce am învăţat eu să fac. Dacă vrei, te învăţ şi pe tine. Nici o muncă nu-i de

ruşine. Ruşinos este să vorbeşti urât, să bârfeşti, să minţi, să leneveşti, să fii fudul..."

Aşa-mi povestea tata cu încântare despre mama, pe care o admira şi o iubea...„dar şi toţi copiii şi oamenii din sat au îndrăgit-o", îmi spunea el. Păcat că n-a avut noroc de ea mai multă vreme...

- Şi nu s-a mai însurat?

- Da mai găsea el alta care să-i semene? Nu i-a mai trebuit. Era preot, avea doi copii, i-a crescut şi s-a bucurat de ei."

Bălăceana, primii 7 ani

Interesante şi duioase erau amintirile lui Mircea, când cineva îl întreba şi despre primii lui ani petrecuţi în Bălăceana după moartea mamei sale.

- Cum ai petrecut, uncheşule, l-a întrebat într-o zi, un nepot şi fin, cândva de Sfintele Paşti, când ai mers desculţ la o preoteasă bătrână?

- Doar ţi-am mai spus-o odată...

- Da, dar am şi uitat povestea, spune-mi-o încă o dată, că tare-mi place cum povesteşti.

Şi Mircea nu se lăsa prea mult rugat...

„Era primăvară, dar încă răcoare. Trebuia să te îmbraci cu straie călduțe ca să nu răceşti. De Paşti, tata ne-a pregătit hăinuțe curate şi ghetuțe noi, apoi s-a dus de acasă, spunându-ne să fim cuminți, să ne îmbrăcăm cu hăinuțele puse de el pe un scaun, să fim gata de a merge cu el la nănaşa, coana preoteasă, care locuia lângă biserică. Urma , deci, să-l aşteptăm, ca să mergem cu el. Noi ne-am îmbrăcat bucuroşi, dar ghetuțele nu ni le puteam încălța singuri. L-am aşteptat noi o bucată de vreme, dar, neavând răbdare să mai stăm în casă, eu, capul răutăților, am luat-o pe soră-mea de mânuță şi i-am spus:

- Hai cu mine la nănaşa, că tata a veni după noi.

Şi aşa, în hăinuțe noi, dar desculți, am ieşit în drum, bucuroşi că mergem singuri, ca nişte copii mari şi independenți...Tare-mi plăcea mie independența... Am pornit-o veseli pe uliță, trecând fudui pe lângă casa cantorului Jemna, cotind spre dreapta, înspre casa parohială de lângă biserică. Dar cine ne aține calea sâsâind şi gata-gata s-o muşte pe sora mea, care a şi început să țipe de frică? O namilă de gânsac, apărătorul copiilor săi, bobocii galbeni-verzui

şi ai soției sale, gâsca, mama boboceilor! Eu, ca viteazul din poveste, care se luptă cu zmeii, ca s-o apăr pe soră-mea, am înşfăcat cu amândouă mâinile şi cu toată puterea gâtul duşmănos al gânsacului, strigând:

- Fugi, fugi cât poți de repede, eu mă lupt cu el, până ajungi în ograda nănaşei.

Ea a fugit cât o țineau picioarele şi țipând de spaimă, iar eu, în lupta cu duşmanul, am căzut într-o băltuță, murdărindu-mi hăinuțele cele noi. Mare noroc am avut de o femeie miloasă, care a alungat gânsacul şi m-a mai curățat de noroiul ce se lipise de pantalonaşi. Soru-mea mă aştepta tremurând lângă portița ogrăzii, unde o lătrau câinii părintelui, de care se temea ea.

- Sărut mâna, Hristos a Înviat şi sărbători fericite!, am strigat eu victorios, că sora mea încă nu ştia să vorbească aşa de bine şi de repede ca mine.

- Bine ați venit, puilor dragi, ne-a zis năşuca, îmbrățişându-ne cu vădită dragoste. Da ce-i cu voi, aşa desculți şi murdărei în zi de Paşti? Ce s-a întâmplat? Unde-i părintele?

- Nu-i acasă, poate-i în biserică, poate-i în sat, în țintirim...

- Haideți cu mine la bucătărie să vă spălați olecuță de glod şi să-ți curăț eu pantalonaşii şi cămeşuica. Pe unde ați mai umblat de v-ați mânjit aşa?

- Venim de-a dreptul de-acasă, da pe toloaca* din colțul uliței, m-am luptat cu un gânsac, care m-a trântit în glod... Trebuia s-o apăr pe asta..., că-i mică şi fricoasă...

- Iar tu, marele viteaz, nu?." ..şi ce m-am mai umflat eu în pene atunci, când nănăşuca o zâs că-s mare viteaz!...

După ce ne-a curățat pe amândoi, ne-a poftit în salon, la o masă mare, rotundă şi înaltă, că de abia ajungeam cu fruntea la ea.

- Ce v-a copt bun tata de Paşti? V-a făcut un tort?

- Nu !

- Dar ce v-a copt el? Ce-ați mâncat azi?

- Ouă roşii şi mălai, am răspuns eu.

- Vai, săracii de voi, copilaşi fără mamă, să mâncați mălai în zilele de Paşti! Aşezați-vă aici, la masă, că vă aduce naşa un tort mare şi tare, tare bun.

Eu aşteptam cu mare curiozitate şi poftă tortul cel mare şi tare, tare bun...

După ce a fost adus mult lăudatul tort, din care ni s-a tăiat câte o halcă babană, ca pentru nişte flămânzi şi orfani, eu, gustând mai întâi din partea mai brună a tortului, am spus cu glas cam decepționat: „D-apăi mălai ca aista ne-o făcut şi tata, numai că fără răcitura asta galbenă din mijloc şi cea neagră de pe deasupra."

Preoteasa, la vorbele mele, a început a râde, dar şi a lăcrima, zicându-ne: „Asta nu-i răcitură, copii, asta-i cremă, cremă de lămâie în mijloc şi de ciocolată pe deasupra. Vă place?"

- Daaa, am răspuns amândoi într-un glas, dar eu am mai adăugat:„arată ca răciturile, dar îs dulci, că şi răciturile-s bune, dar îs sărate."

Şcolar în Bălăceana

- Mai povesteşte-mi, uncheşule, şi despre prima ta zi de şcoală în Bălăceana.

- Astăzi nu, altă dată, răspundea el, dar, dacă insistai, nu se lăsa prea mult rugat, că tare-i mai plăceau copiii şi mai ales nepotul pe care l-a şi botezat...

„Când, la 1 septembrie, am împlinit 7 ani, m-am dus cu mare bucurie la şcoală, singur şi

desculț, cu alți copii din vecini. Tata mă cam lăsa de capul meu, să fiu prieten cu toți copiii de țărani, să nu fiu fudul sau domnos.

Era încă vară. Pomii erau încărcați cu mere, pere şi prune. Cu buzunarele pline de fructe, împreună cu alți copii, am fost conduşi de un domn şi o doamnă învățătoare din ograda şcolii într-o sală mare, care se numea clasă. Doamna ne-a aranjat după înălțime şi ne-a arătat uşa clasei întâi. Era o uşă mare, de culoare verde ca iarba. Ne-a atras atenția că nu e permis să ne atingem de uşă, că e proaspăt vopsită. Eu n-am prea înțeles ce înseamnă „permis" şi mă întrebam, în sinea mea, de ce să nu mă ating de uşă?

Când am fost lângă ea, mi-am lipit repede mâna de tăblia uşii, rămânând eu cu palma verde, iar uşa cu poza mâinii mele.

Doamna s-a recomandat, adică ne-a spus cum o cheamă:

Roşca..., am uitat prenumele ei. Apoi, înainte de a citi cu glas tare catalogul, ne-a învățat să spunem „prezent", îndată ce ne auzim numele. Eu şedeam în ultima bancă, lângă un coleg, Cormoş, şi mâncam pe furiş

nişte nuci. Elevii numiți se sculau repede în picioare, zicând "aici", apoi „prezent".

La urmă, învățătoarea a întrebat: „Cine nu şi-a auzit numele?"

Imediat m-am sculat, strigând: „Eu!"

Învățătoarea, înroşindu-se, s-a uitat repede în catalog şi a spus puțin supărată: „N-ai fost atent, probabil mâncai poame şi nuci, de n-ai auzit, când ți-am citit numele.

- Ba, am fost foarte atent şi eu aud bine, chiar dacă mănânc, am răspuns eu, cam supărat că mă învinovățea pe nedrept.

- Dar pe tine cum te cheamă, băiete?, a întrebat ea.

- Băietu Popii, am răspuns eu.

- Dar cum te strigă tata acasă?

- În mai multe feluri. Câteodată îmi zâce mofturosule, alteori păcală,... tândală,... țâncule, bătăuşule...

- Dar Mircea nu-ți spune?

- Numai când îs cuminte, atunci îmi zâce şi dragule...

- Nu, Mircea, pe tine te cheamă de acum înainte Mircea Vlad, ai înțeles?

- Da!

Am aflat pe urmă că învățătoarea i-a făcut tatei morală pentru că nu m-a învățat nici măcar cum mă cheamă şi nici să scriu sau să citesc o literă ori un cuvânt. Tata îşi avea părerea lui în privința educării copiilor: învățătorii să-i învețe pe copii a scrie şi a citi, pentru ca aceştia să fie atenți la ore, nu să ştie lecțiile înainte, iar în timpul predării să se plictisească... şi avea mare dreptate..., nu?..."

.....

Deşi tatăl său nu şi-a bătut capul cu învățătura lui Mircea, acesta, dotat de la mama natură, a învățat repede a citi şi a scrie, chiar şi a socoti, fără a-i cere nici cel mai mic ajutor părintelui, care-şi pierdea zilele pe la biserică, prin sat, dar mai ales, când nu avea treburi în parohie, zăbovea până-n noapte în cimitir, la mormântul soției şi al pruncului.

Mircea era mai mult singur în casă, făcându-şi jucările din țăndurele pe care şi le cioplea, ridicându-şi „palate", pe care i le risipea surioara, ce-şi primea apoi porția de pumni de la „marele bătăuş". Găsindu-i adesea în plin război, s-a hotărât părintele, într-o bună zi, să-şi ducă fetița la soacră-sa din Suceava,

unde va primi o educație mai aleasă şi, în felul acesta, va scăpa şi el de atâta gâlceavă-n casă.

- Tată, aista m-a bătut, m-a zgâriet, mi-a zmuls părul, m-a trântit, mi-a spart capul...etc.

- Nu-i adevărat, tată, ea minte, eu numai m-am giucat cu ea, dar ea nu-nțelege de glumă...

Se săturase, bietul văduv, s-o mai facă pe judecătorul între cei doi micuți care, în lipsa lui, ar fi putut să-şi scoată şi ochii, Doamne fereşte, şi i-a despărțit, ca să fie şi el mai liniştit şi copila mai în siguranță la bunica maternă. În felul acesta, a scăpat şi Mircea de „muştruluială" tatălui, care o cam apăra pe fetiță, ceea ce nu-i prea convenea „bătăuşului"..., căruia, după câteva zile, începea să-i fie dor de ea.

Sfatul bunicii...

Plecând, într-o zi la Cernăuți, ca să-şi vadă fratele şi bătrâna-i mamă, aceştia au căutat să-l convingă să se mute din Bălăceana, ceea ce el nici în ruptul capului n-a vrut:

- Cum să mă despart eu de acest sat, de care m-am legat atât de mult sufleteşte? Mă împac

bine cu oamenii, ei mă înțeleg, mă ajută, mă ascultă... Am şi mormântul Lenei acolo, cum să mă despart de ea?

- Tocmai de aceea trebuie să pleci neapărat de acolo, i-au zis şi mama şi fratele. Am fost de câteva ori prin Bălăceana şi te-am găsit la cimitir. Ai slăbit enorm, unde vrei să ajungi, Băiete? Cu lacrimi n-o mai aduci pe biata Lena înapoi. Ştiu poate mai bine decât tine ce-i durerea asta, că am trecut şi eu în tinerețea mea prin ceea ce treci tu acum şi sunt văduvă de o viața. Nu uita, eram văduvă tânără cu voi patru mititei, cu pensie foarte mică şi am plecat cu tine-n brațe, că aveai numai doi anişori, când s-a prăpădit tatăl tău. Am părăsit şi eu satul Dubăuți, căci nu mai aveam dreptul de a rămâne in casa parohială. M-am despărțit de mormântul lui Leon, tatăl tău, şi de sat ca să vă pot creşte pe voi. Las-o pe Lena să-şi doarmă liniştită somnul de veci, că ea, din cauza lacrimilor tale, nu mai are linişte nici în mormânt!

Fii bărbat, ce mai! Nu-l mai căra pe Mircea zilnic la țintirim, că-l năuceşti şi nici tu nu mai sta toată ziua acolo, lăsându-i singuri pe copii, că-i nenoroceşti.

- Pe fetiță am dus-o la Suceava, la socri...

- Bine-ai făcut, dar Mircea, mereu singur, ori pe ulițele satului, nu se sălbăticeşte oare?

- Mamă, Mircea-i deja sălbatic, completă fratele.

Când a venit Băietu (aşa era numit părintele Vlad Constantin în familia sa) la noi, Mircea n-a vrut să se dea jos din căruță, ca să între în casă, şi răcnea din răsputeri, ca din gură de şarpe:

- „Mai ghine să mă mânce lupcii, decât să vin la voi!"

- Vai de mine, bietul copil, a oftat bătrâna mamă. Trebuie musai să ne asculți şi să faci o cerere pentru postul vacant din comuna Iordăneşti, județul Storojineț, din următoarele motive:

1.Acolo eşti independent, paroh, nu cooperator, preot de ajutor, pe care, dacă nu-i convine ceva şefului tău, oricând te poate îndepărta şi atunci tu unde te duci?

2. În Iordăneşti, ai cale ferată ce trece prin sat. Ăsta-i cel mai important motiv: Cale ferată! Dacă aveai tren în Bălăceana, poate nu murea nici Lena... O puteai duce urgent la medic, la spital, dar aşa, cu căruța, în plină iarnă, printre nămeți şi gropi, cu căruța răsturnată, cu spaima

de lupi, abia dacă ai putut aduce o singură dată doctorul...

3. Acolo ai o casă parohială mare, cu cinci camere şi, pe lângă ea, o ogradă pe măsură şi o grădină de mai mare dragul, cu pomi fructiferi. N-o să-ţi pară rău dacă mă asculţi... Că de... şi eu îs bătrână, nu ştiu cât mă mai ţine Dumnezeu printre voi şi tare aş mai vrea să-mi fii şi tu, Băiete, mai aproape...

A oftat şi mama şi feciorul ei cel mai mic, acum văduv ca şi ea. Lacrimi curgeau liniştite pe obrajii lor şi, până la urmă, de dragul mamei, pentru a fi mai aproape de ea, părintele Constantin, cu un nod tare amar în gât, a acceptat să ceară parohia din comuna Iordăneşti, sat care a devenit un adevărat rai al copilăriei şi adolescenţei celor doi fraţi, Mircea şi Taţiana.

În Iordăneştiul iubit...

Timpul trece uneori repede, ca apa de pe vârf de munte, alteori şi o clipă de aşteptare îţi pare un veac.

Numai gândurile zboară ca fulgerul, apoi se opresc, dar timpul nu se mai opreşte... Cine mai ştie unde se pot opri gândurile?...

- La ce te mai gândeşti, frate?

- La anii care mi s-au scurs mult prea repede şi mi-e ciudă că nu-mi mai aduc aminte când şi cum şi de ce am părăsit Bălăceana, unde am terminat numai un trimestru din clasa întâi. Foarte vag mi-aduc aminte de ultimul meu drum, înainte de a pleca din Bălăceana... M-am dus cu tăbliţa la ţintirim, la mama, să-i arăt că ştiu a scrie pe tăbliţă cu litere de tipar cuvântul MAMA. Asta ţin minte, în rest e o totală nebuloasă în capul meu... L-aş întreba acum pe tata, dacă ar trăi... Atâta mai ştiu: că tare am mai plâns după Bălăceana la început, dar că pe urmă, după ce m-am împrietenit cu iordăneştenii, n-am mai vrut să plec de acolo, aşa cum nici din Bălăceana nu mă dădeam dus...

- Tu n-ai terminat clasa întâi în Bălăceana?

- Eu aşa credeam, dar vezi, tata s-a mutat la Iordăneşti în anul 1930, anul în care am intrat eu în şcoala primară. Tu n-ai de unde să ştii, că erai la bunica, mergeai la grădiniţă, în Suceava... Eu n-am avut parte de grădiniţă...

- Când veneam câte puţin, în vacanţă acasă, fie în Bălăceana, fie în Iordăneşti, tu îţi băteai joc de mine, spunându-mi: „şvăboaica, ce nu mai ştie româneşte", iar eu plângeam...

- Şi mă pârai la tata, care ținea cu tine şi mă urechea pe mine... Tare ciudă mi-era atunci pe tine şi mă bucuram când plecai, dar pe urmă mi-era urât şi plângeam după tine, că mi-era dor...

- Să mă ciomăgeşti, nu?

- Eu te pocneam de multe ori în glumă, dar ție îți plăcea s-o faci pe domnişoara cea fină, sensibilă, ce mai, erai o pârâcioasă pe atunci... Îți amințeşti cum i-ai dat lui Ilie, băietanul care îngrijea de Murgu, cincizeci de bani, pe care-i aveai de nu ştiu unde, să-ți spună „domnişoară"?

- Ce gâsculiță am mai fost şi eu! Dar oare cine mi-a vârât în cap că-s „mai ceva", dacă învăț în oraş? Dar de ce îmi spuneai tu că nu ştiu bine româneşte?Asta mă înfuria pe mine cel mai tare, nu că-s şvăboaică, doar şi bunica era nemțoaică şi eu o iubeam...

- Păi, nu ştiai: la viţică spuneai văcuță şi vacă mică; n-ai ştiut nici ce înseamnă „a făta"

ai spus: „vaca a născut o vacă mică". Asta mi s-a părut pe atunci o mare prostie şi neştiință din partea ta, care, printre străinii din târg, ți-ai uitat limba...

Vremuri... vremuri trecute... şi după ce-şi mai depănau frații câte ceva din îndepărtata copilărie, gândurile fugare ale lui Mircea poposeau în voia cea bună în Iordăneştiul iubit, sat vechi, românesc, de pe vremea lui Alexandru cel Bun.

Căuta să-şi aducă aminte istoria satului, date privitoare la trecutul îndepărtat şi era încântat de toate câte şi le mai amintea... După astfel de incursiuni în istoria Iordăneştiului poreclit, uneori, şi Hălăceni, după numele unor locuitori, Halac, gândurile i se opreau din nou la anii fericiți ai copilăriei iordăneştene... Se vedea în lunca Siretului, păscând, împreună cu alți copii din sat, cei câțiva cârlani. Aceştia erau lăsați să cutreiere lunca, n-aveau unde să se piardă, iar el se lua la întrecere cu băieții în

aruncarea pietrelor printre valurile argintii ale Siretului aproape întotdeauna era el câştigătorul rămăşagului şi tot el se ținea de cuvânt, dacă nu câştiga, şi le aducea „brânză de iepure", când îl întreceau alții. „Ce gust minunat avea pe atunci „brânza de iepure", îşi zicea el în gând... „acum, parcă nu-mi mai place ca pe atunci"...

- Ce-i brânza de iepure, uncheşule?, îl întreba odată nepotul.

- Halva, măi copile, aşa a botezat-o bunicul tău, de m-a făcut pe mine de râsul cârciumarului Buric, care nu ştia ce să-mi vândă, când m-a trimis tata să cumpăr. Ca să nu mă piardă de client, Buric, auzindu-mă că brânza de iepure e tare bună şi dulce, mi-a dat nişte brânză sărată de oi pe care a presărat-o cu zahăr. Eu, gustând-o pe drum, m-am cutremurat de rea ce era halvaua şi i-am spus negustorului:

- De ce m-ați înşelat şi mi-ați dat otravă? Am să vă spun la tot satul că vreți să omorâți copiii.

- Nu, băiete, nu, dai brinza la mine şi spune la tata să vine să cumpere, că eu nu ştie ce fel brinze vrut dânsul.

Văzând că a vrut să mă înşele, n-am mai cumpărat niciodată de la acest cârciumar nici măcar chibrituri...

.....

Prieten cu băieții satului, mergea cu ei şi la prins peşte, când cu undița, unde era Siretul mai adânc şi mai liniştit, când cu „ciobaca" (barca), de prindeau peştii cu mâna, seara, pe lângă mal. Ştia să înoate bine şi era adesea chiar prea sigur şi prea îndrăzneț. Într-o zi era să se înece. Intrase în apa adâncă, înotând curajos, dar apa, mai la adânc, avea nişte vârtejuri care l-au mânat tot mai departe. Văzând că nu mai iese la suprafață, băieții mai mari au sărit după el şi l-au scos, după ce înghițise câteva guri de apă. De atunci s-a învățat minte să nu mai sară în „plisă", unde e mai adânc şi un loc necunoscut...

Vorba ceea: paza bună trece primejdia rea... şi se ducea întotdeauna cu prieteni la scăldat, că doar prietenul la nevoie se cunoaşte.

Dialoguri între frați

- Oare tata ne-a iubit la fel pe amândoi?, l-a întrebat, la un moment dat, soră-sa.

- Asta-i o întrebare pe care mi-am pus-o şi eu în copilărie, dar acum sunt convins că ne iubea la fel, deşi pe tine ar fi trebuit să te iubească mai mult, deoarece erai mai harnică, mai supusă şi nu l-ai supărat cât l-am amărât eu...

- Tocmai de aceea te-a iubit mai mult, căci ai suferit foarte, foarte mult şi a tremurat de atâtea ori pentru viața ta. De altfel, tu erai mai frumos, erai mai deştept şi cu o memorie fenomenală, de ştiai data naşterii, a căsătoriei şi a morții tuturor iordăneşteniilor. Îl ajutai pe tata şi la lucrările de birou, dar şi la câmp, pe când eu eram bună numai la bucătărie, la gospodărie şi-atât.

- N-ai dreptate! Ne-a iubit la fel. Pe mine m-a pedepsit mai mult, pentru că l-am şi supărat mai mult, dar în nici un caz n-a văzut în mine mai multe calități decât aveai tu. Tu aveai meritele tale pe care le apreciam cu toții, dar tu aveai mereu defectul că te credeai cenuşăreasa

familiei, ceea ce nu era deloc adevărat... Ți-aduci aminte, când eram încă tare mici cum ne spunea el, ca să ne împace, că nici unul din noi n-are o valoare mai mare?

- Da, tu erai un copil pripăşit, pe care mama l-a cumpărat de milă, de la un țigan sărac, pentru un căuş de tărâță...

- Şi pe tine te-a cumpărat tata pentru un coşuleț de ceapă degerată, de la o şvăboaică din Ilişeşti, un sat de lângă Bălăceana.

- Şi care dintre noi era mai valoros?Aveam aceeaşi valoare pentru tata, care, prin această glumă, voia să ne facă să râdem şi să fim cuminți, să-l ascultăm, că, de altfel, ne va da înapoi de unde ne-a cumpărat pe un preț de nimic...

- Eu eram brunet, de aceea m-a luat de la țiganul Manole Buzălată, iar tu erai blondă, cu ochi albaştri, deci te-a adus de la o nemțoaică, al cărei nume nu ni l-a mai spus.

Ai crezut tu vreodată în gluma tatei?

- Şi da şi nu...

- Ba, eu de la bun început am priceput că tata glumea.

- N-am spus eu că erai mai deştept decât mine?

- Ei, asta-i, nici vorbă!... Eu eram mai în vârstă cu un an decât tine şi mă consideram mare haiduc, apărătorul tău, om cu mai multă experienţă... Când eşti mic, contează, uneori, şi o lună de diferenţă, dar, cu timpul, nici la o distanţă de câţiva ani nu se mai observă vreo deosebire.

Sănătos tun...

Adesea, în nopţi albe, chinuit de insomnie, Mircea îşi poposea gândurile, de obicei, în Iordăneştiul său atât de drag, unde şi-a terminat cele patru clase primare, în tovărăşia copiilor de ţărani, de care se simţea înfrăţit. Era mereu dat ca exemplu pentru cât era de harnic, gata oricând de a-i ajuta pe cei mai slabi decât dânsul. Era un copil sănătos, ce n-a ştiut ce-i un guturai, o tuse, o boală infecţioasă. De ce? Se întrebau unii colegi şi chiar părinţi de-ai acestora. Răspunsul era simplu, dat chiar de el: „sunt sănătos, pentru că tata nu m-a cocoloşit, ci m-a călit."

- Cum te-a călit părintele?, îl întrebau unii.

- Simplu! Dimineaţa, cum mă trezeam, trebuia să mă scol imediat din pat, să nu cumva să m-apuce trândăveala, care-i boală curată, zicea tata. Apoi, desculţ, era musai să trag o fugă bună prin toată ograda şi chiar prin grădină, prin rouă. După aceea, fie că era vară sau iarnă, mă spălam, dezbrăcat la jumătate, cu apă rece ca gheaţa, de la fântâna din mijlocul curţii. Iarna, mă mai freca şi cu câte un bulgăre de omăt. După aşa o alergătură şi spălătură, nu mai ştiam ce-i frigul şi nici nu se mai lipea boala de mine.

Întrebat fiind, la recrutare, de ce boli a suferit, a răspuns:

- De nici o boală.

- Dar pe la doctori, la spital n-ai fost?

- Ba, am fost de multe ori... Când eram încă de vreo opt ani, am căzut împreună cu huscă[1] de sare de lângă mine, de pe cuptior pe şparhatul*[2] fierbinte, de m-am fript rău de tot. Greu m-a mai lecuit tata, ungându-mă cu spumă de albuş şi cu miere de albină.

- Da ce făceai pe cuptor?

[1] Sare presată sub formă de trunchi de con
[2] Plită de fontă

- Citeam, că eram mai aproape de lampa cu naft (petrol lampant) şi-mi luam şi o lumânare lângă mine, ca să văd mai bine. Tare bolnav am mai fost pe atunci...

- Dar pentru alte boli ai mai fost la medic?

- O dată pentru că am căzut din vârful cireşului, din cracă în cracă, până în gardul plin de cuie ruginite, care mi-au întrat în carne, în mai multe locuri de pe corp: pe braţe, pe piept, pe picioare... A trebuit bietul tata să mă ducă val-vâtej până la spital la Storojineţ, să mi se facă nişte injecţii ca să nu se producă tetanos. Cea mai straşnică boală a mea a fost când mi-a muşcat calul o bucăţică de os de la falanga inelarului. Îmi aşteptam un unchi la halta trenului, la Ropcea, cam la 2 km de Iordăneşti. Îl aşteptam cu căruţa. Vrând să îndemn caii să meargă înapoi, prinzând căpăstrul şi spunând "zuruck", adică înapoi, Murgu mi-a muşcat degetul. A doua zi, doctorul mi-a tăiat prima falangă a inelarului, care a rămas ca un ciot micuţ. M-a operat pe viu şi eu am leşinat, dar mi-am revenit repede. De atunci, mulţi colegi m-au poreclit Ciotică. În rest îs sănătos tun."

Foşti dascăli

Cu mult drag îşi amintea Mircea de învăţătorii săi din Iordăneşti, ca şi de unii profesori de la Liceul Ortodox de Băieţi „Mitropolitul Silvestru" din Cernăuţi şi de la Liceul „Ferdinand I " din Storojineţ.

În Iordăneşti erau două şcoli primare: una pe malul drept al Siretului, iar cealaltă, în centrul satului, pe malul stâng al râului. El a frecventat şcoala din centru, avându-l ca învăţător pe domnul Tică Palievici, un tânăr zvelt, cu chip de sfânt. Frunte înaltă, ochi căprui, pătrunzători, dar totodată blajini, mângâietori, întrebători... Privindu-te, parcă ştia ce te doare, ce te sperie, parcă înţelegea că n-ai priceput explicaţia şi-ţi repeta încă o dată lecţia, fără ca să i se fi cerut. Din când în când tuşea, se oprea din predare, se îndrepta spre fereastră, o deschidea repede, mai tuşea de câteva ori în batistă, apoi ofta trist, o tristeţe care-i cuprindea şi pe unii elevi, dar mai ales pe Mircea... Cu răbdare i-a învăţat pe copii să recite cât mai expresiv poezii patriotice şi cântece de care şi acum îşi aducea cu drag aminte. Din păcate, plăcerea de a cânta cu

domnul Tică a încetat, deoarece iubitul lor învățător s-a dus la Domnul... Chiar şi acum, când şi-a amintit de acest apostol al cărții şi cântecului, îi curgeau lacrimi fostului elev... La înmormântare a venit tot satul, iar pe urmă, la cimitir, mergea Mircea ca şi-n prima lui copilărie, ca la mama sa, rămasă în Bălăceana...

Alt învățător, domnul Ilie Toustiuc, bun şi vrednic pedagog, pe care l-a avut Mircea în ceilalți doi ani de şcoală primară, nu i s-a mai lipit de suflet ca cel plecat pentru totdeauna.

Vreau să rămân țăran!

În clasa a patra urma să se pregătească mai temeinic pentru a putea reuşi la examenul de admitere în liceu.

Zadarnic îl îndemna părintele că trebuie să rezolve probleme mai grele şi să facă numeroase dictări, ca să reuşească la un liceu din Cernăuți.

-Tată, eu ştiu destulă aritmetică şi scriu fără greşeli, dar să ştii una şi bună, eu nu mă duc la liceu, n-am nevoie să merg la Cernăuți. V-am făcut pe plac şi m-am dus din Bălăceana la Iordăndeşti, dar la Cernăuți nu mă duc.

-Dacă nu vrei la Cernăuți, te înscriu la Storojineț.

-Nu, nici la Cernăuți, nici la Storojineț. Eu nu vreu să mă duc la liceu!

-Dar ce vrei, băiete?

-Nu vreu şcoală mai departe, vreu să rămân țăran!

-Asta nu se poate, Mircea!

-De ce nu se poate?

-Noi suntem săraci, băiete!

-Cum săraci, tată? Ai leafă, ai casă, ai pământ... M-ai învățat să nu spun minciuni şi acuma mă minciuneşti mata pe mine, numai din ambiție ca să mă faci pe mine domn? Eu nu vreu s-ajung domn, eu vreu să rămân țăran, aici, în sat, să lucrez pământul alături de prietenii mei.

-Măi, copile, înțelege că eu sunt mai sărac decât oricare țăran din satul nostru.

Trebuie să ştii că

pământul pe care-l lucrăm nu este al meu, ci este o sesie, care aparține Mitropoliei. Cât sunt eu preot aici, pot lucra acest pământ, eu nu sunt proprietar de pământ, cum este aici şi cel mai sărac sătean pe bucățica sa. Nici casa nu este a mea. Ea aparține parohiei.

Tatăl meu a fost şi el preot ca şi mine, dar a murit când eu aveam numai doi ani. Bunica ta, cu mine şi ceilalți trei frați ai mei, după moartea tatălui meu, a trebuit să părăsească satul Dubăuți şi să-şi închirieze o locuință în Cernăuți, unde a dus-o destul de greu cu o pensie mică.

Am leafă, da, dar o leafă prea mică din care nu pot cumpăra pământ ca să te fac pe tine țăran. Nu din fudulie te îndemn eu să te duci la liceu, ci pentru că altă cale nu am. Vrei să devii țăran? Foarte bine! Fă liceul unde vrei, fă, eventual, facultatea de agronomie, munceşte ca inginer agronom, fă economie, cumpără-ți apoi pământ şi casă, însoară-te cu o fată de țăran şi ajungi în viitor ceea ce doreşti.

Nu s-a aşteptat băiatul la o asemenea pledoarie din partea tatălui său. Îi curgeau lacrimile mai ceva ca la o înmormântare a cuiva foarte drag. Cu greu, cu inima strânsă,

începea să înțeleagă faptul că, deşi i se părea că e bogat, era, de fapt, un sărăntoc.

A tăcut un timp, oftând cu amar, apoi i-a venit următoarea idee salvatoare:

-Tată, împrumută nişte bani de la bancă, apoi cumpără nişte pământ pe care o să-l muncesc şi încetul cu încetul, restituim banii la bancă. Ce zici de planul meu?

-Cap ai, minte ce-ți mai trebuie?

Te credeam, băiete, mai deştept. Învață bine minte ce-ți spun acum: niciodată să nu faci datorii, să nu-ți cumperi ceva pe datorie!

-De ce, tată?

-Când n-ai cu ce garanta o datorie, niciodată să nu cumperi blana ursului din pădure, că nu ştii dacă vei reuşi să-l împuşti. Dacă, Doamne fereşte, mor, să vă las pe voi orfani şi cu datorii? Bagă-ți mințile în cap, dragul tatii, gândeşte-te că nu-ți vreau răul.

După un timp de gândire şi răzgândire, a acceptat Mircea să dea un examen de admitere, dar nu la un liceu teoretic, ci la un seminar teologic pentru a deveni preot sau la liceul militar, unde era prietenul său, Dinu Dan.

-Tu eşti încă minor, nu-i cazul să-ți faci viitorul pe baza unei prietenii. Încă nu ştii bine

ce vrei. Ți se pare o mare fericire să fii țăran, fără a cunoaşte greutățile oamenilor. Eu mă bucur din toată inima că tu te împaci atât de bine cu colegii tăi. Liceul să nu te îndepărteze de ei. Eu sunt de părere să faci mai întâi liceul, apoi, la 18-19 ani, când vei fi aproape major, să-ți alegi singur ceea ce vrei să ajungi în viitor. Atunci, îți promit solemn că nu mă voi amesteca în alegerea ta. Bine? Şterge-ți lacrimile, un bărbat adevărat cum vrei tu să pari, nu dă apă la şoareci sau bere la mâță... Hai acum să mă bați la o nouă partidă de şah!"

.....

-De ce ai lacrimi în ochi, Mircea?

-Mă gândeam la tata... o, cât l-am mai supărat şi câtă răbdare a mai avut el cu mine...

Elev în Cernăuți

Convins de mult răbdătorul lui părinte, pe care-l bătea adesea la grele partide de şah, băiatul tatii a reuşit cu bine la examenul de admitere în clasa întâi la Liceul Ortodox de Băieți „Mitropolitul Sivestru" din Cernăuți, un

liceu de renume, cu profesori foarte exigenți. A locuit la internatul eparhial „Mitropolitul Nectarie", de pe strada Universității, în apropierea Reşedinței Mitropolitane, un edificiu extraordinar ca mărime, frumusețe de construcție, care era pe atunci sediul mitropolitului, al Mitropoliei şi al Facultății de Teologie.

Regimul de internat era sever, dar lui Mircea nu i se părea greu, el fiind obişnuit cu sculatul şi spălatul de dimineață. Tânjea, însă, după Iordăneştenii lui şi visa „sfânta vacanță"... Cele trei trimestre au trecut repede, fără incidente sau accidente, cu note bune-n catalog, dar fără mari prietenii...

Vacanțe în Iordăneşti

Vacanțele petrecute-n satul iubit au însemnat toată fericirea lui în perioada anilor de liceu. Erau de neuitat iernile grele din timpul vacanțelor de Crăciun, de obicei între 22 dec., până la 8 ianuarie, timp în care mergea cu foştii lui colegi la colindat pe la aproape toate casele satului, dar şi cu renumitele malânci, obicei

străvechi, se deghiza în ce-i poftea inima, în deplin acord cu cei din grupul său: haiduc, urs, țigan, țap, Irod, jandarm, soldat, nevastă, mireasă, beţiv, etc., care erau adesea scenete pline de umor sănătos, în care se luau în derâdere diverse micimi omeneşti: lene, beție, zgârcenie, mândrie, lăcomie, etc., toate în limitele bunului simț, al respectului reciproc şi al deplinei armonii. În noaptea Anului Nou, pe lângă malănci, se mai mergea şi cu „uratul", cu „pluguşorul",iar dimineața cu semănatul.. În vacanțele de primăvară, vacanțe de două săptămâni, care erau totdeauna în timpul Săptămânii Patimilor şi a Săptămânii Luminate, era nelipsit în toate dimineții din prima săptămână la diverse munci gospodăreşti sau agricole, fie ajutându-şi tatăl, fie la vreo gospodărie din sat, la vreun prieten. Seara era nelipsit la slujbele de denie, unde, alături de alți corişti, conduşi de şeful arcaşilor, Neculai Şapcă, sau de diferiți cantori bisericeşti, Adomniței, Vespazian Lucaci sau Constantin Tudan, îi răsuna vocea limpede ca un clopot. Nu o dată a fost îndemnat de Nicolae Şapcă să se înscrie la conservator pentru a ajunge cântăreț de operă. Avea, în Cernăuți, o mătuşă

profesoară la Conservator, Hedwiga Halițchi, verişoară cu tatăl său, dar, modest cum era, nu-şi dorea un renume de scenă. Se gândea mereu că va deveni cândva țăran...

În gazdă

În clasa a doua de liceu, fiindu-i dor de soră-sa, care terminase clasa a patra la o şcoală primară particulară, „Meisler", (după numele proprietarilor) şi care reuşise cu brio la examenul de admitere la Liceul ortodox de Fete „Elena Doamna" din Cernăuți, a acceptat să stea în gazdă la unchiul său, frate cu tata, unde-i locuia şi „şvăboaica"... La început, s-a simțit bine acolo; exista un pian mare şi frumos, putea cânta din când în când, exersându-şi vocea, dar nu se împăca de loc cu anumite mâncăruri „domneşti", cu sosuri şi rântaşuri, ori cu roşii, pe care nu le mânca de când un „căpos" îi spusese că ele ar conține sânge. Unchiul, neobişnuit să fie contrazis şi să se facă mofturi la mâncare, i-a spus cu glas sever:

-Băiete, când eşti într-o casă străină la masă, chiar dacă ţi se dă şi un „c" să mănânci, trebuie să-l înfuleci!

-Pe acela să-l înghiţiţi dumneavoastră, i-a răspuns repede nepotul, care a şi zbughit-o pe uşă, ca să nu-i fie lungite urechile...

De atunci n-a mai sălăşluit perfectă armonie între unchi şi nepot, care-l considera un tiran, iar „tiranul" îl vedea pe copil „un ţărănoi sălbatec, obraznic, needucat şi chiar redus mintal", ceea ce i-a şi spus-o în repetate rânduri, umilindu-l. Ca urmare a acestei situaţii încordate a fost faptul că Mircea nu mai voia să înveţe, în speranţa, că dacă e „prost", cum îl consideră unchiul, tatăl îl va lua acasă sau îl va da la o meserie oarecare, ca, până la sfârşit, să ajungă, totuşi, ţăran.

Văzându-l cu note rele la obiecte de „toceală" (anatomie, geografie) unchiul s-a obligat faţă de fratele său să-l mediteze pe Mircea. Se aşeza la aceeaşi masă cu „elevul" pe care-l medita, spunându-i cu asprime:

-Şezi aici, lângă mine şi citeşte lecţia, învaţ-o bine şi, după ce crezi c-o ştii, te examinez eu!

Unchiul, între timp, îşi citea ziarul „Universul", la care era abonat.

Mircea şedea într-o poziţie marţială, cu o mână pe masă, lângă carte, şi cu cealaltă, jos, pe genunchi, unde avea o altă carte din colecţia „Dox" sau „Regele ştrengarilor". Din când în când, cu dreapta, întorcea pagina manualului, iar cu stânga, cea a cărţii care-l pasiona. După un timp, când se terminase cititul gazetei, urma severa examinare, dar băiatul, botă, nu-i în stare să reproducă ceea ce, de fapt, nici nu citise...

-Aşa un prostănac ca tine n-am mai întâlnit în viaţa mea!, vocifera disperat unchiul, care, până la urmă, îi citea el pasajele cele mai importante din carte. Pe acestea le reda foarte bine băiatul, spre uimirea meditatorului, care nu mai pricepea ce-i cu acest ţărănuc prostănac...

Rămas singur în cameră cu sora lui, care văzuse cum citea el pe furiş „Regele ştrengarilor" sau „Submarinul Dox" primea şi de la ea observaţia:

-Mirciulică, nu te mai încăpăţâna s-o faci pe prostul.

Păcat să te considere ei aşa... Pe când citeai tu pe furiş, eu tremuram de frică să nu te prindă, să fie apoi vai şi amar de pielea ta...

-Numai să încerce, că-i arăt şi eu cât îs de voinic!

-Nu mai vorbi aşa, fii şi tu mai supus, altfel îl superi pe tata...

-Numai de dragul tatii răbd eu cât răbd aici. Mai bine mă lăsa la internat. Aici stau ca la puşcărie... cu procurorul zilnic lângă mine...

Destăinuiri

A trecut cu bine şi anul acela de chin cu aşa zisele meditații ale unchiului şi, în februarie 1937, Mircea i-a făcut următoarea destăinuire surorii sale:

-Tu ştii să păstrezi un secret?

-Bineînțeles! Doar mă cunoşti.

-Astăzi e o zi mare pentru mine. Am participat la marşul funebru al lui Moța şi Marin, doi eroi care au căzut în luptele din Spania, pentru apărarea creştinismului. Era un convoi extraordinar, mergeau legionarii într-o disciplină perfectă, cum nici la soldați n-am văzut.

Fără nici o comandă, ridicau şi puneau piciorul pe asfalt în aceeaşi clipă. Chipurile tuturor erau ca împietrite, aveau lacrimi în ochi, unora chiar le curgeau pe față, dar nu şi le ştergeau. Am plâns şi m-am cutremurat. Tot atunci am aflat că cel mai înalt şi mai spătos era Căpitanul Zelea Codreanu. Am fost şi eu foarte disciplinat şi am fost primit frățior de cruce, primul pas pentru a ajunge, dacă voi merita, când voi fi mai mare, să devin frate de cruce. Ți-am încredințat numai ție acest secret, dovadă că am încredere în tine...

-Dar nu mai eşti străjer?

-Ba, toți suntem străjeri, toți elevii, dar străjeria e o organizație obligatorie pusă în slujba regelui Carol al II-lea, care-i un corupt, care şi-a alungat soția şi-l persecută pe voievodul Mihai. În Frăția de Cruce nu intră cine vrea, ci numai cine e ales şi verificat că are stofă de om de caracter, adică, după ce ai fost observat o vreme mai îndelungată, că eşti cinstit, credincios, punctual, harnic, milos, gata să-ți ajuți aproapele, bineînțeles şi bun patriot, eşti racolat şi pus la diverse încercări, pe care abia în urma îndeplinirii lor, ai posibilitatea de a intra în Frăție. Eu sunt astăzi tare fericit că am

fost numit Frățior. Şi o să vezi tu de acum înainte ce harnic şi bun am să fiu, ca să mă mențin.

Trebuie să devin un elev mai bun decât în trecut. Gata cu fițuicile, cu copiatul, cu indisciplina! Ca viitor legionar, trebuie să fiu un model de creştin şi de român."

Această convorbire de taină între frate şi soră a închegat din acea zi legătura de nezdruncinat dintre ei, pe viață, respectându-se, admirându-se şi iubindu-se reciproc.

Ca elev, în anii ce-au urmat în Cernăuți, a avut o comportare deosebit de frumoasă, fiind apreciat atât de severii săi profesori Constantin Loghin, de limba şi literatura română, Volschi, apoi Bujdei, de matematici, Carp, de limba latină, precum şi de pretențiosul profesor catehet, de religie, Erast Costea. Chiar şi unchiul la care a stat în gazdă, şi-a schimbat total în bine părerea despre nepotul cel obraznic. Mircea, însă, deşi s-a purtat corect cu el, n-a putut uita niciodată umilințele pe care le-a îndurat, fiind copil.

În vacanțe se ducea la prietenii din Iordăneşti pe care nu-i uita, că doar nu s-a „domnit". Participa, îmbrăcat în costum național la

şezătorile din satul său, precum şi din alte sate: Carapciu, Cupca, Pătrăuți, Ropcea, Ciudei, unde se făceau şi baluri renumite. Mergea şi la munci voluntare, acolo unde era nevoie să ajute văduve sau familii necăjite.

Refugiul din 1940

Nefasta zi de 28 iunie 1940, când Bucovina a fost trădată de la Bucureşti şi lăsată pradă invaziei sovietice, l-a găsit pe Mircea la moara din Iordăneşti, unde a măcinat grâu şi porumb pentru a aduce împreună cu tatăl său făina necesară pentru rudele care urmau să vină de la Cernăuți, pentru a petrece vacanța în casa parohială. Aflând de apropiata ocupare a Iordăneştiului, a călătorit împreună cu tatăl său, cu căruța, timp de o săptămână, poate şi mai mult, până au ajuns cu bine în oraşul Suceava, unde s-au întâlnit cu rudele din Cernăuți, care, în loc să ajungă la Iordăneşti, s-au refugiat la Suceava. Aici a locuit un an şi două luni împreună cu tatăl, sora şi cu familia unchiului său, la o mătuşă foarte generoasă, învățătoare necăsătorită, domnişoara Flaişer

Maria, care poseda o casă spațioasă situată pe strada Samuil Isopescul nr.1. Pe aceeaşi stradă, cu vreo şase clădiri mai la vale, se afla casa în care se născuse Mircea, casa bunicilor săi. Pe atunci, locuia acolo un unchi, fratele mamei sale. Mergea adesea pe acolo, să afle mai multe despre mama şi despre bunicii săi, să vadă şi camera în care s-a născut. Bunicii nu mai trăiau demult, dar a aflat de la acest unchi că bunicului nu i-au plăcut plânsetele copilaşului şi de aceea se hotărâse mama să nască ceilalți copii în Bălăceana. A mai aflat Mircea că, după moartea mamei şi a frățiorului, bunicul era supărat pe tata că n-a dat-o în judecată pe femeia care o infectase pe mama, la naştere. Tata i-ar fi răspuns bunicului:

-Prin proces o mai puteam aduce pe Lena înapoi? Ce rost avea să nenorocesc o femeie săracă şi întreaga ei familie? Dacă Lena ar fi născut în Suceava, poate nu murea

-Cu alte cuvinte insinuezi că eu sunt vinovat de moartea ei?, i-ar fi răspuns foarte enervat bunicul.

-Eu nu învinovățesc pe nimeni.

-Ba, rău ai făcut că n-ai dat în judecată femeia aceea criminală, din a cărei neglijență au

murit alte şapte femei. Ai fi câştigat bani buni după proces.

-Tată socrule, i-a răspuns, tot enervat, tatăl tău, „banii n-aduc fericire" şi eu, ca preot, nu voi umbla niciodată pe la tribunale cu procese şi cu judecăți.

Aceste povestiri îl interesau mult pe Mircea şi de aceea venea cât de des putea în grădina casei bunicilor, unde a copilărit mama sa şi unde a fost timp de cinci ani tare fericită „şvăboaica", sora sa. În această livadă cu mulți pomi fructiferi, mai ales sub nişte nuci uriaşi semănați de mama, îi plăcea să se întindă pe iarba moale, la umbra frunzelor de nuc, şi să-i cânte verişoarei Veruța Berariu, de aceeaşi vârstă cu el, fiind şi ea refugiată aici.

Discutau cu tristețe despre soarta țării mutilate...

România a pierdut atunci, fără luptă, în urma unui ultimatum nedrept, a Pactului Ribentrop-Molotov, jumătate din Bucovina, respectiv județele Cernăuți şi Storojineț, ținutul Herța şi întreaga Basarabie.

Plecare din Suceava

Speriat că sovieticii vor înainta până în Suceava, unde circulau tot felul de zvonuri, că încă nu s-au stabilit granițele, unchiul, fratele părintelui, a reuşit să-şi convingă întreaga familie, să plece cu toții la Piteşti, în inima țării, unde s-ar putea să-şi găsească un post mai sigur ca procuror şi chiar şi tata, la o parohie mai mare, unde să nu mai fie un biet preot de ajutor, cum era în satul Sfântul Ilie de lângă Suceava.

-Piteştiul se află în inima țării, unde nu vor intra bolşevicii", spunea convingător procurorul.

Spre sfârşitul lunii august au părăsit Suceava. S-au aciuat un timp în oraşul Piteşti, la un hotel prăpădit, plin de ploşnițe. Tocmai în acea perioadă, spre nenorocul unchiului, se cedase o parte din Ardeal la unguri; nici vorbă acum de vreun post pentru el aici. Refugiații din Transilvania erau îngroziți de masacrele făcute de maghiari în unele sate şi Mircea se gândea că şi în Iordăneşti s-ar putea să fie la fel şi-i plângea inima...

Piteştiul nu-i plăcea deloc şi dorea să plece cât mai repede de acolo. Poate era o premoniție..., nu

bănuia pe atunci că va mai reveni peste ani în acest oraş blestemat, în care, timp de trei ani, va gusta cele mai abominabile, inimaginabile suferințe, în cumplita închisoare din Piteşti. După vreo două sau trei săptămâni de şedere neplăcută în Piteşti, s-au întors voioşi din nou la Suceava, Mircea, bucurându-se cel mai mult că va face cu frățiorii câteva drumeții prin ruinele cetății.

Elev la Liceul „Ştefan cel Mare" din Suceava

Îndată ce au ajuns iarăşi la gazda primitoare din Suceava, care le prezisese că nu vor găsi fericirea printre „regățeni", tatăl lui Mircea, cu aprobarea Inspectoratului şcolar, l-a înscris la Liceul de Băieți „Ştefan cel Mare" din Suceava. Aici, fiind acum şi frate de cruce, Mircea a putut închega prietenii adevărate cu mulți băieți serioşi şi cu noii colegi. Era, totuşi, trist şi taciturn. Păştea adesea vaca mătuşii Sidonia, o rudă, care-şi mai ajuta neamurile refugiate. Se ducea cu regularitate la biserică, unde cânta adesea în strană şi se ruga pentru iordăneştenii lui, rămaşi pradă urgiei bolşevice. Îi părea rău

că a plecat ca un laş de acolo, dar, pe de altă parte, dacă n-ar fi fugit la timp, ar fi fost deja împuşcat sau deportat în Siberia.

Ca elev la acest liceu renumit ca şi cel din Cernăuți, a găsit o atmosferă plăcută, colegială, frățească. Mulți colegi erau din satele din apropiere şi veneau la ore în costum național; de aceştia s-a apropiat cel mai mult şi de câteva ori a fost invitat acasă la ei, simțindu-se acum aproape ca şi la Iordăneşti. Făcea parte din corul şcolii şi era foarte apreciat pentru vocea sa caldă, melodioasă de bariton. Era solistul şcolii, dar şi în biserici era ascultat cu plăcere.

În cadrul F.D.C.-ului (frăției de cruce), îşi făcea conştiincios datoria de elev, de bun creştin şi român.

Participa la şedințe, fiind foarte punctual, citea cu nesaț tot ce i se recomanda, mai ales lucrări istorice şi religioase care îl pasionau. Respecta cu strictețe indicațiile din „Cărticica şefului de cuib", îndrumările morale pentru formarea caracterului unui viitor legionar, adică: să-şi iubească aproapele şi să-l ajute la nevoie, să fie cinstit, modest, cumpătat, stăpân pe sine, respectuos, foarte disciplinat şi de cuvânt, punctual, să urască minciuna, corupția, bârfa, lenea, fiind mereu un exemplu de hărnicie şi de sinceritate. În acest sens, făcea exerciții de voință: gimnastică până la oboseală maximă, exerciții de tăcere ore în şir, exerciții de răbdare la mers, la fugă, la durere, la foame, cu post negru, chiar şi la munci care nu-i plăceau, puterea de a renunța la orice petreceri.

Rebeliunea legionară

La data de 21 ianuarie 1941, a participat şi el, alături de toți elevii şi profesorii liceului la aşa zisa „Rebeliune legionară". A mărşăluit împreună cu toți elevii liceului, alături de Liceul de fete din Suceava şi de studenții de la

Facultatea de Teologie, facultate din Cernăuți, refugiată în Suceava.

Ca frate de cruce a avut misiunea să urce pe scările roşii ale pompierilor până în balconaşul din vârful Primăriei de atunci. (azi Prefectură). De jos, era văzut ca un băț negru, mişcător, ce se tot îndepărta, urcându-se tot mai sus, când apăru ca un punct, o gâză zburătoare...

Ce-a mai tremurat şi tatăl său şi sora, când cineva care l-a zărit urcând, a strigat:

-Uite-l pe Mircea cum urcă, poate o să ne cânte ceva de acolo, a răsunat glasul răutăcios al cuiva.

Numai de cântat şi de glumit nu le ardea elevilor atunci.

Cât a stat el în balconaş şi cum a coborât de acolo, dacă tot pe scările pompierilor sau pe treptele din interiorul Primăriei, Mircea n-a mai povestit.

A primit o zdravănă muştruluială din partea unchiului, căruia nu i-a răspuns nimic, dovedind stăpânire de sine; a luat o carte şi a citit până după miezul nopții. A devenit taciturn şi trist. N-a putut înțelege ce s-a întâmplat în țară. Din ziarele unchiului, a aflat o mulțime de neadevăruri despre fapte rele pe

care le-ar fi făcut legionarii, că au furat, au spart, au omorât soldați şi evrei.

Citind cartea „Pe marginea prăpastiei", s-a cutremurat de o serie de minciuni de care au fost învinovățiți legionarii. S-au interzis cântecele legionare, s-a interzis activitatea frățiilor de cruce, s-a interzis mersul în grup, nici măcar în trei.

Au început să curgă zvonuri mincinoase, înscenări şi dezinformări ca: elevii au arme şi vor să distrugă armata, să împuşte soldați, că a fost găsită o legionară pe o stradă lăturalnică din Suceava, care avea în cocul ei un revolver cu care urma să împuşte nişte soldați, iar alta, cu un revolver în buzunar, avea de gând să omoare un evreu.

Multe diversiuni erau la modă şi pe atunci pentru a discredita şi a crea panică şi ură între oameni...

Asemenea născociri îl umpleau de indignare pe Mircea, care, când le auzea, scrâşnea din dinți şi ofta, tăcea, stăpânindu-şi revolta, numai ca să nu dea ocazie la vreo ceartă. În sinea lui visa la o zi în care adevărul va ieşi la suprafață ca untdelemnul.

Întoarcerea la Iordăneşti

La 22 iunie 1941, zi minunată de vară, când parfumul dulce al florilor de tei înmiresma centrul Sucevei şi nu numai, în plină stradă, pe lângă parc şi Primărie, ca la comandă, toți trecătorii îngenuncheau, făcându-şi cruce, zicând într-un glas, ca o rugăciune: „Doamne ajută! Slavă Domnului!" Ce se întâmplase? Glasul generalului Antonescu răsuna:

-Soldați, vă ordon: treceți Prutul!....."

Deci începea Războiul Sfânt de Eliberare a Bucovinei, a ținutului Herța şi a Basarabiei! Nemărginită bucurie pentru toți refugiații, - şi erau destui prin Suceava.

Mircea, care-şi lipise şi el genunchii de caldarâmul prăfuit, alergă într-un suflet spre casă şi, de la poartă începu a striga:

-Tată, tată, să mă duc la mătuşa Sidonia şi să înham calul? Plecăm acasă, doar a început Războiul Sfânt!

-Stai, băiete, încă nu putem pleca, să sperăm că vom învinge şi ne vom întoarce acasă. Dar războiul nu se câştigă cât ai bate din palme. Dacă vrei, du-te cu calul la păscut şi când a fi s-o

luăm la drum, om porni tot împreună, cum am venit.

Sărind de bucurie, tot într-o fugă, iată-l pe Mircea ieşind din grajdul de lângă casă, unde locuia mătuşa Sidonia cu fiica ei, Luți.

-Unde te grăbeşti, măi verişorule, cu iapa ta cea roşcată?

-O duc pe Lili la păscut pe dealul de mai sus de pârâul Căcăina, să mai prindă puteri, că plecăm peste câteva zile acasă, la Iordăneşti, a răspuns el pe fugă, încălecând în grabă iapa. Imediat ce-a ajuns în vârful dealului, le-a împărtăşit şi băieților ce-şi păşteau vacile şi oile, vestea cea mare şi îmbucurătoare că a început războiul dreptății, când dezrobim ținuturile furate de sovietici.

Plecarea mult dorită n-a fost după câteva zile, cum ar fi dorit băiatul, dar nici n-a durat prea mult, deoarece, spre bucuria tuturor, armatele române înaintau victorios la începutul războiului, astfel, încât, pe la sfârşitul verii, pe o vreme deosebit de caldă, cu un cer de catifea albastră, strălucitoare, a pornit la drum împreună cu tatăl său. Acum, spre deosebire de călătoria din iunie 1940, căruța nu mai era goală, numai cu o scândurică acoperită cu o

pătură, ci, în afară de nişte merinde bune pentru drum, tatăl cumpărase un ziț de piele, cu arcuri, pe care să şadă mai comod, iar cu pătura din anul trecut a acoperit două plapume şi trei perne, pe care şi le cumpărase înainte de a părăsi casa-gazdă, care ne servise cu aşternut propriu aproape un an şi jumătate. Călătoreau acum cu voie bună, fără spaime şi fără grabă, ajungând în două zile în satul iubit. Nu s-au mai oprit prin alte localități, cu frica de a se întâlni cu invadatorii, ci au plecat pe şoseaua principală, trecând prin Siret, Tereblecea, Oprişeni, Carapciu. În sfârşit au ajuns, pe când soarele se ascundea în orizontul roşu, spre asfințit, la casa părăsită fără voie cu mai bine de un an în urmă. Nici nu le venea a crede că era încă lumină. În casă nu era nimeni. Pustiu. În livadă, nici un pom. Gardurile ce împrejmuiseră ograda, inexistente. Nici standoala, construită cu doi ani în urmă, nu mai era. Au intrat dezamăgiți în ograda mare, foarte mare, căci între ea şi grădină nu mai stătea nici un gard. Mircea a deshămat calul, l-a dus în grajd, iar tatăl său s-a grăbit să intre în casă, crezând că găseşte pe cineva, dar, spre mirarea sa, nimeni. Veranda împrejmuitoare,

fără ferestre, uşa, închisă, dar nu încuiată. Uşile spre tindă, larg deschise, ca şi cum ar fi spus: „poftiți, poftiți cu încredere, vă aşteptam"... În stânga era bucătăria, goală, goluță, cu podele murdare, pline de praf. Uşa din bucătărie spre dormitor, de asemenea, deschisă, dar de aici, spre dreapta, până-n capătul clădirii, nici un perete, nici o uşă; cele trei camere fuseseră transformate într-o sală imensă, care dădea spre a doua verandă, cea dinspre grădină. La dreapta acestei săli era o uşă spartă pe jumătate, deschisă şi ea. Aici era a patra cameră de altă dată, din care, spre dreapta, prin singura uşă închisă, puteai intra în cămăruța de trei pe doi, unde era fostul birou al casei parohiale. Aici se afla un prici; în rest, nimic decât praf, mult praf şi felurite gunoaie, mai ales hârtii, mucuri de țigară, beţişoare de chibrituri, domnea un miros greu, de interior închis,de mucegai.

Părintele rămase fără grai, când a intrat băiatul după el.

-Ce-i tată? Pari tare supărat. Nu te bucuri c-am ajuns, în sfârşit, acasă?

-Nu m-am aşteptat să găsesc un astfel de pustiu pe aici. Bine că te-am luat numai pe tine

şi că soră-ta a rămas în Suceava. Pe uliţe n-am întâlnit ţipenie de om. Ce facem acum? Îndată-i întuneric, unde ne culcăm, nu te-ai gândit?

-Tată, nu te mâhni prea tare. Eşti obosit şi eu, la fel. În timp ce mata ai să aeriseşti cămăruţa asta, eu aduc din căruţă pernele, plapumele şi mâncarea ce ne-a pus-o mătuşa pentru drum. Pe urmă ne punem burta la cale cu toate merindele ce ne aşteaptă în traistă şi apoi organizăm dormitul.

-Unde să dormim? Nu vezi ce mic e priciul? Nu încăpem amândoi.

-Nici nu m-am gândit să dorm şi eu pe prici. Mata pe prici, iar eu, pe plapumă, pe jos, lângă prici.

-Şi cu ce te acoperi, dacă pui plapuma pe jos?

-Cum cu ce? Cu pătura. Am şi scuturat-o, iar plapumele le-am înşirat pe balustradele balconului să se aerisească. Aduc îndată şi mătura din căruţă şi-ai să vezi că scăpăm şi de praf şi de miros urât.

-Bravo, Mircea, n-am ştiut că eşti un asemenea gospodar! Ce bine că ai vrut neapărat să vii cu mine! Tu eşti de acuma stâlpul meu de ajutor.

Faptul că l-a auzit pe tatăl său mulţumit de vrednicia sa, l-a bucurat atât de mult pe băiat,

încât, măturând şi apoi ştergând podeaua cu o cârpă udă, a început să cânte voios. Apoi, după ce şi-au potolit foamea, s-au culcat aşa cum se hotărâseră şi au dormit buştean până când i-a trezit soarele. Somnul adânc le-a refăcut puterile şi s-au dus prin sat, cu oarecare sfială şi strângere de inimă, căci nu ştiau nici cine mai trăieşte, nici cum vor fi primiţi. S-ar fi dus ei şi aseară, dar erau şi din cale afară de obosiţi, dar şi tare nedumiriţi că n-au întâlnit nici un om pe uliţa lor, iar noaptea, nici o luminiţă pe la case. Părintele s-a dus mai întâi la Primărie, iar Mircea, la colegul şi prietenul lui de şcoală, Arcadie Costinean, care locuia pe aceeaşi uliţă, ceva mai la vale. A fost primit cu dragoste de către întreaga familie, respectiv de fraţii şi surorile mai mici. Părinţii erau duşi deja la muncă, pe câmp, la strâns recolta. Pe urmă s-a dus, pe rând la o serie de vecini, până în lunca Siretului, iar de acolo a urcat în centrul satului, până la şcoală, unde l-a cunoscut pe un nou învăţător, Melnic, venit împreună cu familia, ca refugiat din Ardeal. Cu acesta a închegat o frumoasă prietenie, căci şi el era un mare patriot, care a suferit enorm la invazia maghiarilor. Atât părintele, cât şi feciorul, s-au

întâlnit abia seara, la dormit, pentru că zeci de săteni i-au oprit în casele lor, la masă şi la tot felul de poveşti triste din vremea jugului bolşevic, când foarte mulți gospodari au fost deportați. În sat, pe de o parte, era bucurie că au scăpat de sovietici şi că s-au întâlnit cu duhovnicul lor, dar pe de altă parte, era durere că deja erau peste 30 de morți pe front şi mulți plecaseră pe front.

Spre bucuria lor, după câteva zile, au primit de la nişte oameni o vacă a făta, pentru că şi ei, îndată ce plecase părintele în refugiu, îi luaseră vacile rămase ale nimănui. De la alți oameni, vecini şi nevecini, au primit nişte perne salvate de ei, nişte tacâmuri pe care le ținuseră în pământ în țintirim, să nu le ia ruşii.

Acestea erau ca vai de ele, ruginite, înnegrite, dar părintele s-a bucurat, revăzându-le, deoarece unele erau de la nunta sa, din 1922.

În prima duminică, biserica era arhiplină şi bucuria revederii cu tot satul a fost de nedescris. Au curs multe, multe lacrimi de bucurie, dar şi de jale.

Cu ajutorul unor țărani meşteri dulgheri şi tâmplari şi cu munca harnicului flăcău, Mircea, în aceeaşi toamnă, s-au rezidit, tencuit şi văruit

cei doi pereți lipsă, s-au făcut câteva uşi noi şi altele au fost reparate, s-au reconstruit şi câteva garduri, pentru ca să dispară aspectul de casă pustie, care fusese prefăcută în clubul partidului şi tineretului comunist şi devenise aproape o ruină.

La Liceul " Regele Ferdinand I " din Storojineț

În octombrie s-a înscris Mircea la Liceul „Regele Ferdinan I" din Storojineț, deoarece voia să fie mai aproape şi de ajutor tatălui său, dar şi pentru faptul că prea fusese umilit cândva de către unchi. In acest liceu avea mulți colegi originari din Iodăneşti şi din satele din apropiere şi profesori de care s-a ataşat ca de nişte rude apropiate. Astfel, de neuitat pentru el a fost profesorul Țigănescu, intelectual de elită, mare patriot, scriitor şi om cu inimă de aur. De asemenea, cu mult drag îşi amintea de profesorul Victor Buta, a cărui soție era din Iordăneşti;era sora iubitului său învățător,

Constantin Palievici, după care a plâns atât, pe când era încă elev în şcoala primară. Domnul Victor Buta l-a îndemnat să studieze muzica. Un alt profesor, de care s-a legat mult sufleteşte, a fost părintele profesor de religie, Popescu, pe care l-a întâlnit peste câțiva ani la Iaşi, ca paroh al Bisericii Banu din acest mare oraş cultural. Acesta l-a vizitat şi la închisoare, la Iaşi, unde a stat un an, tot nevinovat, în anul 1947.

Colegi ,frați de cruce, respectiv prieteni pe viață, i-au fost iordăneştenii Burlă Mihai, Locovei, Pisanca, precum şi câmpulungenii Gheoghe Cotlarciuc, Lixandru Băncescu şi mulți,mulți alții, de numele cărora, în ultima perioadă de viață, nu-şi mai aducea aminte.

În toată această perioadă, cât a stat la Iordăneşti, în preajma tatălui său, timp de doi ani bătuți pe muche n-au mai vorbit despre studii de viitor. Mircea îşi ajuta părintele atât la treburi gospodăreşti, cât şi la cancelarie şi în biserică, la slujbă, cântând la cor.

Era iubit şi prețuit ca şi tatăl său de iordăneşteni şi şi-a dat seama că, dacă ar ajunge preot, tot viață ca țăranii ar duce şi i-ar putea ajuta pe aceştia ca un frate mai şcolit.

Sfat părintesc

-Tată, i s-a adresat într-o zi părintelui său, mi-ai spus cândva că nu te vei amesteca, după ce-mi voi da bacalaureatul, ce viitor îmi voi alege. Ce zici, eşti de acord să mă înscriu acum la Facultatea de Teologie din Cernăuți?

-Cum să nu, dar, cum îți vei aşterne, aşa vei dormi, aşa am spus eu întotdeauna tuturor care m-au întrebat ca tine. Acum eşti copt la minte, aproape major. Cântăreşte bine hotărârea luată, ca să nu regreți mai târziu, că nici preoția nu-i lapte şi miere, dacă nu vrei să-ți bați joc de ea. Ai o imensă răspundere față de oameni, față de țară, dar mai ales față de Dumnezeu. Ştii, fără să vrei, eşti expus la nenumărate ispite şi trebuie să le ții piept ca un ostaş destoinic. Ca preot în sat, trebuie să fii şi țăran, bun agricultor, dar şi un medic veterinar, uneori, să cunoşti şi probleme de medicină umană, să fii un mare pedagog, dar şi psiholog şi jurist; deci, trebuie să fii un intelectual de forță, gata oricând de a-l ajuta pe orice om.Ca preot nu eşti niciodată în concediu. Îți trebuie voință tare, dar şi mare putere de înțelegere şi milă. O altă mare şi

foarte delicată problemă a viitorului preot este alegerea consoartei, care,ca şi preotul,are îndatoriri asemănătoare cu acesta, căci familia preotului trebuie să fie o familie model.

-Deocamdată, tată, te-am întrebat dacă eşti de acord cu hotărârea mea de a studia teologia.

-Nu numai că sunt de acord, chiar mă bucur, dar ți-am arătat şi marile obligații pe care le ai. Cred că ai stofă de preot, ai voce frumoasă, eşti, în ultimul timp, foarte muncitor şi-i iubeşti pe țărani, ca şi cum ai fi fecior de plugar. Fii atent de acum înainte de ce soție îți vei alege, e un pas mai important chiar decât alegerea facultății. Nu pot decât să-ți urez mult, mult noroc şi la studiu,dar mai ales în formarea unei familii.

-Mulțumesc, tată, pentru înțelegerea şi dragostea ta. Voi ține cont de sfaturile date. Deocamdată, săptămâna viitoare plec la Cernăuți să mă înscriu la Facultate.

Ce duioasă a mai fost atunci calda îmbrățişare între tată şi fiu, amândoi cu bobițe de rouă între gene!

Student teolog

Războiul fiind în toi, Mircea nici nu apucase să guste bine viața de student, când a trebuit să plece la Bacău la Şcoala de ofițeri de rezervă, pentru ca apoi să fie trimis pe front.

Între timp, iubitul său sat fusese din nou invadat de sovietici, iar ofițerul Mircea Vlad a trebuit, ca o ironie a sorții, să lupte alături de foştii duşmani, oştirea sovietică, pentru eliberarea Ardealului de sub cruda dominație maghiară. La Prunişor - Arad, datorită iconiței Arhanghelului şi a cărțuliei de rugăciuni, pe care le purta în buzunarul stâng din dreptul inimii, a scăpat cu viața, glontele duşman oprindu-i-se în acest sfânt scut de apărare. A fost oare o minune sau o simplă întâmplare fericită?

Fiind desconcentrat la finele războiului, şi-a dat câteva examene la Râmnicu-Vâlcea, unde se refugiase Facultatea de Teologie din Cernăuți, apoi, după mutarea acesteia în Suceava, şi-a continuat studiile teologice în acest oraş, bucuros că tot aici şi-a regăsit tatăl şi sora, care, la sfârşitul anului 1945, s-a căsătorit cu un fost camarad, bun prieten şi coleg de facultate. Ca

student, locuia la căminul studențesc, dar venea foarte des în vizită la tatăl său, care locuia împreună cu sora şi cumnatul.

Ținând cont de sfaturile tatălui său, pe lângă studii temeinice teologice, coruri şi slujbe în biserici şi mănăstiri, mai făcea şi cunoştințe cu unele fete, despre care afla că sunt serioase, cinstite, modeste, care şi-ar întemeia o familie. Aşa a cunoscut-o pe tânăra şi frumoasa Lucia, fiica unui preot, prieten şi fost coleg al tatălui său. A vizitat-o de câteva ori, i-a plăcut felul ei de a fi şi a întrebat-o, dacă, după ce va termina el facultatea, ar accepta să se mărite cu el. În acest caz, el s-ar duce de îndată la tatăl ei să-i ceară mâna. Fata, roşindu-se până-n vârful urechilor, i-a răspuns rugător:

-Dragă Mircea, te implor, nu te duce la tata să mă ceri de nevastă, că el ține la tine şi te apreciază; cu siguranță acceptă cu bucurie cererea ta şi mă obligă pe mine să-ți fiu soție; eu țin la tine ca la un frate, dar iubesc pe Ştefan, vărul tău, şi aş vrea să mă mărit cu el. Mă-nțelegi?

-Da, te-nțeleg, deşi nu mi-e tocmai la îndemână. Fără dragoste nu mă-nsor! Îți urez

din toată inima noroc şi fericire, doar Ştefan e un om foarte bun şi te merită. La revedere!

Cu sufletul înnegurat, nu i-a fost prea uşor lui Mircea să-şi vindece simpatia pentru Lucia. În tot acest timp, însă, îi dădea lecții de latină şi franceză surorii mai mici a Luciei, durdulia Rodica, frumuşică şi ea, dar, oarecum copilăroasă, care era topită după student. Ştiind că-i plac clătitele, când venea el la lecție, i le oferea cu mare drag, iar el o lăuda pentru arta-i culinară. Aşteptându-l la ore, Rodica avea grijă să mătură, să şteargă praful, ca meditatorul ei să găsească odaia în perfectă ordine, ba punea o nouă față de masă, care să-i placă şi chiar flori proaspete special aduse, ca să fie observate că-s pentru el.

-Mircea, ce vezi nou şi frumos aici?

-Totu-i frumos ca de obicei şi tare-s bune plăcintele.

-Dar florile nu le vezi?

-Ba da, ce-i cu ele?

-Pentru tine le-am pus, să-ți placă...

-Mulțam frumos, Rodicuță. La revedere!

Şi-n urma lui, Rodicuța plângea, cum de nu-nțelege el că ea îl iubeşte...

După ani şi ani, când i-a povestit el surorii sale despre eşecul lui de a o lua în căsătorie pe Lucia, sora i-a răspuns:

-De ce n-ai cerut-o pe surioara Luciei, pe Rodica, cea foc îndrăgostită de tine? Nu te-ai priceput că te iubea?

-Să mă crezi că nu m-am priceput, dar nici nu eram Budulea taichii refuzat de o soră să cer în căsătorie pe cealaltă...

Prima detenție

Iarnă grea. Zăpadă mare. Ger de crăpau pietrele.

Ianuarie 1947. Sora lui Mircea era pedagogă la Liceul Doamna Maria din Suceava, iar Gheorghe, soțul ei, de serviciu la căminul studențesc. Deodată, către seară, apare în cămin o domnişoară îmbujorata la față, şchiopătând şi îmbrăcată foarte sumar, numai într-o fustă şi bluză, fără nimic pe cap, deşi afară ningea cu fulgi mari şi deşi.

-Bună seara, tovarăşe, vă rog să mă primiți să dorm în cămin. Sunt studentă în Bucureşti, am avut un mic accident de tren. Cineva mi-a furat bagajele, iar eu, alergând după hoț, ca, doar, doar, să-l prind, am căzut de pe scările trenului, m-am julit rău la picior şi n-am mai putut alerga după el... N-am unde dormi în Suceava. De aceea am venit la cămin studențesc să mă primiți la dormit.

-Domnişoară, aici, la noi, nu se poate, căci e un cămin teologic, noi nu avem cămin de fete...

-Vai de mine, ce mă fac? Toată nădejdea mea este la dumneavoastră,vă rog, vă implor,

tovarăşe, nu mă lăsaţi pradă frigului, să mor înghețată în acest târg...

-Hm!... se scărpină domnul Gheorghe prin părul-i negru, puțin ondulat, căzut pe fruntea-i lată, oarecum necăjit că nu ştia cum ar putea ajuta această ființă nenorocită, fără haine şi fără bani pe un ger năprasnic. Îi veni, totuşi, până la urmă o idee:

-V-aş invita la noi acasă, domnişoară, dar nu prea avem loc, numai o cameră şi bucătărie, în care doarme socrul meu, mi-e penibil, n-avem nici un confort, suntem refugiaţi şi încă nu ne-am putut cumpăra ce ne trebuie...

-O, n-are importanță, dorm şi pe jos, dar de unde v-aţi refugiat?

-Din Cernăuţi, soția mea, iar eu sunt din Câmpulung, încă student în ultimul an de studiu.

-Şi eu sunt refugiată din Cernăuţi. Ce vârstă are soția matale, poate suntem de-o vârstă şi o cunosc.

-Aproape 22, a absolvit Liceul ortodox de fete în anul 1943.

-Atunci am fost desigur colege. O, ce mă bucur că o voi cunoaşte pe soția matale...

Uitându-se la ceas, domnul Gheorghe, s-a sculat grăbit şi a poftit-o pe necunoscuta şi foarte simpatica şi vorbăreață domnişoară să-l însoțească la domiciliul său sărac, dar primitor, unde va avea minunatul prilej de a-şi cunoaşte o colegă de liceu, poate chiar o prietenă sau camaradă...

Ajunşi acasă, s-au scuturat bine de zăpadă, iar ginerele a prezentat-o socrului său pe „biata" victimă, care va fi în noaptea aceea şi poate chiar mai multe zile musafira lor. Părintele, om cu mai multă experiență, nefiind încântat de asemenea musafiră, s-a retras în bucătărie, la citit.

Între timp, ginerele, a deschis albumul de fotografii şi i-a prezentat domnişoarei necunoscute profesoarele şi colegele soției sale, lăsându-se bine tras de limbă de către simpatica musafiră, pretinsa colegă a soției sale:

-Vedeți, asta-i profesoara de franceză, doamna Cudalbu, zicea el.

-O, da, da, mi-aduc perfect aminte, era frumoasă şi foarte elegantă... Dar asta cu codițe, frumoasa asta, cum o chema, o ştiu bine, dar, pentru moment, i-am uitat numele...

-Aici e Maricica, Maricica Leşanu, o camaradă la care a ținut foarte mult soția mea, mi se pare că e studentă acum în Cluj. Corespondează des cu soția. Această brunetă oacheşă este Aspazia Oțel,o fată de milioane, deşteaptă foc şi o mare recitatoare.

-Cine n-o cunoaşte pe asta, mi-o amintesc perfect...

Şi discuțiile despre pozele din album continuau cu succes, până ce străina a aflat care sunt toate fetele şi profesoarele din album. Când a sosit acasă, obosită, de la internatul de fete, soția lui Gheorghe, acesta i-a ieşit voios în cale:

-Bine-ai venit, draga mea, am o surpriză plăcută pentru tine: o colegă de-a ta de la liceul din Cernăuți, am invitat-o să doarmă la noi.

Îndată ce a întrat pedagoga în cameră, musafira i-a şi sărit la gât s-o îmbrățişeze cât mai afectuos:

-O, draga mea, ce bine că te-am regăsit! Tot cu ochelari ai rămas şi tot aşa de serioasă şi muncitoare cum te-am cunoscut! Ce rău îmi pare că nu ne-am întâlnit de atâta amar de vreme... Of, of, Cernăuțiul meu iubit, cât mi-e dor de el! Ție nu ți-e dor?

-Ba da, dar ce să fac, asta-i soarta noastră... Scuză-mă, te rog, am uitat cum te cheamă. Sunt acum cam obosită, nu te-am văzut de mult, şi nu-ți mai ştiu numele...

-Normal, şi eu m-am cam schimbat, mi-am vopsit părul, am mai îmbătrânit puțin cu greutățile refugiului... Mă cheamă... Monica... Popescu, eram în clasa paralelă, normal să nu-ți aduci aminte de toate colegele, darmite şi din clasa paralelă, dar eu mi le amintesc aproape pe toate din albumul tău.

S-au mai uitat odată împreună la o parte din album, apoi, ca gazdă, s-a dus în bucătărie, să-şi ospăteze colega. Nu prea avea cu ce, deoarece ea mâncase cu elevele la cantină, Gheorghe, la căminul studențesc, iar părintele se mulțumise cu un ceai şi o feliuță de pâine.

În timp ce se ostenea să încropească ceva de îmbucat, tatăl a întrebat-o în şoaptă:

-O cunoşti pe domnişoara adusă de Gheorghe? Mie nu-mi prea inspiră încredere... Fiți atenți să nu v-aducă o pacoste-n casă...

-Ei, tată, şi dumneavoastră, vârstnicii, cu suspiciunile voastre..., nu-i chip să aibă omul nişte musafiri mai puțin cunoscuți în casă... Mi-a fost colegă de liceu în clasa paralelă, nu-mi

adusesem bine aminte numele ei, dar ea le ține foarte bine minte atât pe profesoare cât şi pe colege...

Tatăl n-a mai ripostat nimic, dar se vedea că nu e în apele lui... Musafira a dormit pe al doilea prici din cameră, iar a doua zi, pe înserate, a ieşit, cică, în apropiere, la medicul Strugaru acasă, să-i mai bandajeze piciorul rănit la căderea din tren. A mai zăbovit câteva zile la mărinimoasa gazdă, apoi a împrumutat banii necesari pentru trenul de Bucureşti, unde zicea că era studentă. A acceptat cu mare bucurie jacheta albă, lungă, împletită din fire groase de lână merinos, adusă din refugiu, din Banat. Seara, pe întuneric, şi-a luat un călduros rămas bun, promițând solemn că va trimite banii şi jacheta înapoi prin poştă. S-a lăsat condusă de buna-i colegă numai până-n gura parcului sucevean, pretextând că ea se grăbeşte la tren. I-a dat, bineînțeles, o adresă din Bucureşti, smulgându-i promisiunea că o va vizita la vila ei de pe strada Bunei Speranțe numărul 133...

-Bine c-ai scăpat de aşa o colegă musafiră, i-a zis tatăl puțin indispus. Ai să-ți vezi la paştele cailor frumoasa jachetă, pe care ai

împletit-o cu atâta muncă nopți la rând, iar banii, tot la sfântul aşteaptă îi vei vedea...

-Ei, tată, doar nu era s-o las pe vremea asta să plece numa-n fustă şi bluză şi cum era să plece clandestin până la Bucureşti?! Parcă vă ştiam mai bun la inimă...

Trecură câteva zile de la plecarea musafirei, dar poşta n-a mai adus nimic...

-Ți-am spus eu că poți să sufli de-acum a pagubă şi după bani şi după jachetă... Bani ai să mai ai când vei primi chenzina, dar după aşa o jachetă vei regreta toată viața, i-a mai împuns tata inima fiicei sale prea credule...

Într-o seară, după o săptămână, un glas răstit de gardian nervos îi sperie pe tată şi fiică:

-Aici locuieşte pedagoga liceului de fete?

-Da, ce s-a întâmplat de ce o căutați?

-O stat la voi o fată, un neam cu numele Ionescu?

-Nu, a stat o colegă, Popescu.

-Şi unde-i acum?

-A plecat la Bucureşti acum câteva zile. Dar de ce întrebați de ea?

-C-aşa trebe! Mai bine spuneți-mi unde-s lucrurile ei şi ce v-a lăsat în păstrare.

-N-avea lucruri, nu ne-a lăsat nimic, decât adresa, s-o vizităm la vila ei din Bucureşti.

-Daţi-mi adresa. A luat-o, a silabisit, apoi a început a râde:

-Mare escroacă şi asta! Păi eu mi-s bucureştean, nu se există aşa o stradă în Capitala noastră. V-o înşelat şi pe voi. Spuneţi-mi cinstit, eu nu vă cunosc, ce v-o lăsat din furăturile ei în casă?

-Cum furături, de unde? De la cine?

-Pe la mai multe case unde-s şcolăriţe, a spus că-i neam cu pedagoga, care-i refugiată şi săracă de n-are unde s-o mai culce, a fost bine primită şi a furat câte ceasuri, cercei, inele şi bani. Da mai înainte de asta a fost prinsă cu alte furtişaguri, a fost arestată de noi şi ţinută la etaj, în arest, păzită de un soldat. Şmechera, într-o seară, s-a văietat c-o doare burta şi a intrat în closet. Soldatul, tânăr şi ruşinos, n-a intrat cu ea..., dar nici nu era loc acolo pentru doi inşi. Hoţoaica s-a încuiat, a deschis fereastra şi... zdup a zbughit-o-n zăpadă, apoi o fi ajuns la voi... Ho, că am grăit prea multe, cine ştie ce hram aveţi şi voi cu ea. Bună seara..., om veni noi mai îndată să cotrobăim prin căsuţa asta, să vedem dacă nu v-o lăsat nişte bijuterii sau ceasuri de aur pe undeva... Vom face o

percheziţie de o să ţineţi minte toată viaţa să nu mai pactaţi cu hoţii şi duşmanii poporului..."

După ce s-a dus vorbăreţul gardian, panică mare în casă.

-Ţi-am spus eu, măi fată, că musafira lui Gheorghe nu-mi mirosea a bine? Cine ştie ce ne-o fi furat şi nouă...

-N-avem nimic de preţ care s-o fi tentat.

-Din acest punct de vedere, ai dreptate.

-Tată, dar mie mi-e frică de altceva: dacă vin miliţieni şi securişti să perchiziţioneze toată casa?

Cărţile legionare ale lui Gheorghe, dacă sunt găsite, e vai şi amar de noi toţi. Sunt interzise. Ce facem cu ele? Unde să le ascundem?

-Facem foc în cuptor şi le ardem.

-Şi dacă vin ei mai devreme şi le găsesc arzând în cuptor? Nu-i bine, tată! Hai, să le ascundem în şură, după lemne, sau în buda din curte... Le acoperim cu zăpadă...

-Şi dacă tocmai atunci sosesc ei şi ne prind că le ascundem acolo? Eu cred că tot mai bine e să le punem pe foc. Dacă ne găsesc asupra faptului, nu-i nici un delict, zicem că am vrut să distrugem ceea ce şi aşa este interzis de avut în casă...

Părerile dintre tată şi fiică au fost întrerupte de apariţia lui Mircea, care, aflând despre ce-i vorba, a zis râzând:

-Pentru atâta lucru vă ciorovăiţi? Ia, daţi-le-ncoa, le duc eu în grădina bunicilor şi le arunc în Căcăina.

A luat cele câteva cărţi aduse de Gheorghe de la Câmpulung: Cartea Căpitanului, Craniile de lemn de Ionel Moţa, una de Vasile Marin, una cu cântece legionare, una de Nichifor Crainic, Căricica şefului de cuib, le-a pus în servieta de piele a lui Gheorghe şi le-a dus... Percheziţia aşteptată cu teamă n-a mai avut loc, iar Mircea, care a fost aşteptat toată noaptea, nu s-a mai întors decât după mai bine de un an... Ce se întâmplase?

Mircea s-a dus, după cum a spus, în grădina bunicilor, cu scopul de a trece prin ea până la capătul ei, unde, în vale, curgea pârâul Căcăina, în care avea de gând să arunce cărţile. Grădina era, însă, înţesată de armată şi poliţie cu câini. Se furaseră dintr-o clădire din apropiere, de la Economat, nişte saci cu niscaiva alimente şi se căuta hoţul sau se reconstituia furtul?

-Să mă bag printre ei, să mă ia la trei parale că ce caut eu noaptea, pe întuneric, acolo?, se

gândea Mircea, în sinea lui, şi se tot întreba ce să facă acum cu cărţile interzise de la el din servietă? I-a venit ideea salvatoare:

-Le bag sub cerdac, în fund, acolo numai găinile se mai ouă câteodată, dar nici ele până spre fundul gangului." Gândit şi făcut: zvârr cu geanta sub cerdac, adânc, ...apoi, încet, încet, văzându-se scăpat de geantă şi de cărţi, a pornit-o alene şi bucuros spre casă, cu gândul să-i bucure pe ai săi că i-a scăpat de probleme... Când colo, la nici treizeci, patruzeci de paşi, a fost înşfăcat de două namile:

-Stai, banditule, că te împuşcăm! Ai vrut să împarţi cărţi interzise, le-am găsit unde le-ai ascuns.

Credeam că eşti hoţul de făină şi de zahar, dar, când colo am dat de un mai mare bandit, un mare duşman al nostru al comuniştilor. Spune, cui ai vrut să le dai?

-Nimănui, am vrut să le arunc în Căcăina, să scap de ele.

-Asta să o spui lui Mutu, nu nouă! Ai să spui tu toate la Poliţie, la anchetă, o să se scoată şi untul din tine."

Acasă a fost aşteptat toată noaptea, de către tată şi de sora care plângea în hohote. Gheorghe

a sosit către dimineață de la şedința de partid, poate şi de la Miliție sau Securitate. Soția, plângând, i-a povestit cum a plecat Mircea cu cărțile ca să le arunce în Căcăina şi cumplita grijă că acesta nu s-a mai întors.

-A fost prins cu geanta cu cărțile, dar pe servieta mea era brodat numele meu. De aceea am şi eu acum neplăceri." Era palid, străveziu la față, apoi a făcut o teribilă criză de astm cardiac, de a tremurat biata soție de grijă să nu se sufoce.

A doua zi, precum şi-n zilele următoare, a tot încercat când părintele, când sora să se intereseze unde-i Mircea, dar în loc de răspuns auzeau: „Nu ştim, nu e la noi!"

Odată, sătui de atâtea întrebări zi de zi, li s-a spus în mod foarte obraznic, răstit:

-Dacă vreți să mai veniți cu plâns şi întrebări, rămâneți la noi!

După circa o lună, sora a aflat că Mircea este închis în penitenciarul din Iaşi, fiind condamnat la doi ani de detenție pentru încercare de difuzare de manifeste interzise. Într-o bună zi, a plecat ea la Iaşi, la penitenciar şi a reuşit să-l viziteze, la vorbitor, printre gratii. Era puțin slăbit, dar bine dispus, chiar

glumeț. Probabil se prefăcea vesel, ca să n-o întristeze, gândea dânsa. Printre gratii, ea a zărit nişte şoareci care alergau în voie bună prin încăpere.

-Vai, stai cu şoareci pe lângă tine?, şi i-au dat lacrimile.

-Ei, dar şi aiştia-s ființe, ei nu mă deranjează, ci mă distrează. Să ştii, măi copchilă, aici nu mi-e rău, sunt aproape liber. M-au trimis de câteva ori în târg, însoțit de un soldat cumsecade, care m-a lăsat liber să întru într-o cofetărie, unde mi-am pus bine burta la cale, apoi ne-am întors împreună la noul meu domiciliu. Am mai fost vizitat de nişte prieteni de aici şi de un procuror, care m-a sfătuit să fac recurs, că pot dovedi că am vrut să scap de cărțile care nu erau ale mele, că eu doar eram refugiat şi n-aveam de unde să le am; pe ele era scris numele lui Gheorghe, nu numai pe servietă.

-Dar Gheorghe n-o să aibă neplăceri?

-Deocamdată nu, comuniştii se apără între ei..., nu-i purta lui de grijă... Să ştii, să-i spui tatii, că în curând vin acasă. La recurs mi se va şterge vina şi voi fi eliberat. Nu-mi plângeți de milă, nu fiți trişti din cauza mea. Bună-i şi experiența asta!

Convorbirea între frate şi soră a durat cincisprezece minute, în care ei au vorbit pe nerăsuflate, temându-se că nu vor avea timpul necesar să-şi vorbească ce este mai important.

Întoarcerea la Suceava a fost din nou stropită cu lacrimi. Ea îşi reproşa mereu că a fost de acord ca Mircea să arunce acele cărți blestemate şi se considera vinovată de toată nenorocirea lui. Acum, după ce l-a revăzut şi a vorbit cu el, inima îi era mai liniştită, parcă, decât la plecare. Părintele s-a bucurat mult de veştile primite, aşteptând revederea „fiului rătăcitor"..., care, însă n-a venit decât abia în februarie1948, întârziere datorată formalităților autorităților. Ar fi trebuit să ajungă încă în vara anului 1947. Dar cui să te plângi într-o țară în care domneşte nedreptatea? Erau cu toții bucuroşi că băiatul e liber, fără cazier, şi-şi poate da examenele restante, ca să nu-şi piardă anul patru de studiu.

Venirea lui Mircea acasă a însemnat o imensă bucurie pentru familie şi prieteni.

Vise

El, plin de elan, a muncit pe brânci pentru a-şi da atât examenele restante, cât şi să-şi pregătească teza de licență. În afară de studiu era foarte preocupat de a-şi găsi şi o parteneră de viață, întrucât, după ce-şi va da licența, s-ar căsători, urmând ca apoi să fie sfințit ca preot, să primească o parohie, împlinindu-şi visul de a fi țăran şi preot...Nu era căutător de zestre, ci căutător de fată mare; preotul, conform dogmei, trebuia să ia în căsătorie o fecioară, altfel nu putea fi hirotonit, ceea ce, într-o perioadă de libertinaj şi de decădere morală, nu era tocmai uşor de găsit... Totuşi, după numeroase căutări şi tatonări, a găsit-o pe Silvia Buburuzan, absolventă a Liceului Industrial de Fete din Suceava. Era o fată frumoasă, serioasă, fiica unor gospodari de frunte din Comuna Mănăstirea Humorului. Au făcut câteva plimbări pe la Cetatea lui Ştefan cel Mare din Suceava. Au vizitat câteva mănăstiri, au citit şi discutat diverse cărți, au pus serios problema unei căsnicii trainice. Vizitând-o şi acasă, i-a cunoscut părinții, care l-au îndrăgit pe viitorul

ginere. S-a împrietenit şi cu fraţii ei, hotărând şi data nunţii. Atât familia lui cât şi a viitoarei mirese erau încântate de alegerea făcută de aceşti doi tineri, care se iubeau cu adevărat şi sperau într-un viitor fericit, în slujba ţării şi a ţăranilor.

Părintele Vlad Constantin primise, în sfârşit, la Cozăneşti, lângă Vatra Dornei, o parohie, după ce timp de trei ani nu avusese nici parohie, nici salariu, pentru că se întorsese fără aprobarea Episcopiei Banatului, unde fusese refugiat. De ce părăsise Banatul, unde se simţea bine? De frica deportării în Siberia!

După ce şi-a luat toate examenele, Mircea urma să se prezinte în iunie 1948 cu teza de licenţă. Pe la finele lui aprilie, a plecat la tatăl său să-l anunţe că în duminica următoare se vor striga vestirile în biserica din Mănăstirea Humorului. Ce bucurie în sufletul părintelui! Îşi aducea cu drag aminte de clipa când şi el era la fel de tânăr şi plin de speranţe...

Din păcate, după atâtea speranţe minunate, a sosit şi blestemata zi de 15 mai 1948, care a năruit şi vise şi speranţe pentru multă vreme pentru întreaga familie...

A doua detenţie

În căsuţa de pe strada Alexandru cel Bun, unde locuia sora lui Mircea, veniseră câteva prietene şi eleve pe care pedagoga le medita. Erau acolo: profesoara de gospodărie, Viorica Filimon, soră cu viitorul muzician şi cântăreţ al Operei din Iaşi, Eleonora Filimon, o surioară mai mică de-a lor, care era meditată aici pentru a intra la Şcoala Pedagogică şi Pachiţel, fetiţa orfană şi bolnavă pe care o îngrijea pedagoga. La un moment dat, s-au oprit lângă portiţă casei mai mulţi soldaţi, înarmaţi şi doi civili:

-Aici locuieşte studentul Mircea Vlad?

-Nu, dar de ce-l căutaţi?

-Să ne răspundeţi la întrebare! Unde este acest individ?

-Nu ştim, au rostit toate într-un glas.

-Toate rămâneţi aici până nu-l găsim. Nimeni nu părăseşte această casă!

După un timp au mai venit câteva fetiţe la meditaţie; au fost obligate şi ele să rămână pe loc.

Cine a mai vrut să intre în acea casă a fost forţat să rămână. Zadarnice au fost toate lacrimile

şi rugăminţile; toţi auzeau acelaşi glas furios:

-Până nu-l prindem pe bandit rămâneţi aici!

Şi până către seară se umpluse curtea de oameni îngroziţi. Spre seară, când se întunecase, un alt civil a anunţat voios:

-Părăsiţi postul! S-a rezolvat! Oamenii pot porni spre casele lor.

Gheorghe era prieten bun cu fostul fotograf Manole Bodnăraş devenit acum securist şi adjunctul lui Popic „şeful cel mare" şi cu poetul stalinist Eugen Frunză, pe atunci redactor responsabil la ziarul „Lupta Poporului". Găsindu-şi soţia plângând în hohote, ea i-a reproşat că, din cauza cărţilor lui, are de suferit din nou fratele ei.

-N-am cum să-l ajut! Iar pe tine te rog să nu te mai duci nicăieri să-l cauţi.

Bineînţeles că ea nu l-a ascultat, dar căutările ei au fost zadarnice. Zilnic se ducea la Poliţie şi era alungată de acolo. Se mai ducea la Vila Pruncul, devenită sediu al Securităţii (acum nu mai există acea vilă frumoasă din apropierea Liceului Ştefan cel Mare, peste drum de Biserica Sf. Nicolae din Suceava), unde, după ce a fost apostrofată cu vorbe grele,

triviale şi ameninţată cu arestarea, n-a mai îndrăznit să se apropie vreodată.

Au urmat zile şi chiar ani de coşmar pentru întreaga familie, pentru tot tineretul studios din ţară, pentru intelectualitatea patriotă, întrucât a fost o adevărată vânătoare organizată de către conducerea comunistă trădătoare, care a pactat slugarnic cu puterea sovietică aciuată la cârma României, strivind-o, prin aruncarea în temniţe a mii şi zeci de mii de români nevinovaţi. Închisorile din toată ţara gemeau şi întemniţaţii mureau ca muştele, fiind de nenumărate ori îngropaţi în gropi comune, ca nimeni să nu le mai dea de urmă...

Tatăl lui Mircea, aflat în acea vreme la parohia din sătucul Cozăneşti, la 8 km. de Vatra Dornei, fusese şi el interogat cu asprime de către securişti despre locul de domiciliu al fiului şi sechestrat apoi aproape o zi de către aceştia. Mare i-a mai fost grija şi durerea, nemaiaflând ani de zile nici o veste despre băiatul lui atât de drag! A ştiut să sufere în tăcere şi-n rugăciuni fierbinţi, cu nădejdea nezdruncinată în ajutorul lui Dumnezeu...

Sora lui Mircea, aflând că închisoarea din Suceava este plină de deţinuţi politici, îşi găsise

drum să-şi viziteze o colegă, ce locuia într-o casă cu o grădină ce se întindea până-n apropierea închisorii. Pe atunci, închisoarea din Suceava era foarte mare; era o construcție realizată pe vremea stăpânirii Mariei Tereza, împărăteasa Austriei, care răpise Bucovina.

Stând pe o bancă în curtea prietenei sale, pe când apărea luna ca o minge aurie, şi se aprindeau, ca minuscule beculețe, stelele pe bolta de un albastru întunecat, un glas cunoscut, de bariton, aproape şoptit, totuşi, clar şi trist, i-a pătruns în auz şi totodată în inimă. Ascuțindu-şi urechile, a recunoscut cântecul: „Mugur, mugurel.... bate-i, Doamne, pe ciocoi, cum ne bat şi ei pe noi!"

-E vocea lui Mircea, a şoptit sora lui.

-Nu se poate, a fost de părere prietena.

-Poate ai dreptate, dar mie-mi place s-o ascult...

Pot veni şi mâine seara aici, poate o mai aud şi-mi mai alin jalea.

-Da, bineînțeles.

Câteva seri a mai auzit sora lui Mircea acel glas superb, care era, într-adevăr, al lui, dar, după vreo săptămână, „privighetoarea-bariton" a zburat în necunoscut...

A mai trecut un an înlăcrimat şi încă unul... Zvonul că fratele-i ar fi în închisoarea din Piteşti, a îndreptat-o încolo, în timpului concediului din august 1950. Pe atunci era liberă, divorțase de Gheorghe, nu mai trebuia să ceară încuviințarea cuiva pentru a-şi căuta fratele. Fără ştirea nimănui, nici măcar a tatălui, cu bilet numai până la Bucureşti, din precauție, iar din Bucureşti până-n Piteşti, alt bilet, ca nu cumva să fie urmărită... Greu i-a mai fost să se descurce în acel orăşel neprietenos, în care mai fusese două sau trei săptămâni, cu zece ani în urmă. Ajunsă la poarta închisorii, a cerut soldaților permisiunea de a intra pentru a vorbi cu directorul.

-La noi nu intră nimeni fără aprobare specială.

-De unde pot eu să iau o astfel de aprobare?

-Tu trebuie să ştii... Pleacă, pleacă de aici, n-ai voie să stai de vorbă cu noi!

Glasul autoritar, înfricoşător, al sentinelelor au speriat-o pe tânăra profesoară, care, aproape tremurând, a luat-o la sănătoasa, uitându-se mereu îndărăt, să vadă dacă nu o urmăreşte cineva... Avea impresia, la un moment dat, că un tânăr o ajunge din urmă. Când îşi grăbea ea

paşii, îi auzea şi pe ai lui, lovind mai tare şi mai repede caldarâmul, iar când se oprea ea din mers, nu se mai auzeau nici paşii lui. Cumplită-i senzația să te simți urmărit!...

-Dar pentru ce să mă urmărească cineva?, îşi zicea ea în gând, ca să se mai încurajeze, dar inima-i bătea să i se spargă pieptul. Închisoarea era departe de oraş. Cel care venea în urma ei, poate că nu era chiar urmăritorul ei, dar putea fi un pungaş, un răufăcător, ce credea că dânsa e o fată singură şi... câte nu se pot întâmpla pe un drum singuratic? Frământată de tot felul de gânduri negre, ea a început să fugă ca o căprița şi nu s-a oprit până în gară, unde s-a aşezat pe o bancă, lângă două bătrâne care aşteptau să vină un tren spre Bucureşti, dar acesta avea întârziere. La ghişeu, când să-şi cumpere biletul, îl recunoaşte pe individul ce mersese în urma ei.

-Plecați la Bucureşti, domnişoară?

Ea s-a prefăcut că nu aude şi a plecat de acolo, uitându-se la mersul trenurilor. Se gândea să ia un alt tren, după ce va fi sigură că „lunganul" a dispărut cu un tren oarecare. Într-adevăr, necunoscutul a plecat la Sibiu, iar ea s-a văzut eliberată de coşmarul urmăririi şi a

putut călători liniştită până la Bucureşti, iar de acolo, a doua zi spre Vatra Dornei, de unde, pe jos, răsuflând uşurată, a ajuns la Cozăneşti, la tatăl ei, căruia i-a povestit întristată despre nereuşita călătoriei la Piteşti şi stupida ei spaimă de a fi fost urmărită.

-Îmi dau seama cât e de neplăcut să fii urmărit, dar, dacă n-ai nimic pe conştiință, n-ai de ce să te temi. Te ştiam mai curajoasă... Sora sa părăsea Piteştiul cu inima grea că n-a reuşit să-şi vadă fratele. Peste ani va citi în cartea „Din documentele rezistenței" într-un articol scris de un martor ocular care a împărtăşit aceeaşi soartă cu Mircea, pe nume N. Stroescu- Şovarna.

„Iată că bătaia a coborât de la etaj şi la noi, la parter. Prima victimă este teologul Mircea Vlad (Ciotică), originar din Bucovina răpită de sovietici. Motivul? Pe când se afla la spălător, a fost observat de gardianul Nistor Dumitru „cel Mare" (în compensație cu Nistor „cel Mic"), pe când folosea o periuță de dinți. Nu ştiu cum reuşise bietul Mircea s-o scape din atâtea percheziții! Pur şi simplu, uriaşul gardian l-a trântit pe jos şi a început să-l calce în picioare ca un dement, până când biata victimă a reuşit să se strecoare de-a buşilea până în dormitor

(unde gardienii nu aveau curajul să intre decât în lipsa noastră). Cu sprânceana ruptă, cu fața plină de sânge, Mircea acuză dureri mari" (pag.191) - Din documentele Rezistenței nr.6/1992

Ce-o fi fost în inima ei de soră iubitoare, când a citit aceste rânduri, numai bunul Dumnezeu poate şti...

Frământări...

Aşteptări înlăcrimate, aşteptări disperate, gânduri funebre...

-Ce mai ştiți despre Mircea?, întreba adesea tânăra învățătoare, Silvia Buburuzan, logodnica sa, din casa căreia, după strigarea vestirilor, a fost răpit iubitul ei. Trăieşte?

-Nu ştim absolut nimic, deşi am căutat în multe locuri. La Suceava, ți-am spus, mi s-a părut că-i auzeam glasul şi mă bucuram ştiind că trăieşte.

-Da, de mai multe ori l-am auzit şi eu, dar de atunci au trecut trei ani şi nu mai ştim nimic. Credeți-mă că mă simt îngrozitor.

-Te înțeleg perfect, plâng şi eu şi tata, plângem în neştire, ne rugăm..., dar, deocamdată, degeaba...

Asemenea discuții se tot repetau, dacă nu zilnic, sigur, săptămânal, ca un trist refren al unui cântec de jale: Nu mai vine, nu mai vine nici o ştire de la tine, dragul meu, şi dragul nostru, ce-i cu tine?

În toamna anului 1950, bucurie mare: Mircea trăieşte! Unde? În închisoarea Piteşti!

Slavă Domnului că e în viață! Nimeni nu-şi putea închipui atunci prin ce grozăvii de chinuri trecea el şi mii de studenți români în acea teribilă temniță.

O scrisoare, ba o carte poştală trimisă de Mircea, avea următorul conținut liniştitor:

„Dragă Tată,

Îmi merge bine şi sunt sănătos, care sănătate v-o doresc şi vouă. Vă rog, trimiteți-mi un pachet de 4 kg. cu următoarele: pesmeți, sirop, nişte slănină, 2 perechi colțuni de lână, 2 izmene, 2 cămeşi, pufoaică, o pereche de pantaloni vătuiți o cuşmă şi ciubote sau bocanci de cauciuc.

Mulțumesc şi sărut mâna, Mircea"

Această carte poştală, după ce a fost stropită cu lacrimi de bucurie pe la toți din familie, prieteni precum şi la logodnică, din păcate, s-a pierdut, altfel s-ar fi publicat în această carte, ca document de epocă. După conținut, se poate constata că a fost dictată, conform stilului şablon, milităresc. Avea ştampila şi adresa tipărită a închisorii din Piteşti, precum şi ştampila „cenzurat". Pe vremea aceea, toate scrisorile, nu numai ale deținuților, purtau ştampila de cenzurat. Tatăl şi sora s-au pus imediat pe treabă, procurând cât mai repede posibil cele cerute, care nu se puteau găsi uşor. În câteva zile şi nopți au fost împletiți ciorapii de lână şi procurate hainele calde necesare. În privința pesmeților, ca să fie cât mai hrănitori, sora a copt cozonaci cu multe ouă, unt, multă nucă, miere de albine, pe care i-a uscat în cuptor, ca în felul acesta bucățica de pesmet să aibă mai multe calorii decât pesmetul unei felii de pâine. Siropul cerut a fost un lichid dens făcut din miere, zeamă de lămâie, lăptişor de matcă şi nişte tonice indicate de un medic pentru întărirea celui care scrisese că-i e bine şi-i sănătos. Tatăl şi sora îşi dădură seama că Mircea va fi trimis undeva la o muncă grea, în

Bărăgan sau în Siberia. Gândul, că ar putea fi vorba de o deportare în Siberia, era cumplit de chinuitor... Şi acest chin a mai durat în sufletele lor încă mai bine de doi ani... Au mai fost trimise pachete, care s-au întors şi altele care n-au mai ajuns la Mircea, ci la „milostivii" paznici, care-i supravegheau şi-i mângâiau cu ciomege. Numai primul pachet a ajuns cu bine la destinație şi a fost de mare folos la întărirea lui Mircea, care ajunsese la 33 kg., înainte de a fi trimis la Canal. În toată perioada aceasta, Silvia Buburuzan, trista logodnică o vizita foarte des pe posibila viitoare cumnată, cu care se împrietenise, cum era şi normal.

-Ce veşti mai ai, draga mea?

-Nici una, parcă ar fi intrat în pământ.

-Doamne fereşte, să fi murit... Ce mă fac eu de acum înainte? Rămân domnişoară bătrână?

-De ce spui asta?

-Îți spun adevărul: îmi face curte Dragoş Vicol şi m-a cerut în căsătorie. Eu l-am refuzat, spunându-i că-l aştept pe Mircea. Ai mei mă bat la cap că o să-l aştept până la Sfântul aşteaptă... Tu îți cunoşti fratele. Oare, dacă trăieşte şi se va întoarce, eşti sigură că se va însura cu mine?

-Ce să te sfătuiesc, draga mea? De la acea carte poştală au trecut iarăşi doi ani, pachetele trimise, unele au fost returnate cu specificaţia: „adresant necunoscut", iar altele, ştiu eu dacă au ajuns? Poate trăieşte, poate nu, n-avem de unde să ştim. Nu ştim nici dacă şi nici la câţi ani a fost condamnat şi nici pentru ce. Dacă-i condamnat pe viaţă, o să-l aştepţi până la moarte? Eu, că-i sunt soră, o să-l tot aştept, dar tu, tu fă ce-ţi dictează inima.

-Dar dacă vine sănătos, mă ia sau nu mă mai ia de nevastă?

-Cred că da, dar nici mâna în foc nu mi-o pot pune.

Tu, e bine să-ţi cântăreşti puterea ta de răbdare, sacrificiu şi iubire. Eu, una, te înţeleg, te apreciez, dar nu-ţi pot da nici un sfat.

-Voi vedea ce voi face. Deocamdată sunt teribil de dezorientată. Dacă mă voi mărita cu Dragoş, nu te vei supăra pe mine?

-Categoric, nu! Să fii fericită şi să ai mult noroc !

.....

Din păcate, n-a fost să fie aşa...

După nici măcar o lună sau două, s-a măritat Silvia cu Dragoş Vicol, poet şi scriitor

destul de cunoscut în Bucovina şi în ţară. Avea alte perspective de viitor, decât să fie soţia unui fost puşcăriaş, fără un viitor... A judecat oare bine? Poate da, poate nu...

Bucurie neaşteptată

A mai trecut o vară fierbinte şi o toamnă aurie... A trecut încă un Crăciun trist pentru părintele Vlad şi fiica acestuia, profesoară acum în Vatra Dornei şi care făcea adesea naveta între Cozăneşti şi oraş. Nu mai ştiau nimic despre Silvia, care n-a mai venit şi nici n-a mai scris un rând. Erau deja obişnuiţi cu lipsa de veşti de la Mircea, care, cine ştie dacă mai trăia. Rana din sufletul familiei creştea, creştea şi nu mai apărea nici o rază de speranţă la orizont...

În ziua de Anul Nou 1953, după o noapte albă de gânduri spălate cu lacrimi amare, sora lui Mircea, adormind abia către dimineaţă, se hotărâse ca astăzi să doarmă până la prânz, pentru ca după masă să-şi poată corecta teancul de caiete cu temele elevilor. Pe când somnul îi era mai dulce, o trezeşte un fel de

cerşetor, cu bătăi puternice în fereastră, gata, gata să spargă geamul.

-Cine eşti şi ce vrei?, întrebă ea cu glas răstit, supărată de îndrăzneala necunoscutului, îmbrăcat destul de prost, cu o pufoaică jerpelită şi murdară, pantaloni pătaţi, roşi şi rupţi, iar pe cap, cu o căciulă ţuguiată, cu multe găuri.

-Da fudulă mai eşti de urechi, măi copchilă, te pomeneşti că nici nu mă mai cunoşti, cuconiţă profesoară!

-O, vai, Mircea!, sare din pat şi deschide fereastra: Mircea, Mircea, strigă ea ca înnebunită de surpriză şi de bucurie, înconjoară iute casa, că-ţi deschid eu uşa, gazda mea-i dusă la biserică.

În pas alergător au întrat, îmbrăţişându-se şi aproape plângând, în casă.

-Tata trăieşte?, au fost primele cuvinte rostite de el.

-Da!

-Slavă Domnului!, şi şi-a făcut cruce.

-De unde vii, când ai sosit, Mirciulică, dragul meu!

-Hei, nu da bere la mâţ! Mai bine dă-mi ceva să îmbuc, că-mi cârâie maţele de foame. Nu stau mult, mă duc la tata.

-Nu mi-ai spus de unde vii şi cum ai ajuns la mine? De unde mi-ai ştiut adresa?

-Vin de la Canal. M-am oprit mai întâi în Bucureşti şi de acolo, direct la Dorna. Era prea devreme, încă aproape întuneric, când am ajuns. În tren am aflat de la nişte elevi că au o profesoară cam a dracului şi au pomenit de tine. Eu nu le-am zâs că ţâ-s frate, dar, când am coborât în gara mică, am întrebat nişte trecători care mi-au dat adresa ta. Uşa din faţă era încuiată, am bătut cât am bătut şi pe urmă am început a ciocăni pe la ferestre.

M-am schimbat aşa de tare că nu m-ai cunoscut?

-Nu chiar, dar nu m-am aşteptat ca tocmai în zi de Anul Nou să am aşa o surpriză! Hai să te speli oleacă de la drum.

-M-am mai frecat cu oţâră de omăt, pe când ciocăneam pe la ferestre...

Între timp, a sosit şi stăpâna casei, bătrâna doamnă Pop Agnes, o nemţoaică, buna gazdă, care se purta ca o mamă cu tânăra profesoară.

-Vi-l prezint pe fratele meu.

-În sfârşit, aţi venit! Să fiţi binevenit! Ce bucurie pentru noi toţi! Dar aţi mâncat ceva?

-Încă nu, îmi pregăteşte sora ceva bun...

-Nu, nu, veniți cu mine-n bucătărie să vă servesc eu, că am mai multe decât sora dumitale care mănâncă la cantina şcolii.

Apoi, toți trei s-au aşezat bucuroşi la masa gazdei şi s-au ospătat cum se cuvenea într-o zi de Anul Nou. De uimire şi fericire, parcă amuțiseră...

Mircea mânca şi ofta, în timp ce sora lui şi bătrâna doamnă priveau chipul noului venit, care semăna cu un cerşetor deosebit de trudit. Frumoasele trăsături ale fratelui, admirat cândva de soră, dispăruseră: acum avea fața puhavă, umflată, de culoare roşie-neagră, ochii, altădată sclipitori şi iradiind de voioşie, erau trişti şi inexpresivi. Tuns chilug, capul apărea ca un bostan. Frumoşii dinți din gură lipseau cu totul. Tuşea din când în când.

-Eşti sănătos, Mircea?

-Cred că da. Acum, vă mulțumesc pentru masă şi mă duc la tata.

-Mai stai aici, culcă-te, odihneşte-te oleacă şi mergi pe urmă.

-M-aş culca eu, dar sunt tare obosit şi, dacă mă culc, dorm până mâine dimineață.

-Şi ce-i dacă te duci abia mâine?

-Nu, nu se poate! Întâi şi-ntâi că mi-e tare dor de el. Mă temeam că nu-l mai văd. În al doilea rând, mâine-i luni, trebuie să mă prezint la Miliție, să anunț că am sosit. Aşa-i ordinul.

A pornit cu pas grăbit spre satul Cozăneşti, pe drumul înghețat şi aproape înzăpezit, ce nu i părea de loc greu, deşi era după o noapte de drum cu trenul. Îi părea chiar că zboară, atunci când aluneca pe gheață, căci se simțea tot mai aproape de părintele-i iubit, dorul revederii îi da senzația de zbor fermecător..

Tată şi fiu

Întâlnirea atât de aşteptată şi totuşi atunci inopinată dintre tată şi fiu a fost, desigur, duioasă de tot. Ce n-ar fi dat în acea zi de Anul Nou 1953, profesoara Tațiana să fie de față în acel moment al acelei întâlniri neprevăzute!... Să se fi putut preface într-o buburuză ascunsă după icoană sau între paiele strojacului acoperit de cerga de lână, ar fi văzut calda îmbrățişare dintre cei doi bărbați, probabil şi potopul de lacrimi de bucurie,şiroindu-le pe

fețe, dar mai ales ar fi putut auzi taine povestite despre chinurile puşcăriaşilor din prea cruda temniță piteşteană, despre care ea n-a aflat aproape nimic în mod direct de la fratele ei...

De ce nu şi-a însoțit fratele până la Cozăneşti? E o întrebare pe care şi-a pus-o ani de-a rândul, mai târziu, dar la care nici astăzi nu-i mai găseşte răspunsul...

A stat Mircea un timp la tatăl său; acolo şi-a fixat noul domiciliu, unde, săptămânal, trebuia să se prezinte la Miliția din Dorna Arini, să dea raportul...

Într-o zi, a venit acasă foarte mâhnit, iar tatăl său n-a putut decât cu greu să afle care-i marea durere sufletească a fiului. El fusese în ziua aceea invitat de cineva în parcul Deia din Câmpulung.

-Spune-mi, băiatule, ce-i cu tine, de eşti atât de cătrănit? Ai scăpat din ce ți-a fost mai greu, n-are nici un rost să te mai frământi, orice veste ai fi primit. Eşti liber ca pasărea-n zbor. Bucură-te deplin de libertatea ta!

-Tată, ştii doar că înainte de arestare mi s-au strigat vestirile, iar acum am fost chemat de Silvia la o întâlnire în Câmpulung. E măritată cu Dragoş Vicol, e gravidă şi ar vrea să divorțeze

dacă aş fi eu de acord să mă însor cu ea, că-şi dă seama că a făcut o prostie că nu m-a aşteptat şi că tot pe mine mă iubeşte...

-Şi tu ce i-ai răspuns?

-La început, vorba ei a sunat ca un trăsnet pentru mine. Apoi i-am spus că doar ştie că eu vreau să devin preot, iar preoții nu se pot căsători cu o divorțată. Oricât de mare mi-ar fi dragostea pentru ea, nu pot renunța la preoție. În plus, Dragoş Vicol mi-a fost prieten şi frate de cruce. Cum să-i iau eu soția şi mai ales copilul pe care-l aşteaptă peste câteva luni? Aş fi un mişel dacă aş face un asemenea pas...

-Bravo, băiete, aşa te vreau, bărbat! Mama ta m-a aşteptat pe mine peste opt ani până ne-am putut căsători şi a luptat din greu cu părinții ei, care, în timpul primului război mondial, țineau morțiş s-o mărite cu cineva sus pus. Cred că Silvia a fost tentată să fie soția unui scriitor, decât a unui fost puşcăriaş.

Înțelege-o, nu fi supărat pe ea, dar nu te amărî degeaba, fete ai să mai găseşti tu, nu-i rămânea neînsurat!

-Ai atâta dreptate, tată, dar am fost de-a dreptul şocat. Voi încerca să uit...

-Uitarea şi iertarea sunt surori bune. În curând va trebui să intri undeva într-o slujbă şi-ți va veni de la sine uitarea.

La mină

I se pusese în vedere să-şi găsească în cel mai scurt timp un loc de muncă. Ori şi unde căuta, primea amabile promisiuni, dar nici o instituție nu-l angaja... Era un proscris... A bătut şi sora lui la o mulțime de porți, vorbind cu foşti elevi deveniți „ştabi", după absolvirea unor şcoli la cursuri serale sau la cursuri fără frecvență, dar peste tot a fost tratată cu un amabil şi pervers refuz...

Singurul om de caracter, care i-a vorbit cinstit, a fost tovarăşul Candrea, director pe atunci, la Întreprinderea Minieră. Acest tovarăş, țăran foarte inteligent, cu numai cinci clase primare, care vorbea adesea în versuri pline de tâlc, prin care, cu umor, ştia să biciuiască prostia şi mândria celor lipsiți de coloană vertebrală din vremea sa, i-a spus următoarele, deschis şi prieteneşte:

-Nu mai căutați slujbă de funcționar pentru fratele dumneavoastră. Aşa-s timpurile acum. Trebuie să ne supunem ordinelor de mai sus... Sfatul meu este să facă o cerere că vrea să muncească la mină. Avem oameni buni şi gospodari pe la minele noastre. Îl angajăm imediat şi nu va trece mult, când va vrea el, îl vom ridica la o funcție mai înaltă. Nu vă mai bazați pe promisiuni mincinoase ale diferiților cocoțați... Aştept cererea şi îndată va primi o slujbă. O să vedeți că va fi mulțumit."

Moşu Candrea, cum i se mai spunea prin oraş, a avut perfectă dreptate atunci...

În vara aceluiaşi an, Mircea a lucrat o vreme la construirea şoselei Rădăuti-Câmpulung, aşa numitul drum „peste Trei Movile," iar după efectuarea acestei munci voluntare la care fusese chemat, a fost, timp de patru ani, muncitor minier la Arşiţa şi Nepomuceni, muncind mult timp cu perforatorul. Fiind obişnuit cu munca forţată şi neînchipuit de grea de la Canal, la Poarta Albă, apoi la Capu-Midia şi Năvodari, acum, la mină, i se părea mult mai uşor de îndeplinit planul. Dorind să scoată producţie mai mare, făcea adesea perforări fără apă, ceea ce l-a dus la grava boală de silicoză de mai târziu.

S-a împrietenit cu ortacii de muncă; aceştia îl stimau şi-l iubeau, îl invitau în casele lor de sărbători, la hram, la botez, iar Mircea se bucura să fie cumătru cu mulţi minieri şi naşul unor copii de-ai acestora.

Ei îl numeau uneori sfântul Mircea, sfătuitorul şi ocrotitorul lor în întunecatele adâncuri.

În primii ani de minerit a făcut naveta de la Cozăneşti la mină, dar după ce sora sa a fost scoasă din învăţământ, s-a mutat la ea, la Dorna, pentru a o ajuta. Pe atunci, alimentele de bază (pâine, carne, ulei, unt etc.), se puteau

cumpăra numai pe cartelă, dar în cantitate insuficientă, iar el, ca minier, primind cartelă A, avea dreptul la o cantitate mai mare şi o putea oferi familiei surorii sale.

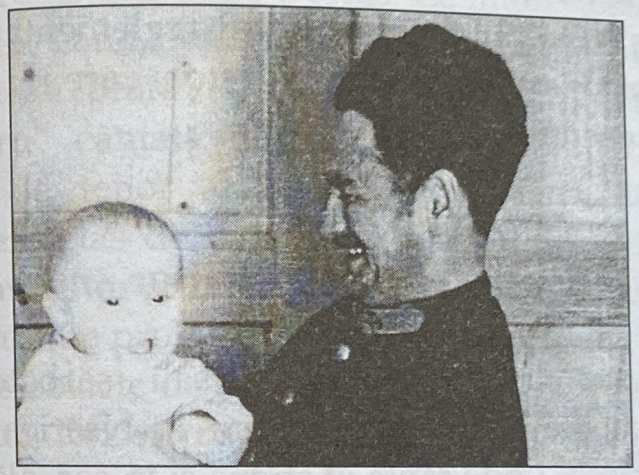

Cât a fost Mircea de bucuros, când a devenit unchi! În costum de minier i-a fost naş, în ziua de 7 noiemvrie 1954, botez oficiat clandestin, în casă, căci, ca profesoară, sora sa ştia că n-are ce căuta pe vremea aceea în biserică!...

Şi cât de bine s-a împăcat el cu noul său cumnat, profesorul Veniamin Guga, care-i fusese instructor în Şcoala de Ofiţeri de rezervă din Bacău! Îşi aminteau cu plăcere de acele instrucţii destul de grele, când mai nutreau speranţa că vor face minuni de vitejie în lupta împotriva sovieticilor, care-i alungaseră din

Bucovina... Amândoi luptaseră, însă, alături de foştii duşmani... Râzând în hohote, povestea Mircea cum a fost pedepsit de fostul său instructor şi actualul cumnat: „Sub pat, fuga marş", pentru un pat nefăcut reglementar sau pentru nişte nasturi de la veston, care nu erau bine cusuți...

Paşi spre viitor...

În zilele de Duminică sau sărbătoare, Mircea era totdeauna prezent la biserica din Cozăneşti, unde cânta în strană şi în cor, alături de vrednicul cantor bisericesc, Savin Alexievici, care i-a devenit prieten şi mai târziu, socru. La terminarea slujbei din biserică, părintele Vlad era totdeauna invitat la masa de prânz de către dascăl. În casa acestuia era foarte bine primit de către dăscălița Lucreția, o excelentă gospodină, şi de cei trei copii ai lor; aceştia-l îndrăgiseră mult pe „Moşu părintele", care-i îndulcea cu câte ceva bun sau le mai ajuta din când în când la nişte lecții, căci toți trei erau şcolari. La venirea lui Mircea, era şi el invitat la acele mese de

prânz. În felul acesta, a cunoscut-o pe frumoasa Gabriela, fiica cea mai mare a familiei Alexievici, elevă la Şcoala Medie Tehnică de Minereuri din Vatra Dornei. Ce impresionată a fost ea, când, înainte de a se aşeza cu toții la masa de prânz, a ascultat rugăciunea „Tatăl Nostru" cântată în duet de către minunatul glas de tenor al tatălui ei, acompaniat de dulcele glas de bariton al domnului minier!... Ca muncitor în mină, Mircea se pricepea bine şi la anumite probleme de desen tehnic, şi chiar la unele obiecte de învățământ minier: Organe de maşini, Rezistența materialelor şi o putea ajuta, uneori, pe Gabriela, devenită domnişoară în adevăratul sens al cuvântului: era minionă, dar cu o talie frumoasă, atrăgătoare, păr castaniu, puțin ondulat natural, ochi mari, inteligenți, albaştri, rupți din mătasea de azur de pe bolta cerească; parcă zâmbeau, magnetizându-te, când te priveau. Gura-i mică, o frăguță roşioară, atrăgea o sărutare... Cum să nu se îndrăgostească din nou Mircea, după decepția avută cu fosta-i logodnică?!

La „tovarăşul" mitropolit...

Primind steagul de fruntaş în muncă, devenind stahanovist, iat-o pe sora lui Mircea în audienţă la „tovarăşul" Mitropolit, Justin Moisescu, fostul ei profesor de la Facultatea de Teologie din Suceava:

„Înalt Prea Sfinţite Stăpâne, sunt o fostă studenta a Înalt Prea Sfinţiei Voastre. Vă prezint aceste documente ale fratelui meu, Mircea Vlad, absolvent şi el al aceleiaşi facultăţi. Înainte de a-şi da licenţa în teologie, a fost arestat şi deţinut, timp de şase ani, fără a fi condamnat. Iată şi cazierul său. După ieşirea din închisoare, a lucrat patru ani în mină.

Sănătatea fratelui meu s-a şubrezit. De aceea am venit eu la Înalt Prea Sfinţia Voastră, cu rugămintea şi cererea fratelui meu de a primi aprobarea să-şi dea examenul de licenţă pentru a putea deveni preot.

Se vorbea că era foarte greu de intrat în Sfânta Mitropolie de la Iaşi, că Mitropolitul Justin Moisescu nu era prea amabil cu foştii săi studenţi. Ca profesor, era sever, preda Exegeza Noului Testament, care era în limba greacă, iar

studenţii nu prea posedau această limbă veche şi de aceea primeau calificative minime şi adesea căzeau la acest examen.

Sora lui Mircea fusese o studentă bună şi, deşi era, în general, sfioasă, rezervată, chiar sperioasă, acum, când a fost vorba că nu poate intra în audienţă la Prea Înaltul, i-a spus portarului pe un ton aspru, ca al unei activiste de partid (era îmbrăcată într-o fustă de doc gros, cu bocanci, pe cap avea un fel de pălărie bonetă):

„-Nu se poate, tovarăşe, să nu mă lăsaţi să intru în incinta Mitropoliei, pentru că eu am o treabă foarte importantă cu tovarăşul mitropolit." Îi venea şi ei să râdă, în sinea ei, de tupeul ce l-a putut avea în faţa portarului, care, pare-se că a fost intimidat mai întâi de tonul ei răstit, cât mai mult de cuvântul „tovarăşul mitropolit" ...Şi mitropolitul, a fost, probabil, impresionat de apariţia fostei lui studente, care a cunoscut tot protocolul ce trebuia îndeplinit la intrarea în sala Mitropoliei, adică, după ce a ciocănit la uşă, când a auzit cuvântul „intră", a făcut numai un pas, îngenunchind pe lungul covor roşu, spunând următoarele, cu capul plecat, semn al modestiei:

„Sărut dreapta, Înalt Prea Sfințite Stăpâne!"

Apoi, după ce l-a auzit că spune: „apropie-te", s-a sculat şi a sărutat mâna ce i s-a întins, iar când a primit aprobarea de a vorbi, a „turuit" totul pe nerăsuflate, ca pe o poezie spusă de o fetiță de grădiniță...

-Ne vom informa, ne vom consulta, pe urmă veți primi răspunsul nostru în scris, pe adresa indicată pe cerere", a fost răspunsul grav, rece şi sec al fostului ei profesor, om de o vastă cultură, care s-a călugărit după o mare decepție sentimentală; fusese logodit cu fiica unui profesor universitar de teologie, o fată frumoasă foc, care s-a măritat cu un bărbat mai tânăr, comisarul de poliție, Amorăscu.

Licența în teologie

Deosebit de mare a fost bucuria, după vreo două, trei săptămâni, când Mircea a primit aprobarea de a se prezenta la Facultatea de Teologie din Bucureşti, unde urma să fie examinat la toate examenele de anul patru, în plus la Socialismul Ştiințific şi Materialismul dialectic, după care să-şi susțină teza de licență.

Acest răspuns afirmativ, sosit mai repede chiar decât s-a aşteptat, a însemnat pentru Mircea începutul realizării visului vieții sale. Şi-a luat în graba mare un concediu bine meritat de la mină şi s-a pus cu burta pe cărțile şi ziarele politice, ca să dovedească bunele sale cunoştințe despre socialism şi comunism... Cunoştințele teologice, şi ele destul de grele, nu le uitase, doar le mai dăduse şi avea o memorie demnă de invidiat. Şi-a scris şi teza de licență, ce a fost bătută la maşina de scris de o fostă colegă a surorii sale, Silvia Balan; a plecat apoi la Bucureşti, la facultate şi, spre bucuria şi satisfacția sa şi a întregii familii, s-a întors fericit, absolvind facultatea cu nota maximă, meritată din plin.

Marea hotărâre ...

Acum se puneau alte probleme de viitor şi de viaţă pentru tânărul licenţiat în teologie: găsirea unei parohii, căsătoria şi sfinţirea sa ca preot. Ştiut este că un preot nu poate fi hirotonisit decât după ce s-a căsătorit. Dar dacă te căsătoreşti şi n-ai o slujbă? Nici o astfel de situaţie nu i-ar putea conveni cuiva cu mintea întreagă, să fie căsătorit şi întreţinut de părinţi. S-au interesat deci, atât tatăl cât şi fiul de parohii libere. Au aflat de existenţa mai multor localităţi fără preoţi. Pe Mircea nu-l interesa dacă parohia este sau nu bogată...

Acum se punea problema căsătoriei... Dar cu cine? Multe sfaturi de la diverse cunoştinţe; ele, însă, nu prea erau pe placul peţitorului, care ar fi dorit o fată frumoasă, harnică, bună gospodină şi care ar accepta să-şi trăiască viaţa la ţară, alături de un preot dăruit ţăranilor.

Într-o zi, după o destul de îndelungată perioadă, când îşi reluase din nou în primire munca de minier, îi spune tatălui său:

-M-am hotărât să mă însor.

-Bine, foarte bine, dar cu cine?

-Cu Gabriela Alexievici. Are toate calităţile unei bune preotese: frumoasă, sănătoasă, harnică şi gospodină, ca mă-sa.

-Da nu-i prea tânără? 14 ani diferenţă de vârstă. Tu vei fi bătrân, ea, tânără... De altfel, şi mie mi-e dragă Gabi; a crescut sub ochii mei...

-Şi a fost şi eleva mea, dar e prea tânără, a spus şi sora lui.

-Mie una tânără îmi trebuie, să aibă cine mă îngrijii la bătrâneţe. Mi-e tare dragă!

-Atunci să fie într-un ceas bun. Pe când nunta?

-Stabilim cu socrii.

...Nunta

Ger năprasnic: 11 noiembrie 1956. Râul Bistrița înghețat, de putea trece sania trasă de doi cai peste el, de pe un mal pe celălalt. Cununia religioasă a fost efectuată în biserica din satul Cozăneşti, comuna Dorna Arini. Masa şi dansul, în casa bunicului matern, Ilie Gheoghiu, bun gospodar, fost postaş. Casa, situată pe malul drept şi stâncos al Bistriței, este o clădire tipic românească, o casă cu mai multe odăi spațioase cu prispă lată în jurul ei, înconjurată de o ogradă mare şi o grădină cu mulți pomi fructiferi.

Îmbrăcămintea albă a miresei concura cu argintiul zăpezii imaculate, în care, ca nişte diamante, străluceau mii şi mii de gingaşe steluțe...

Mulțimea de nuntaşi, foarte mulți îmbrăcați în pitorescul costum tradițional, şedea la mesele întinse pline de bucatele gustoase şi asculta muzica lăutarilor, admirând dansul celor ce aşteptau şi ei rândul de a se aşeza la masă după terminarea ospățului pentru cei ce şezură mai înainte. Cei ce terminau de mâncat

la prima masă, îşi plăteau datoria de nuntaşi în bani, suma respectivă fiind anunțată cu glas tare de vătăjei. Donatorului i se cânta: „mulți ani trăiască." Unii nuntaşi nu veneau în ajutorul mirilor cu bani, ci cu daruri în natură, spunând cu glas puternic ce dăruiesc sau ce vor dărui la primăvară sau mai curând. Darul promis pentru miri era imediat desenat cu negru de fum pe peretele alb din încăperea unde era masa. Astfel, au apărut pe pereți desenele unor cloşti cu 15 sau 21 pui, pe care-i vor primii mirii la primăvară, a unor oi, cârlani, chiar şi a unui viței, dacă va făta vaca. Erau înscrise şi numele viitorilor donatori.

Unor nuntaşi, neobişnuiți cu asemenea procedee, le era, oarecum, penibil, ceea ce a observat bunicul Ilie:

-Ați intrat, domnii mei, într-o casă țărănească pentru prima oară. Vă mirați când vedeți cum sunt obiceiurile noastre. La mine-n casă se păstrează cu sfințenie ceea ce am moştenit de la strămoşi. Darul de nuntă, aşa cum se face la noi, e în folosul tinerei perechi, să aibă cu ce să-şi înceapă gospodăria şi să se învrednicească s-o sporească. Cele desenate pe pereți rămân acolo până când promisiunile se împlinesc. În

general oamenii îşi ţin cuvântul, nu riscă să rămână de ruşine."

Petrecerea nunţii a durat până către dimineaţă. S-au servit mese după mese, în urma cărora, cei mai în vârstă au plecau pe la casele lor, bineînţeles după ce şi-au depus darul pentru miri. Cei tineri dansau bucuroşi, fie în odăi, pe lângă mese, dar, fiind destul de încălziţi de rachie şi vin, mulţi au preferat să joace sârba şi hora, netezind în ritm voios zăpada din ograda şi grădina din jurul casei. Chiar şi mândra lună, oglindindu-se în gheaţa de argint de pe râul Bistriţa, parcă-şi trimitea zâmbete fermecătoare prin razele ei luminoase, ce străbăteau bezna nopţii... Deşi ger cumplit, toţi nuntaşii, alături de miri, au trăit o adevărată noapte de vis...

Hirotonisirea

A urmat şi o lună de miere, dar şi griji inerente pentru viitor. Mircea credea că în curând va fi chemat pentru a fi sfinţit şi a primi o parohie.

Grele mai sunt aşteptările, mai ales când e vorba de un serviciu pentru existenţă... După aproape o jumătate de an de gânduri şi întrebări dureroase legate de această nefirească tergiversare, a venit, în sfârşit, şi ziua mult aşteptată, când s-a săvârşit slujba de hirotonire a lui Mircea, în capitala Moldovei, calda cetate a culturii româneşti, Iaşul. În Iaşul prieteniei dintre Creangă şi Eminescu, în Iaşul miilor de studenţi arestaţi, care şi pe atunci mai sângerau încă în numeroasele închisori comuniste sau în lagărele de exterminare din Bărăgan, se împlinea în acea zi de Duminică visul unui fost puşcăriaş şi minier, care a devenit preot! Ce drum sinuos: puşcăriaş, minier, popă!... Singur în faţa altarului din spaţioasa catedrală mitropolitană, singur în marea mulţime de credincioşi, când i se cânta de către corul teologilor ieşeni şi al preoţilor participanţi la

fastuoasa ceremonie „vrednic este," Mircea se simțea cel mai fericit om din lume şi nu contenea să-I mulțumească lui Dumnezeu pentru acest unic şi măreț eveniment din viața sa. El, care din fragedă tinerețe, copil fiind, devenise „frățior de cruce", care a crescut cu cântecul „În trudă ne-am zbătut şi-n umilință,/Tiranii pâinea ne-au luat/Destul ne-am încleştat în suferință/Cu Neamu-ntreg am sângerat ," acum a ajuns preotul celor umiliți şi trăitori în suferință, al țăranilor români deveniți colhoznici, alături de care va trăi, încurajându-i, alinându-i şi înduhovnicindu-i; lor li se va dărui cu toată dragostea şi răbdarea, înțelegerea şi mila creştină.

Preot în Sasca Mică

Cu astfel de gânduri, în primăvara anului 1957, a pornit tânărul preot să-şi ia în primire parohia din satul Başeu, situat nu departe de oraşul Dorohoi, de unde, după doi ani, s-a dăruit pe deplin, ca păstor de suflete, satului Sasca Mică din comuna Cornu Luncii. Acest sat, ca aşezare, i-a plăcut deosebit de mult, deoarece avea o oarecare asemănare cu satul de neuitat al copilăriei şi adolescenței sale, Iordăneştiul, rămas sub cotropire sovietică. Prin mijlocul satului Sasca trece, încovoindu-se ca un şarpe argintiu, râul Moldova, asemenea râului Siret, care taie în jumătate satul Iordăneşti. Şi satul Sasca se învecinează, ca şi Iordăneştiul, cu mândre păduri de fag şi de brad.

Prin astfel de locuri mirifice, împreună cu soțioara sa şi cu îngeraşul lor, micuța Cornelia, au ascultat adesea, fermecați, glasul divin al privighetorii şi al mierlei. Nu o dată au cântat şi ei, la umbra unui fag bătrân o doină, un cântec bătrânesc, sau „Cruce albă de mesteacăn", care le plăcea în mod deosebit.

***

Sosind în Sasca Mică în vara anului 1959, casa parohială nu fusese încă eliberată de mobila şi lucrurile fostului preot,Bostan. De aceea, Mircea „a fost primit în gazdă de către o veche familie de răzeşi din neam în neam, credincioşi şi foarte buni gospodari", familia Iacobescu, cu care s-a împrietenit şi chiar au

devenit cumătri, fiindu-i naş unui fiu şi fiicei Maria. În calitatea sa de consilier parohial, domnul Iacobescu Costache a fost de mare ajutor material şi chiar moral pentru tânărul, popularul şi entuziastul preot,venit aici, după o crudă şi amară experienţă de viaţă.

În această casă atât de ospitalieră, cu câţiva ani mai târziu, a intrat cu multă plăcere, într-o minunată zi de vară, sora şi cumnatul lui Mircea, care s-au delectat cu dulceaţa de cireşe amare cu care au fost serviţi de către gospodina casei.

-Mai rar aşa oameni ca aiştia, le-a zis Mircea, conducându-şi sora. M-au primit, la sosirea mea aici, în casa lor, fără a-mi cere o leţcaie şi m-au îndulcit cu de toate. Le rămân recunoscător pe viaţă. De aceea îi mai vizitez ori de câte ori pot şi când mai fac naveta la Humor, dar şi când mai stau prin Sasca. Am fost bun prieten cu un fecior de-al lor, om tare deştept şi harnic. E profesor universitar de istorie, foarte ocupat. Mi-a dăruit o carte scrisă de el. Am fost de mai multe ori în locuinţa lui

din Suceava, dar l-am mai ocolit în ultima vreme, să nu-l ia la bâză tovarăşii cu ochii albaştri, cum de-i prieten c-un fost bandit legionar? El ştie prea bine că legionarul de mine n-a făcut în viaţa lui decât bine, că am fost gata să dau şi cămeşa de pe mine unui năcăjit...

Casa parohială

După eliberarea casei parohiale de către fostul preot, Mircea a încercat să repare puțin acea casă mică şi şubredă, care fusese cândva o cooperativă sătească. Cei doi preoți dinaintea sa, care au locuit destul de puțină vreme în ea, nu apucaseră să o repare.

Prin hărnicia, puterea de muncă şi priceperea tinerei preotese, această casă arătă, după oarecari reparații, destul de bine. Au avut şi o mică grădină de legume, un cireş cu cireşe amare, precum şi nişte cloşti cu pui. Câțiva ani fericiți împreună cu micuța Cornelia,îngeraşul dragostei lor...

Parohia Sasca Mică

Parohia Sasca Mică era foarte întinsă, cuprinzând, pe atunci, cinci sate, din care trei: Păiseni, Șinca şi Sasca Nouă erau fără biserică, Sasca Mare avea o bisericuță în ruină, gata, gata să se prăbuşească, iar în Sasca Mică era o biserică mai mare, nepictată. Satul fusese cândva o moşie boierească, în conacul căreia era acum căminul-spital pentru bolnavii de nervi irecuperabili.

Distanța dintre aceste sate este foarte mare. În fiecare duminică făcea sfânta liturghie, pe rând: o dată în Sasca Mică, altă dată în Sasca Mare. Oamenii din satele fără biserică veneau şi ei unde puteau, respectiv acolo unde se făcea slujba.

Mircea era foarte popular; îi plăcea să meargă din casă în casă, să cunoască oamenii şi nevoile lor. Adesea făcea foarte mulți km. pe jos pentru a ajunge tocmai în cel mai îndepărtat colț al parohiei, pentru a spovedi şi împărtăşi pe vreun bolnav.

Uneori, cei mai avuți îi trimeteau căruța cu care să poată ajunge mai repede, trecând podul peste apa mare a Moldovei. De multe ori,

însă,când nu avea căruță şi trebuia să ajungă fie la o înmormântare, fie la un bolnav, îl puteai vedea pe părintele dezbrăcându-se pe malul apei înspumate, ținându-şi hainele şi patrafirul într-o bocceluță pusă bine pe cap, ținută cu mâna stângă şi înotând cu dreapta,vitejeşte,ca un înotător de forță, până pe celălalt mal al Moldovei învolburate, unde se îmbrăca într-o clipită.

El prefera să treacă înotând prin apa Moldovei, decât să meargă pe un drum ocolit peste singurul pod existent la o depărtare de cca. 15 km., în loc de 4 km. Nu-i de mirare că după astfel de peripeții, chiar dacă era vara şi destul de cald, s-a ales în mai multe rânduri cu răceli zdravene, ce se suprapuneau silicozei începute în timpul muncii cu perforatorul la Canal sau la mină.

Datorită strălucitei sale memorii, cunoştea numele tuturor enoriaşilor,atât data naşterii cât şi a căsătoriei fiecăruia; îi felicita pe toți pe lângă care trecea. Era primit cu drag în orice casă şi de multe ori ospătat...

În biserică, îi plăcea să fie linişte deplină, dar la început nu era chiar aşa; cumătrele aveau adesea ceva de şuşotit, ceea ce îl mâhnea tare de tot. I-a venit, însă, într-o duminică, o idee strălucită: auzindu-le vorbind pe nişte fătuțe, s-a oprit o clipă din cântare, a tuşit şi a glăsuit:

-Ilenuță şi tu, Mariuță, rogu-vă frumos, faceți câțiva paşi până-n mijlocul bisericii şi bateți trei mătănii ca să vă ierte bunul

Dumnezeu că ați vorbit în timpul sfintei liturghii."

Roşii ca macii din câmp în timpul verii, s-au supus fetele gospodarilor, au mai crâcnit, poate unii şi alții, pentru ruşinea pățită, dar, de atunci, nimeni nu mai îndrăznea să vorbească în biserică.

La sfânta împărtăşanie, nu se grăbea să spună singur rugăciunea, ci,pe cei ce urmau să fie împărtăşiți, îi ruga, cu glas blând, dar categoric să repete după el: „Cred, Doamne, şi mărturisesc...."

În felul acesta simțeai cu adevărat sfințenia momentului şi angajamentul luat ca pe un jurământ, ceea ce mulți preoți, din grabă, nu-i mai obligă pe credincioşi să repete această sfântă şi atât de importantă rugăciune.

Păiseni

Bisericuța din Sasca Mare care era o semiruină era întotdeauna arhiplină şi de aceea, chiar din primii ani, era preocupat de ideea construirii unei biserici în cel mai îndepărtat sat al parohiei, unde se ajungea mai greu şi unde erau mulți credincioşi pe stil vechi, pe care Mircea a reuşit să-i aducă la biserica ortodoxă de stil nou, explicându-le oamenilor, că, în fond, nu e nici o deosebire dogmatică, ci numai o problemă ştiințifică, de care trebuie să ținem cont. Un bun gospodar din Păiseni, Petru Macovei şi soția Ileana (Nuța), o familie religioasă, a donat o parte din pământul lor pentru a se construi acolo o biserică. Epitropii şi gospodarii din acel sat, situat spre munte, având şi păduri, au donat şi lemnul necesar construcției.

În vederea acestui deziderat atât de important pentru enoriaşii săi, au fost necesare nenumărate drumuri pentru obținerea numeroaselor aprobări de la Patriarhia din Bucureşti, Mitropolia din Iaşi,Arhiepiscopia

Sucevei şi Rădăuţilor, de la P.C.R., de la mai marii judeţului Suceava, etc., etc...

..Mircea nu mai avea linişte... Nu mai dormea nopţile de griji. In afară de toate acestea, ca fost puşcăriaş, era obligat să se prezinte lunar la Securitatea din Suceava. După ce autorizaţiile necesare fuseseră obţinute trebuiau şi banii pentru construcţie, ceea ce însemna o altă muncă titanică... Mergea pe la casele ţăranilor după bani şi nu era de loc uşor, că, de multe ori, nici aceştia nu mai aveau de unde da...

Păisenii, fiind departe de casa parohială, îl mai prindea şi noaptea pe la casele îndepărtate şi nu mai putea,pe vreme de furtună, să înoate peste apele furioase şi adânci ale Moldovei, trebuind să înnopteze pe la ospitalierii săi săteni. Cu toate greutăţile materiale, părintele Mircea nu s-a dat bătut, ci, cu uimitoare perseverenţă,înfruntând, şi silicoza care i se tot agrava, a reuşit să înalţe mai întâi biserica de lemn din Păiseni. Biserica a fost înălţată prin munca voluntară a parohienilor bucuroşi că vor avea şi ei un lăcaş de închinare în satul lor şi nu mai trebuiau să parcurgă zece km. pentru

a se închina. Ea a fost pictată şi apoi,în anul 1968 a avut loc sfinţirea ei.

Ţăranii din Păiseni, împreună cu duhovnicul lor, au trăit un eveniment de neuitat cu ocazia târnosirii bisericii, întrucât la această unică sărbătoare a satului au participat, în afara unui mare sobor de preoţi, însuşi mitropolitul Iustin Moisescu, fostul profesor universitar al lui Mircea, pe care l-a felicitat pentru activitatea sa de vrednic păstor de suflete, dându-i şi distincţia de iconom stavrofor.

Griji

Fiind nevoit să umble mult pe la casele enoriaşilor pentru a-i convinge in realizarea bisericii sau pentru a-i îndemna la împăcare intre cei certaţi pentru a nu se da în judecată era invitat la masă unde trebuia să şi cinstească un pahar de băutură cu gazdele. Din păcate obiceiul locului este de a îmbia musafirii la mâncare şi mai multă băutură pe care trebuie să o serveşti pentru a nu fi considerat fudul. Nimeni din sat nu prea ducea la ureche... S-a

învățat, cu timpul şi popa să bea un pahar, două, trei, în plus.... Se întâmpla să mai bea şi pe la cârciuma din sat, împreună cu niscaiva prieteni sau neprieteni. Adormea adesea şi cu capul pe masă, nemaiauzind „glumele" sau povestirile celor din jur...

Se obişnuise şi cu observațiile soției, care s-a plâns la cumnată şi la socru. Când i se făcea cuvenita morală, el răspundea vesel:

„Şi beţivii au un înger al lor... Mai bine beţău, decât om rău! Prin beţăia mea fac mai mult bine decât rău..."

Cu asemenea replici îi supăra pe toți din familie, dar cel mai mult pe iubita-i soție.

Ştiind că țăranii colectivişti o duceau destul de greu era mulțumit când primea bani pentru realizarea construcțiilor bisericilor. De aceea nu avea pretenții pentru propria persoana la plata serviciile pe care le făcea. Din această cauză veniturile familiare erau mici iar soția care era tehnician minier şi ştia că în industria minieră se dau salarii mari. A dorit să intre în serviciu ca să aibă o pensie la bătrânețe.

Ca salariată a Întreprinderii Miniere din Gura Humorului, preoteasa Gabriela a închiriat un apartament la bloc în acest orăşel, unde a

locuit împreună cu micuța Cornelia, acum elevă la şcoala primară. Şi părintele locuia adesea, în timpul săptămânii, împreună cu soția şi fetița, în acest drăguț apartament de bloc, făcând, după împrejurări, naveta. Casa parohială din Sasca Mică, după cum s-a mai precizat, era foarte şubredă, iar la un moment dat mai târziu era chiar nelocuibilă, având găuri pe la colțurile camerelor, astfel încât iarna pătrundea zăpadă în casă, iar pereții erau acoperiți cu pojghițe de gheață. Nemaiputând locui în acea nesănătoasă şi ireparabilă casă parohială, părintele s-a mutat într-o casă învecinată a familiei Doroftei, unde a locuit până la pensionarea sa din anul 1980. Când era mai mult de lucru în parohie sau la supravegherea lucrărilor în vederea terminării clădirii şi pictării bisericii din Sasca Mare rămânea mai mult timp în sat.

După o serie de cereri pe la autorități, primind autorizația de demolare a casei parohiale în totală ruină a reuşit, după câțiva ani să construiască o nouă şi frumoasă casă parohială, în care nu a mai ajuns să locuiască. După pensionarea sa, fiindu-i dor să mai

revadă satul l-a vizitat cu bucurie pe noul preot de atunci Marian ce locuia în noua casă.

Biserica din Sasca Mare

Cu toate aceste multe greutăți morale şi materiale, părintele Mircea nu s-a dat bătut, ci cu uimitoare perseverență, înfruntând şi gurile rele care-l considerau beţiv, şi silicoza care i se tot agrava, a reuşit să înalțe nu numai biserica de lemn din Păiseni, care a fost pictată şi sfințită în anul 1968 dar în condiții şi mai grele şi cu sănătatea şi mai şubredă, a construit în Sasca Mare, pe locul bisericii celei vechi în totală ruină, o biserică nouă, mare, din cărămidă, o adevărată catedrală. La clădirea acestei biserici, a întâmpinat Mircea mult mai multe greutăți. Hotărâți s-o construiască din cărămidă, oamenii, prin muncă voluntară susținută, au făcut şi apoi au ars cărămizile necesare pentru zidirea bisericii. Preşedintele Comitetul P.C.R. din comună, aflând de existența acestor cărămizi, l-a rugat insistent pe părintele Mircea să doneze o bună parte din

acestea pentru înălțarea unei case de naştere în acest sat.

Prin predici adecvate, rostite din anvon şi prin multă muncă de convingere dusă din casă-n casă, Mircea a reuşit să-i convingă pe enoriaşii săi cât e de necesar pentru sănătatea tuturor un dispensar şi o casă de naştere într-un sat atât de departe de oraş.

Harnicii țărani au înțeles că în acel moment este mai important pentru viața lor şi a copiilor lor un dispensar şi o casă de naştere, decât o biserică, având în vedere că, deocamdată, aveau unde se ruga.

Ştiind să-i entuziasmeze pe cetățeni, aceştia, cu voie bună, au lucrat atât pentru construirea dispensarului, cât şi pentru înălțarea pe un vârf

de deal a unei biserici deosebit de frumoase, ca o catedrală, ale cărei turle pot fi admirate de departe de către toți trecătorii de pe şoseaua ce duce spre Fălticeni sau Gura Humorului

Cu inima slăbită, cu picioarele umflate, atunci când simțea că nu mai poate respira, se ducea în Vatra Dornei la sora sa, care-l certa că nu se îngrijeşte şi că bea prea mult, dar care îl obliga să se interneze la spital şi chiar să se pensioneze de boală.

-Până nu termin de tot biserica, până n-o reparăm şi pictăm şi pe cea din Sasca Mică, până n-o sfințesc pe cea din Sasca Mare, nici gând de pensionare, să-ți iasă din cap asemenea sfaturi, care mă supără!

Aşa bolnav cum era, după două săptămâni de spitalizare, când la Cluj, transportat cu maşina de către cumnat şi soră, când la Suceava, când la Vatra Donnei, făcându-i-se mai bine, se prezenta din nou voios în satele dragi, pentru a fi lângă nevoile enoriaşilor săi, pe care-i iubea chiar mai mult decât pe nişte rude...

Sfintele Paşti în Sasca

Cele mai grele, dar şi cele mai frumoase zile din decursul unui an în viața oricărui sat, sunt zilele de Paşti, dar în special, Noaptea Sfintei Învieri a Domnului Iisus Hristos.

Pentru părintele Mircea, cea mai grea noapte din an, dar şi cea mai sfântă e Noaptea Învierii, pentru că în această noapte efectua Sfânta Slujbă a Învierii Domnului de trei ori, la rând, în fiecare biserică. Această slujbă începea la miezul nopții, în biserica din Sasca Mică. De aici, trebuia să meargă mulți kilometri până la bisericuța din Sasca Mare, unde avea loc a doua sfântă slujbă, iar spre dimineață, după alți obositori kilometri ajungea la noua şi frumoasa biserică din Păiseni, unde, după slujba de Înviere, făcea şi sfânta Liturghie de Duminică.

S-a întâmplat, într-o încântătoare zi de mai să fie Duminica Sfintei Învieri, când sora părintelui Mircea nu avea obişnuita muncă voluntară şcolară şi a putut, împreună cu soțul şi cu fiul ei, să vină cu maşina încă în ziua de sâmbătă la Sasca Mică, pentru a-şi ajuta fratele, cam bolnav, şi a-l transporta dintr-un sat în

altul, la bisericile celor trei sate destul de îndepărtate unele de altele.

-„A fost o zi şi o noapte de neuitat," povestea sora cu mai mulți ani în urmă. Am venit de la Vatra Dornei cu maşina plină ca pentru Paşti. Mircea s-a bucurat enorm că am venit toți trei, căci Gabi şi Nelicuța nu puteau veni atunci; erau ocupate, una la Întreprinderea Minieră, cealaltă, la liceu. L-am obligat pe Mircea să se culce devreme, promițându-i că-l vom trezi noi la timp, cu câteva minute înainte de miezul nopții, pentru slujba din biserica din apropierea casei. Între timp, noi ne-am plimbat puțin prin sat, admirând curțile curate ale gospodăriilor din jur. Odată cu înserarea, ne-a impresionat amurgul însângerat al apusului de soare, care, parcă, ne spunea: sărbători fericite! Şi bine-ați venit în sat la noi!..." Încet, încet, în timp ce se tot întuneca bolta rotundă, apăreau pe întinderea de un albastru închis, miile de beculețe de aur, stelele, iar mai târziu, secera aurie şi zâmbitoare a craiului nopții. Era aproape de miezul nopții, dar ce glas superb de bariton m-a trezit din visare? Nu era altul, decât divina melodie intonată ca o şoaptă de Mircea, care mă întreabă dojenitor:

-Aşa mă trezeşti tu, uitându-te la stele?

-De ce te-ai sculat aşa de devreme, Mircea? Trebuia să te mai odihneşti, că te trezeam noi la timp.

-Nu mai am somn, dragii mei. M-am hodinit destul.

Să mergem împreună la biserică!

Cu toții, bucuroşi, am intrat în grădina mare din fața lăcaşului sfânt din Sasca Mică, unde se aflau destul de mulți săteni, unii dintre ei, îmbrăcați în straie tradiționale. Cărarea spre biserică era dreaptă, iar pe lângă ea, sclipeau prin noapte, floricelele pomilor, care, parcă, străjuiau aleea curată. Ne-am salutat reciproc cu cei ce ne făceau loc pe alee, iar Mircea ne-a şi făcu prezentările cu unii dintre săteni, care ne-au urat, politicoşi, un bun venit, apoi, cu un oarecare reproş, că de ce atât de rar?, la care, mucalit, Mircea: „Ei mi-s dascăli la şcoală, nu au prea mult timp pentru biserică, doar construiesc comunismul..."

-Şi noi şi dumneavoastră, părinte!

-De bună samă, şi voi şi eu...

Cu aceste cuvinte rostite cu voie bună de către toți, am intrat în biserica plină acum de credincioşi.

Îndată ce a păşit Mircea în altar, puteai auzi şi musca, aşa o linişte de adâncă s-a instalat în toată încăperea cea sfântă, ceea ce m-a impresionat mult.

Am ascultat încântaţi corul mixt şi vocea caldă a lui Mircea, voce încă frumoasă şi clară, dar cam obosită şi-mi puneam cu îngrijorare întrebarea:cum va rezista el toată noaptea, cântând? După circa o oră, slujba de Înviere s-a terminat, iar Mircea a sfinţit coşurile cu pască şi ouă, aduse, conform obiceiului străvechi, de către credincioşi. După aceasta, poporenii, cu lumânările aprinse şi cu bunătăţile sfinţite, au pornit bucuroşi spre casele lor.

Noi ne-am grăbit să-l luăm pe Mircea în maşină, ca să-l ducem la Sasca Mare, unde urma să efectueze aceeaşi slujbă de Înviere, în aer liber, pe lângă bisericuţa-ruină, împrejmuită de zidurile noii biserici, ce se ridica prin osârdia credincioşilor din acest sat. Era aproape de orele trei dimineaţa. Destul de rece şi întuneric beznă, noroc de sutele de lumânări aprinse, lângă care simţeam o undă de căldură, dar fumul lor, deşi eram afară, totuşi, ne îneca. Şi aici, în Sasca Mare, am ascultat cu încântare corul bărbătesc şi am admirat glasul sonor al

blândului şi conştiinciosului dascăl Onişor. După o oră şi ceva s-a terminat sfânta slujbă a învierii, după care s-au sfinţit coşurile pline cu bunătăţi, pască şi ouă roşii, conform obiceiului străbun. Glasul lui Mircea se auzea cam răguşit, probabil şi din cauza aerului foarte rece din zorii zilei, iar cântarea sa era deseori întreruptă de tuse, ceea ce mă îngrijora şi mai mult. Mă temeam că nu va mai putea sluji şi în biserica din Păiseni.

Din nou, a accelerat Veniamin, soţul meu, maşina, ca să ajungem cât mai repede sus, pe dealul unde eram aşteptaţi de credincioşi, în frumoasa biserică din Păiseni, care mie mi se părea o adevărată bijuterie arhitecturală. Exageram, desigur, dar aşa o vedeam eu atunci, în acea noapte feerică. Bisericuţa aceea de lemn, construită pe un deal, deasupra unei ape destul de vijelioase, părea în acea noapte o adevărată cetate de apărare. Era înconjurată de brazi înalţi, care păreau nişte soldaţi ce o vegheau şi ocroteau acest ţinut mirific. In această biserică, serviciul divin a durat mult mai mult, căci, după slujba de Înviere, a urmat şi sfânta liturghie de Duminică, urmată de pastorală şi predică. M-a uimit glasul lui

Mircea. Aici, în interiorul bisericii era călduț, iar Mircea își revenise;tușea mai puțin, glasul său devenise mai sonor şi mai clar, iar predica, deşi scurtă, dar atât de plină de sens şi iubire sinceră, adâncă, ne-a încălzit şi ne-a luminat sufletele.

Până să-şi mai termine unele treburi în biserică, vorbind cu epitropii şi consilierii, noi am ieşi în păduricea de alături şi ne-a uimit gingaşul cor al păsărelelor. Am avut şi nemaipomenita bucurie de a asculta fermecatul tril al privighetorilor, pe care fiul meu l-a înregistrat pe casetofon.

Când a terminat Mircea discuțiile cu epitropii,voiam să plecăm la Sasca Mică, la masă, dar n-am fost lăsați să pornim maşina, deoarece a trebuit să acceptăm insistenta invitație la masa unui consilier de acolo.

-Nu fiți fuduli, dragii mei, trebuie să mergem cu toții, dacă ne invită cu atâta drag. De la gospodari ca aceştia aveți şi voi ce învăța, ne-a zis Mircea cu blândețe dar şi cu hotărâre, aşa că a trebuit să-l ascultăm şi să ne aşezăm cuminți la masa gazdei.

Am mâncat, deci şi am băut cu plăcere din toate câte ni s-au oferit şi am lăudat bucatele,

care erau, într-adevăr, foarte gustoase,ba am rugat-o pe mătuşa Ileana, să mă învețe şi pe mine cum se face nu mai țin minte ce mâncare, iar ea s-a bucurat de aprecierea noastră. N-am zăbovit prea mult, deoarece Mircea trebuia să mai facă o slujbă după masă , pe la orele trei sau patru, în biserica din Sasca Mică.

Îndată ce a urcat în maşină, Mircea a şi adormit, atât de obosit era, încât l-am lăsat să doarmă şezând până a venit ora la care trebuia să mai facă ultima slujbă din ziua aceea. Si noi am căzut de oboseală, am dormit în casa mătuşii Ileana Doroftei, intenționând ca în acea noapte, după ce Mircea se va odini puțin, să-l luăm cu noi, la Vatra Dornei, să-l internăm la spital pentru a i se mai potoli tusea şi a i se dezumfla picioarele, semn că inima sau rinichiul nu funcționează bine... Dar, ți-ai găsit!

-Cum să mă luați voi la Dorna, când mai sunt încă două zile de Paşti? Cine să le facă slujba la oameni dacă nu eu?N-aveți nici o grijă, ştie Dumnezeu să mă țină încă săptămâna asta destul de tare, iar săptămâna viitoare vin la voi ori mă duc direct la spital la Suceava, dar amu, în nici un caz!

-Mirciulică dragă, ştiu că-ți iubeşti satul şi sătenii, dar pentru ei trebuie să mai trăieşti şi să te îngrijeşti la timp, cât încă nu-i prea târziu.

-Măi copchilă, eu nu-s elevul tău să mă dădăceşti, să mă instruieşti. De săptămâna viitoare te ascult şi mă duc la doctor să mă mai caut, dar amu, să-ți intre bine în cap, nu şi nu! Înțelesu-mai?

-Bine, Mircea, deci pe săptămâna viitoare, îmi dai un telefon, dacă e cazul, şi eu vin să te iau cu maşina,fie de la Humor, fie de aici, a adăugat cumnatul, împăciuitor.

Acea zi de sfintele Paşti şi mai ales Noaptea Învierii au rămas vii în amintirea surorii lui Mircea, care-şi doreşte şi-n anii ei de adâncă bătrânețe, să revadă cu drag Sasca Mică, în care fratele ei a fost un ales păstor de suflete ...

Spitalizări

Când, cum se mai spune în popor, ajungea mucul la deget, şi Mircea devenea pământiu la față, avea picioare ca butucii şi nici nu mai putea respira, abia atunci îşi dădea seama că starea sănătății sale nu e bună şi se hotăra să ceară ajutor medical. Sora şi cumnatul l-au dus odată la clinica de la Cluj.

Era vara. Călătoria cu maşina cu cumnatul şi sora până în capitala Transilvaniei, ar fi putut fi frumoasă şi plăcută, dacă lui Mircea nu i-ar fi fost atât de rău. Internarea în clinică s-a făcut urgent şi în condiții optime. Sora şi-a vizitat o fostă profesoara de liceu din Cernăuți, căreia i-a făcut cunoscuta marea ei grijă pentru fratele atât de bolnav.

-N-ai nici o grijă, draga mea, a încurajat-o doamna profesoară Cudalbu Oltea,voi merge zilnic la clinică la Mircea, doar îl cunoaşte şi Costi, soțul meu, îi vom aduce ce-i va trebui, vom vorbi şi cu doctorul care ne este prieten, şi, când veți veni voi după el să-l scoateți din spital, să treceți neapărat pe la noi, împreună cu el, însănătoşit.

I-a mers foarte bine lui Mircea în spital, întrucât, în afară de buna îngrijire cu medicamente şi injecţii, soţii Cudalbu veneau cu tot felul de bunătăţi, prăjituri, plăcinte, fructe şi compot, şi îi aduceau şi mâncare spirituală: cărţi interesante în limba română, dar şi în limba franceză, pe care el o stăpânea .

Vizita, după două săptămâni la această familie cu suflet mare, a adus multă bucurie tuturor şi mai ales lui Mircea, care, refăcut în urma tratamentului şi-a etalat prin câteva rugăciuni şi două romanţe vechi, vocea sa caldă. Cu această ocazie, doamna profesoară a povestit despre bunicul ei, Silvestru Moraru, mitropolitul de odinioară din Cernăuţii ocupaţi de Austria, cât şi despre fratele ei, Barbu Sluşanschi, fostul profesor de franceză al lui Mircea.

Înviorați de amintiri frumoase, după acea vizită fructuoasă pentru suflet, călătoria de la Cluj la Dorna l-a făcut pe Mircea să exclame:

-Frumoasă tare e ţara noastră! Ce-aş mai cutreiera-o, dacă aş avea timp! Aş mai vrea să vin pe aici, dar sănătos... Şi la Marea Neagră m-aş mai duce, că, deşi am stat aproape trei ani

la Canal, n-am putut vedea frumuseţea ei si n-am făcut o baie in mare.

-Ia-ţi şi tu un concediu şi plimbă-te, doar ai dreptul şi tu la o vacanţă!

-După ce-oi termina şi biserica de la Sasca Mare, s-o văd şi pictată şi târnosită, dacă oi trăi şi-oi fi cât de cât mai sănătos, m-oi duce peste tot, dacă o vrea bunul Dumnezeu...

Revenind la Sasca Mică, mai în putere, părintele a uitat de toate prescripţiile medicale şi a reînceput să facă eforturi peste măsură cu drumuri lungi şi obositoare, cu câte un păhărel în plus, de voie şi de nevoie, cu înot peste apa rece a Moldovei, prin ploi sau prin zăpadă...

Iată-l din nou, după o jumătate de an, în spitalul din Vatra Dornei, spital în care a fost tratat de mai multe ori.

În această primăvară, după Sfintele Paşti, din nou grav bolnav, deşi tratat cu antibiotice, febra nu-i trecea; dimpotrivă, creştea, aşa încât nici medicii nu mai ştiau ce tratament să mai aplice. Situaţia era disperată. Tocmai atunci, parcă l-ar fi trimis Dumnezeu, a venit în vizita la Vatra Dornei un fost coleg, foarte bun prieten cu el,Vladimir Călinici, acum medic în Zalău. Acesta, studiind o noapte întreagă

situația precară a sănătății fostului său camarad, a sugerat să nu i se mai dea bolnavului antibiotice. Supărare între medici. Cum vii tu, un străin, să ne înveți pe noi?

-Nu vă învăț, dar să încercăm...

-Pe răspunderea dumitale.

-Da, pe răspunderea mea! Invidia medicorum maxima!...

-Încercarea greş nu are, suna un vechi proverb.

A fost o încercare fericită; în câteva zile a cedat febra şi n-a durat nici o săptămână până s-a însănătoşit părintele Mircea, că aşa-i zicea fostul coleg de clasă.

S-au repetat câteva spitalizări de acest fel, deoarece nici silicoza nu stătea pe loc, ci înainta odată cu vârsta şi mai mult cu oboselile şi răcelile netratate la timp. În aceste perioade, părintele Mircea, deşi a mai fost internat de câteva ori la Suceava, Dorna, chiar şi la Fălticeni, trăia bucuria, văzând cum creşte în înălțime biserica din Sasca Mare, pe care spera s-o vadă terminată, pictată şi târnosită în anul 1980.

Văduv

Pe când era mai preocupat de terminarea picturii bisericii din Sasca Mare şi foarte tensionat de problema târnosirii ei, i s-a îmbolnăvit soția, în luna decembrie 1979.

Părintele Mircea era pe atunci doborât de silicoză şi stătea mai multă vreme în Vatra Dornei, la sora sa, care-i dădea la timp medicamentele prescrise de medic, iar cumnatul şi nepotul îi aduceau şi cărau la etaj grelele tuburi de oxigen. Era atât de bolnav, încât nici la Bucureşti, pe când soția sa era internată la Fundeni, n-a fost în stare să se deplaseze, ceea ce-l consuma enorm. Nu putea crede că această ființă voinică, sănătoasă tun, stâlpul lui la bătrânețe, ar putea fi doborâtă de acea boală cumplită. Ea era încă în floarea vârstei, 42 de ani, cu 14 ani mai tânără decât el... Nu, nu se poate să mi-o ia Dumnezeu..., îşi spunea plângând.

A sperat până-n ultima clipă într-o minune... dar, ca un trăsnet, în ziua de 20 iunie, a sosit neagra veste a trecerii dragei sale Gabriela pe drumul de neîntoarcere. Se vede că Dumnezeu a iubit-o mai mult şi a chemat-o la El...

În cele trei zile, cât a stat la căpătâiul ei, mai mult în genunchi şi şezând, în casa ei părintească din satul Cozăneşti, unde cu un sfert de veac o cunoscuse ca pe un boboc de fată, i s-au perindat ca pe o peliculă de film aceşti 25 de ani care au trecut în zbor...

Privirea lui Mircea s-a oprit, la un moment dat, la chipul, care semăna uluitor de mult cu tatăl ei, Savin Alexievici, al cărui portret se afla pe perete, fiind pictat de renumitul pictor Băieşu.

- Cât a putut suferi biata Gabi după bunul ei tată, întemniţat pe nedrept şi omorât în închisoarea din Botoşani! Şi ce om vrednic a mai fost acest socru al meu! A fost, în tinerețea sa plutaş, harnic, spirt !

Cantor bisericesc, dăruit celor sfinte! Din inițiativa lui s-a început clădirea casei parohiale din Cozăneşti şi tot din inițiativa sa, s-a ridicat Căminul Cultural al comunei Dorna Arini, o clădire de dimensiuni mari, ca un castel, cel mai mare cămin cultural din țară, la acea vreme. El donase din propria sa pădure lemnul necesar şi lucrase voluntar, entuziasmând şi pe alții la muncă fără plată. A muncit cu râvnă, a adunat osemintele soldaților căzuți în ambele războaie mondiale, îngropați în diverse locuri din zonă, spre a face un mic cimitir al eroului necunoscut. Astăzi, din păcate, acesta nu mai există.

După ce a participat la sărbătorirea Centenarului Unirii la Iaşi, în anul 1959 şi a dansat în costum național Hora Unirii în piața din Iaşi, a fost arestat. Familia n-a mai ştiut nimic despre el. După un timp, primind vestea decesului său, au plecat, biata Gabriela şi cu mama ei la cimitirul din Botoşani, unde, după

slujba de deshumare a lui Savin, l-au adus la Cozăneşti, depunându-l în cavoul de lângă biserică al familiei Alexievici. Arde mereu candela în acel loc, pe care sunt înscrise următoarele versuri ale Lucreției, văduva lui Savin:

„Gândeam din închisori cu dor...
Aş vrea în Cozăneşti să mor,
Unde-am trăit...
Voința nu mi s-a-mplinit
Şi am ajuns aici pământ,
Dar sunt cu voi „

Toate aceste amintiri de profundă tristețe îl copleşeau acum pe părintele Mircea, care tot murmura: „cât ai mai putut tu îndura şi plânge după tăticul tău iubit, când l-ai adus cu frică, acasă", în timp ce lacrimile-i şiroiau, spălându-i barba căruntă.

Era o adevărată minune cum de-a rezistat Mircea în acele zile şi mai ales la înmormântare, când a venit un adevărat puhoi de lume: întreg satul Cozăneşti şi Dorna Arini, colegi de la Şcoala de Minereuri, colegi de serviciu de la Întreprinderea Minieră, dar şi mulți oameni din parohia Sasca Mică, săteni care şi-au respectat şi iubit preoteasa.

Slujba înmormântării a fost săvârşită de un sobor de 12 preoți şi bineînțeles de preotul paroh din Cozăneşti, care, emoționat, luând cuvântul, a spus, între altele:... Noi, ştiam că părintele Mircea e grav bolnav, şi credeam că o să fie altfel..."

Deşi tot poporul era cu lacrimi în ochi, aceste vorbe, rostite de emoționatul şi neinspiratul preot, au stârnit zâmbete...

Târnosirea bisericii din Sasca Mare

Aproape distrus de boală şi dărâmat sufleteşte de marea pierdere, locul lui Mircea era acum numai la spital, pentru a se reface puțin. De la spital, a venit iarăşi la sora lui, iar când s-a simțit ceva mai bine, s-a grăbit să plece la Sasca Mare, promițând că va fi foarte prudent şi va respecta tratamentul medical indicat.

Sora şi cumnatul, primind atunci paşaportul, care se obținea foarte greu, cu aprobări de la partid şi securitate, au plecat în Germania, unde fuseseră invitați. Au plecat cu inima

destul de grea, dar cu promisiunea solemnă dată de Mircea, că va fi „cuminte", precum şi asigurarea din partea fiului că va avea mare grijă de unchi şi naş. Acesta s-a ținut, într-adevăr de cuvânt, în sensul că a fost de mare ajutor lui Mircea. Biserica din Sasca Mare era terminată şi pictată. Trebuia numai târnosită.

Primind aprobarea de la Mitropolie, că sfințirea bisericii din Sasca Mare se poate săvârşi la data de 31 august 1980. Părintele Mircea, şi-a chemat nepotul în ajutor. Acesta, văzând că unchiul nu poate respira, s-a întors de urgență la Vatra Dornei, unde spera să obțină un tub de oxigen. După multe insistențe a primit un tub de oxigen de la spital, pe care l-a transportat imediat la biserica din Sasca Mare.

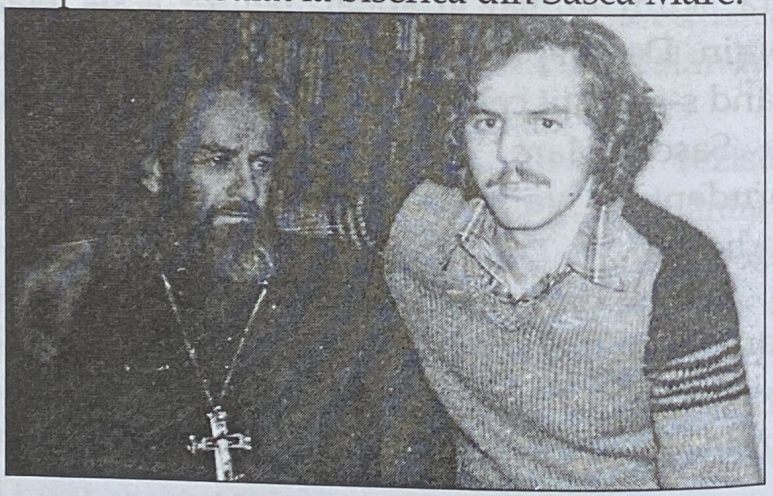

În timpul slujbei, unchiul, care se afla în altar şi nu putea respira, a primit oxigen datorită inventivității nepotului, care a plasat tubul de oxigen lângă una dintre ferestruicile deschise ale altarului, trecând prin aceasta furtunul purtător de oxigen. Numai aşa a putut rezista Mircea la târnosirea bisericii, la care a participat o mare de lume. Târnosirea a fost săvârşită de un sobor de preoți, în frunte cu mitropolitul Teoctist. Alături de mitropolitul Teoctist la această sfântă sărbătoare a fost prezent şi Sfinția Sa părintele Cleopa care mărturiseşte: „Măi fraților, spunea părintele Cleopa, credincioşii acestui părinte erau în jurul lui cu ochii înlăcrimați de mila şi de dragul lui, dar el era tare bucuros. În ochii lui şi pe chipul lui se vedea lumina fericirii că i-a mai dat Domnul zile ca să-şi vadă biserica umplută de Duhul Sfânt. Acela preot, dragii mei! Îl cheamă Mircea Vlad şi multe a avut de pătimit în viața lui. O venit să-mi ceară binecuvântarea, dar mai întâi eu trebuia să-i spun:

„Evloghite, blagosloveşte, părinte!"

Ce anume îl mişcase pe părintele Cleopa? Ctitorul bisericii, părintele Mircea Vlad, era foarte bolnav, cu fața ascetica, asemenea

sfinților din pustie, fiind brăzdată de semnele suferinței. Venise însoțit de nepotul său care îl ajuta să respire cu ajutorul tubului de oxigen. Aceste fapte au fost relatate de scriitoarea Aspazia Oțel–Petrescu în cartea sa „A fost odată".

Deşi istovit de boală, Mircea era fericit că, în sfârşit, şi-a văzut un vis împlinit.

În Vatra Dornei

După festivitatea ce a urmat, nepotul şi-a transportat unchiul la Vatra Donei şi l-a îngrijit până la întoarcerea părinților săi din Germania. Bucuria revederii a fost enormă, dar surorii şi cumnatului le-a părut foarte rău că n-au putut fi de față la această sfințire de biserică. Mircea a rămas de acum înainte în grija surorii sale, deoarece Cornelia era încă studentă în Bucureşti.

Silicoza înainta mereu, chinuindu-l din ce în ce mai mult. Dormea şezând, cu capul pe o pernuță, pe masă. Era vizitat din când în când de prieteni, chiar de unii foşti ortaci din mină şi de cantorul Onişor.

Într-o zi, a intrat în comă. Spaimă mare în casă. Din fericire, tocmai atunci, ca trimis de Sus, a intrat în casă, vechiul său prieten, camarad şi coleg de facultate, ieromonahul Adrian Făgețeanu.

Era iarnă, zăpadă mare, ger. Părintele Adrian aflase că Mircea era grav bolnav şi a venit să-l vadă. Mircea nu mai vorbea şi nici nu mai mânca; respira din ce mai încet. Sora avea ochii roşii de plâns, crezând că-l pierde. Ea, văzându-l pe acest musafir neaşteptat, pe care-l cunoscuse din anii de facultate, fiindu-le studenților un prețios îndrumător, i-a spus printre lacrimi:

-Nu mai aveți cu cine vorbi...

-Nu cred, du-mă, te rog, la el.

Apropiindu-se de pat, s-a închinat, a îngenuncheat şi, punându-i mâna pe creştet, a şoptit o rugăciune şi l-a miruit pe frunte, pe bărbie, pe obraji şi pe mâini.

-Când ați venit la noi, părinte Adrian?, a rostit Mircea cu vocea aproape normală şi a deschis ochii.

-Acum. Cum te simți, frate?, l-a întrebat părintele Adrian, îmbrățişându-l.

A fost un moment uluitor, cutremurător, o adevărată minune pentru toți din casă.

Sora le-a adus ceva de mâncare şi i-a lăsat singuri, să se bucure deplin de această fericită revedere. Ei erau prieteni foarte vechi, deoarece se cunoscuseră încă înainte de studenție, se reîntâlniră ca prieteni în Facultatea de Teologie, apoi, un timp, în teribila închisoare de distrugere a tineretului român, Piteşti.

Părintele Adrian a dormit o noapte la noi, a doua zi , după ce l-a spovedit şi împărtăşit pe Mircea, a plecat la Bucureşti, unde locuia. Sora lui Mircea nu găsea cuvinte potrivite de mulțumire pentru uimitoarea ieşire din comă a fratelui ei. După această fericită zi, Mircea a mai trăit aproape doi ani, bineînțeles numai cu tubul de oxigen alături, cu tratament serios acasă, unde i se mai făceau, din când în când, emisii de sânge şi perfuzii de către o foarte pricepută asistentă medicală, Margareta Rusu, devenită prietena familiei. În aceşti ani Mircea a mai avut o serie de vizite care i-au alinat suferința. Astfel, multă bucurie i-au adus câțiva săteni din parohia Sasca Mică şi cât de fericit a fost când l-a revăzut pe Aurel Leşanu, frate de

cruce din Piteşti, despre care a afirmat că a fost un adevărat martir pentru credință şi neam, ca şi părintele Adrian.

Ultima spitalizare

Cine ar fi crezut că, în spitalul din Suceava, într-o zi cu soare blând de primăvară timpurie, se vor revedea, după 30 de ani, ca nişte străini, logodnicii de altă dată, ca două jucării stricate de grele suferințe?

Părul castaniu-ondulat din tinerețe era acum cenuşi, obriajii rotunzi şi rumeni erau

fețe lunguiețe îngălbenite, cu râuri de riduri, iar ochii mari căprui, senini şi vioi de odinioară aveau priviri triste şi stinse fără umbre de speranțe…

-Nu vă supărați, domnule, mi se pare că vă cunosc de undeva… nu cumva sunteți preot?

Bolnavul, cu barba-i cărunțită se gândea… Oare ce vrea bătrânica asta de la mine? Să-şi spună păcatele la sfârşit de viață?

I-a răspuns apoi în doi peri:

-Da, am fost preot, dar amu îs pensionar. Am silicoză. Dar dumneata de ce suferi?

Recunoscându-i vocea, - era aceeaşi voce caldă de bariton, de care se întrăgostise ea în prima tinerețe.

-Vai, vai! Tu eşti Mircea! Şi a început să plângă, apropiindu-se de bancheta lui.

-Lui Mircea nu-i venea a crede că bolnava din fața lui e Silvia, logodnica de care, fără voia sa, fusese despărțit prin forță. Silvia lui dragă care n-a avut răbdare să-l aştepte decât numai doi ani, deoarece s-a măritat cu vechiul său camarad, poetul Dragoş Vicol.

După o tuse de durată, timp în care fulgerul de gând i-a confirmat că totuşi ea ar putea fi

Silvia, punându-i mâna rece pe dreapta ei întinsă:

-Da, sunt Mircea! De ce plângi?

-M-ai iertat Mircea?

-Nici n-am fost supărat pe tine. Te-am înțeles. Măcar ai fost fericită în viață?

-Cu Dragoş, nu. Am o fetiță cu el. E handicapată. Am divorțat. M-am recăsătorit cu un maior, un om bun, dar acum sunt văduvă.

-Şi eu gust acum din amara văduvie.

-Ce proastă am fost că nu te-am aşteptat ca Elvira Vasilescu pe Adrian Cărăuşu…

-Da, ea l-a aşteptat 17 ani. L-a iubit cu adevărat.

-Şi eu te-am iubit, mă crezi Mircea? Dar tu m-ai iubit cu adevărat?

-Da, cred că da, dar dragostea e de mai multe feluri. Una e cea dintre părinți şi copii, dintre frați, alta dintre prieteni şi altfel este ea la diferite vârste. Cea mai puternică, însă, trebuie să fie dragostea de Dumnezeu şi de neam. Numai ea este cea mai curată şi veşnică. Eu am trecut prin toate, acum mă îndrept spre ultima…

Se uitau unul la altul şi lacrimile le curgeau pe ridurile feței. Soarele se ascundea parcă între nori, poate venea şi o ploaie…

.....

Ultima lui bucurie a fost nunta fiicei sale cu un tânăr inginer, care i-a plăcut în mod deosebit. O adevărată fericire a fost pentru Mircea, după un an, să asiste şi la botezul nepoțelei sale, Floarea-Gabriela. La o săptămână, după acest botez, a închis, fără chinuri, pentru totdeauna, ochii lumeşti, deschizându-i, cu siguranță, între cei drepți...

Tainica mărturisire

În această ultimă săptămână de viață, părintele Mircea, cu voce stinsă, dar foarte clară, i-a făcut surorii sale cea din urmă şi tainică mărturisire :

„Eu nu mai am decât câteva zile în fața mea şi a voastră. Mi-ați cerut de atâtea ori să vă povestesc despre chinurile mele, dar n-am făcut-o, ca voi să nu vă îngroziți, să n-aveți neplăceri că le ştiți şi mai ales că am vrut să uit ceea ce nu se poate uita...

Sunt sigur că va veni o vreme când adevărul va ieşi ca untdelemnul la suprafață...

La închisoare, oricât de greu mi-a fost, m-am simțit mai bine decât în aşa zisa libertate, căci ea nu a fost o libertate adevărată. La început, în fiecare săptămână, trebuia să dau raportul la securitate unde am fost, cu cine m-am întâlnit şi ce am vorbit.

Apoi a trebuit să fac treaba asta de două ori pe lună,iar la urmă numai o dată pe lună. Trebuia să mă prezint la Suceava. N-am vorbit pe nimeni niciodată de rău. Chiar şi voi m-ați crezut bețiv. Şi asta m-a durut cumplit. Am mai

băut, nu-i vorbă, dar de cele mai multe ori m-am prefăcut beat. În felul acesta puteam să spun că nu aud ce spun cei de lângă mine şi deci nu am ce să le spun la securitate. Când mă duceam acolo (la securitate), de multe ori mi-am stropit barba şi haina cu țuică puturoasă şi o făceam pe beatul, din care cauză, adeseori am fost pălmuit de un câine, dar mi-am păstrat sufletul şi cugetul curat. Nu am nimic pe conştiință."

În ziua de 7 aprilie 1984, trei zile după această mărturisire, s-a stins din viață, aşa cum preconizase.

A fost înmormântat în cimitirul Chilia din Vatra Dornei, în acelaşi mormânt cu tatăl său, preotul Constantin Vlad. Slujba înmormântării a fost efectuată de un sobor de 12 preoți. Au venit cu două autocare pline enoriaşii săi din parohia Sasca Mică.

Despre toată această suferință a părintelui Mircea, a scris îndurerata lui soră prietenei sale, Aspazia Oțel Petrescu, iar aceasta a publicat scrisorile Tațianei în cartea „A fost odată".

Iată concluzia doamnei Aspazia despre personalitatea părintelui Mircea Vlad: „Figura lui zâmbitoare, calitățile sufleteşti, caracterul

său puternic l-au făcut iubit şi apreciat de cei din jur. În firea sa aleasă s-au contopit într-o strălucit deplină etică virtuțile străbunilor săi, ale voinicilor cu chip mândru, îndrăgostiți de plaiurile Bucovinei, plină de istorie. Profunzimea sufletească i-a dat tăria să renunțe la sine pentru alții,să se jertfească în îndeplinirea misiunii pe care a îmbrățişat-o dintr-o chemare tainică, asemenea înaintaşilor săi, preoți şi ei. Chipul său a rămas portret viu în sufletele celor care l-au cunoscut, mai ales în sufletele enoriaşilor săi, care l-au iubit şi nu l-au uitat"
(Aspazia Oțel Petrescu, *A fost odată*, pag.388)

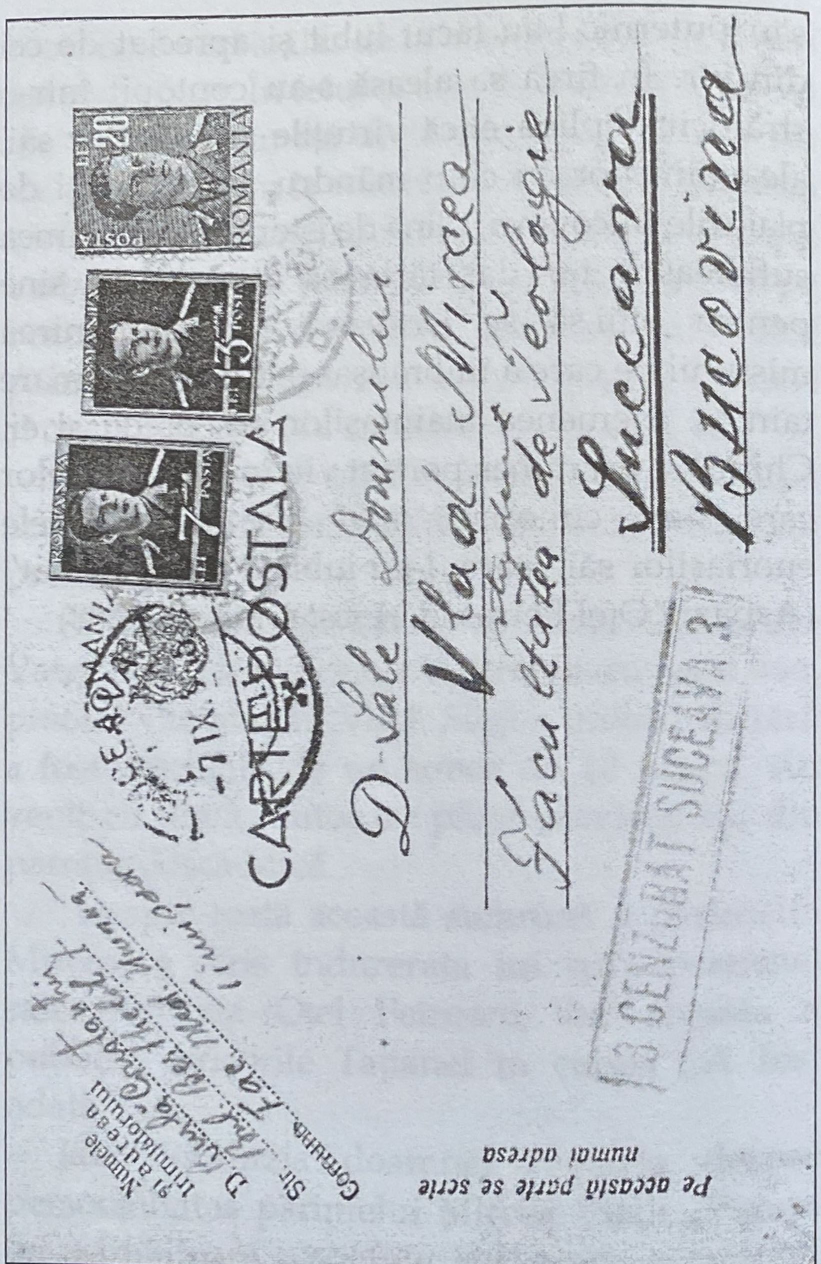
CARTE POSTALĂ

D-sale Domnului

Vlad Mircea

Facultatea de Teologie

Suceava

Bucovina

CENZURAT SUCEAVA 2

Pe această parte se scrie numai adresa

Numele și adresa trimițătorului

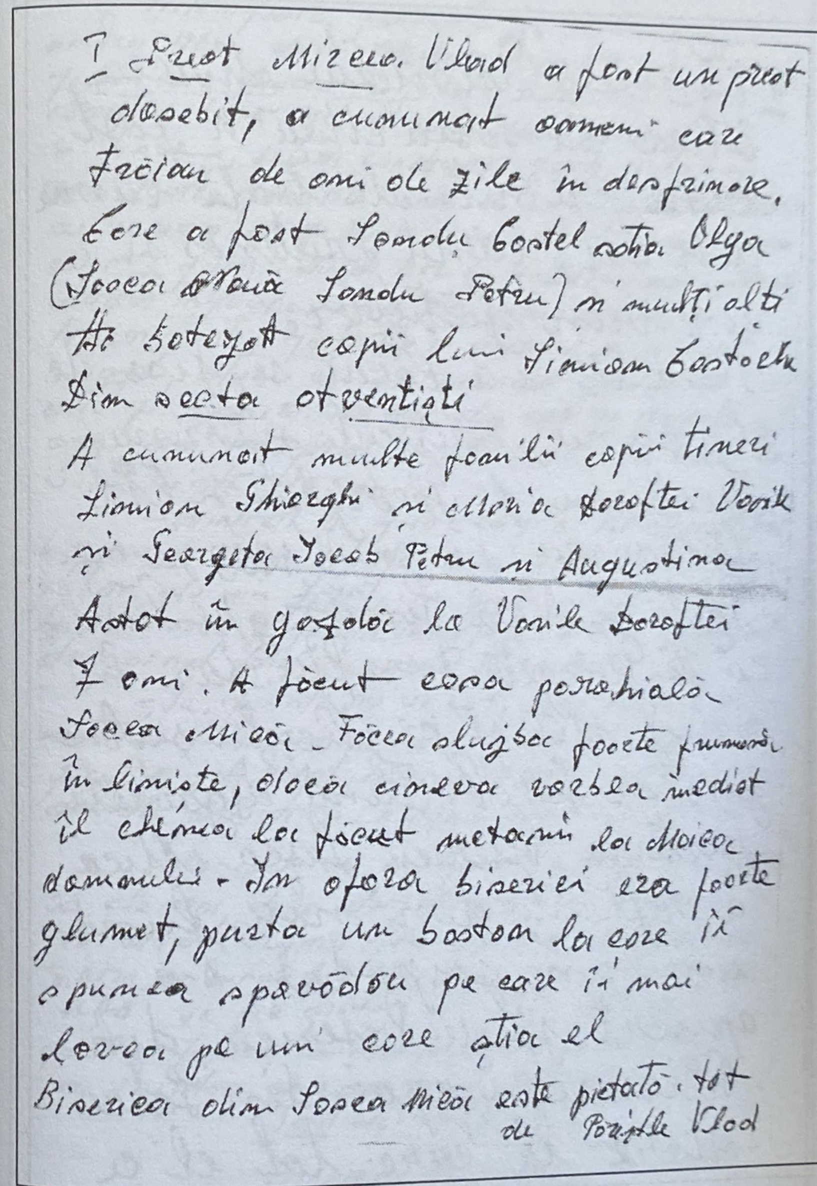
I Preot Mircea Vlad a fost un preot
deosebit, a cununat oameni care
trăiau de ani de zile în desfrînare.
Care a fost Sandu Costel cu soția Olga
(Focea Maria Sandu Petru) și mulți alți
A botezat copii lui Simion Costache
Din secta adventiști
A cununat multe familii copii tineri
Simion Gheorghe și Maria Dorofte Vasile
și Georgeta Iacob Petru și Augustina
A stat în gazdă la Vasile Dorofte
7 ani. A făcut casa parohială
Focea Mică. Făcea slujba foarte frumos
în liniște, dacă cineva vorbea imediat
îl chema la făcut metanii la Maica
Domnului. În afara bisericii era foarte
glumeț, purta un baston la care îi
spunea spovădou pe care îl mai
lovea pe unii care știa el
Biserica din Focea Mică este pictată tot
de Pr. Vlad

II Venirea Părintelui Mircea Vlad la Sasca Mică a fost bine primită de toată lumea din sat, fiind prietenos și un bun sfătuitor.

Imediat s-a făcut și fini de cununie, pe Neculai și Lorina Iacobescu, pe Gheorghiță și Eva Ștefănescu. În anul 1963 pe moș Ghiță și Mari Simion, pe Vasile și Georgeta Doroftei iar în anul 1966 și pe Neculai și Augustin Iacob. Fiind degradată pictura bisericii Sasca Mică a refăcut-o din nou, fiind un bun gospodar s-a apucat și de biserica din Păiseni și apoi din Sasca Mare la care tot el a

— 4 —

O întâmplare petrecută în primăvara anului 1960, după mai multe ploi abundente cele 2 poduri care făceau legătura între centrul comunei Sasca Mică și satele Păiseni, Sasca Mare și Sinca, s-au rupt, s-a terminat construcția punții pietonale. Era seara părintele venea de la o înmormântare eu veneam de pe teren ne-am întâlnit în apropierea celor 2 punți, dânsul era cu bicicleta, am continuat drumul împreună, când mai aveam 4-5 m să trecem puntea părintele s-a dezechilibrat și a căzut în apă, atunci eu am aruncat geanta cu acte pe mal și l-am scos din apă pe părinte apoi am recuperat bicicleta care era mult la vale luată de valuri

— Am intrat la prima casă a sătenilor Mihai Leporcu și ne-am schimbat hainele împreună cu un pahar de vin fiert. La prima slujbă ținută la Sasca Mică a povestit întâmplarea și m-a mulțumit devenind fără să vreau salvator.

= Iar părintele nu va uita, atât eu cât și enoriașii fostei comune Sasca pentru tot ce ați făcut și ați lăsat, lucruri trainice care să dăinuie peste timp; și numele său să fie pomenit.

— Am dori ca în Aprilie când se împlinesc 30 de ani de la despărțirea pentru totdeauna de această lume, să aprindem o lumânare și să ne rugăm la bunul Dumnezeu ca părintele Mircea VLAD să fie alături de cei drepți pentru faptele bune făcute în viața sa ca slujitor a enoriașilor fostei comuni Sasca

Iavorschi Ștru

0730018071 Suceava

Fratele meu

Privindu-ți chipul,
mai văd nisipul
amintirilor,
curgând
în clepsidră.
Tinerețea, floare
vestejită-n închisoare,
glasul, privighetoare
în Iaşi şi Suceava,
semăna alinare...
Întreagă, otrava
o guşti în Jilava.
Şi în Piteşti,
Supraviețuieşti...
Alt chin la Canal.
Al vieții val
la mină te duce.
.....
Luptând pentru Cruce,
păstor de suflete
în Păiseni, Sasca Mare,
la Şinca şi Sasca Mică
biserici ridică.
.....

De silicoză bolnav,
chipul ți-e încă suav,
aştepți senin
sfârşit de destin.
Sufletul mare e pentru iertare
Nu răzbunare;
El cere Iubire
Pentru omenire.

DE ACEEAŞI AUTOARE

1. *Ibi domo sum,* Biblioteca Arboroasa, Cernăuți, 1997.
2. *Rană deschisă,* editura Christiana, Bucureşti, 1999.
3. *Rană deschisă,* ediția a II-a, editura Mirton, Timişoara, 2001.
4. *Ibi domo sum,* ediție bilingvă germană-română, Forumul German, Suceava, 2003.
5. *Dor de Cernăuți - Czernowitzer Sehnsucht,* ediție bilingvă română-germană, editura Axa, Botoşani, 2003.
6. *Eterne vise,* editura Axa, Botoşani, 2006.
7. *Dor de acasă - Heimweh,* ediție bilingvă română-germană, germană-română, editura Axa, Botoşani, 2008.
8. *Frământări,* editura Christiana, Bucureşti, 2010.
9. *Casa inimii,* editura Gutenberg, Bucureşti, 2012.
10. Fugiți de urgia bolşevică, editura Christiana, Bucureşti, 2013.

Tipografia
SC ROF IMP SRL
Suceava
Str. Mărăşeşti Nr. 7A
tel. 0230-532 299
tel./fax. 0230-523 476
mobil: 0745 392 984
0745 585 954
email: rofimpsrl@yahoo.com

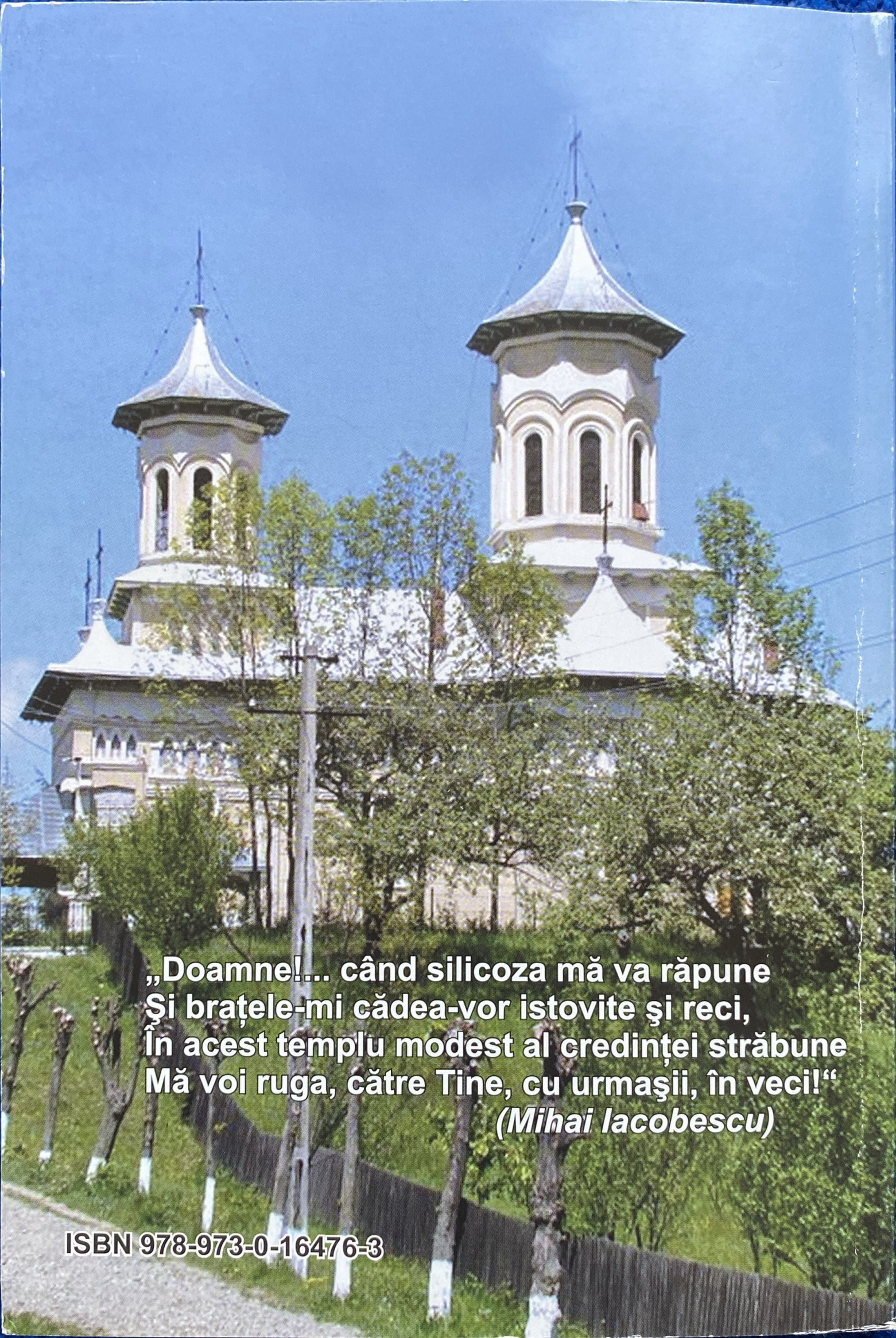

„Doamne!... când silicoza mă va răpune
Şi braţele-mi cădea-vor istovite şi reci,
În acest templu modest al credinţei străbune
Mă voi ruga, către Tine, cu urmaşii, în veci!“

(Mihai Iacobescu)

ISBN 978-973-0-16476-3